

HARJOITTELIJAN OSAAMISEN ARVIOINTI

Poliisi (AMK) -tutkinnon ammatillista osaamista edistävän harjoittelun
arvioinnin uudistaminen

Jarmo Koivisto, Juha Peltonen ja Esa Vuorinen

11/2015

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto	
Jarmo Koivisto, Juha Peltonen ja Esa Vuorinen	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Harjoittelijan osaamisen arviointi	Julkinen	
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto	
Reetta Tuohi	Tutkimuksellinen kehittämistyö	
<p>Poliisin perustutkinnon muuttuminen vuonna 2014 poliisin ammattikorkeakoulututkinnoksi edellytti myös tutkintoon sisältyvän harjoittelun uudistamista. Tämän opinnäytetyön tavoite on uudistaa poliisin ammatillista osaamista edistävän harjoittelun arviointi ja suunnitella oppimispäiväkirjamalli, jonka avulla opiskelija voi reflektoida omaa oppimistaan.</p> <p>Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä etsitään ratkaisuja käytännöstä esiin nousseisiin ongelmiin ja pyritään luomaan uutta tietoa työelämän käyttöön. Poliisin perustutkintokoulutuksen työharjoittelun arvioinnista on kerätty määrällistä ja laadullista tietoa vuodesta 1997 alkaen. Tekijät ovat myös hyödyntäneet pitkää poliisikokemustaan sekä harjoittelijoiden ohjaajilta ja yhdyshenkilöiltä kerättyä tietoa harjoittelun toteutumisesta ja opiskelijoiden menestymisestä. Lisäksi lähes jokainen opiskelija on haastateltu harjoittelun loppuvaiheessa. Tutkimuksellisessa kehittämisessä aktiivinen vuorovaikutus eri tahojen kanssa on välttämätöntä. Kvantitatiivista aineistoa on käsitelty ja analysoitu SPSS -ohjelmalla ja muuta aineistoa diskurssianalyysin keinoin.</p> <p>Käytössä olleella arviointilomakkeella on kerätty tietoa opiskelijan menestymisestä ja soveltuvuudesta poliisiksi. Osaamista on arvioitu sekä numeroin että sanallisesti. Arviointikriteerit eivät ole olleet tarpeeksi tarkat ja niistä on puuttunut läpinäkyvyys. Sanallisen arvioinnin määrä ja laatu on vaihdellut paljon ohjaajasta riippuen. Opiskelijan on ollut vaikea hahmottaa, mistä arviointi on muodostunut, eikä hän ole aina saanut selkeätä kuvaa omasta kehittymisestään ja osaamisestaan.</p> <p>Uuden arviointijärjestelmän tarkoituksena on antaa opiskelijalle laadukkaampaa palautetta hänen osaamistavoitteiden saavuttamisestaan ja kehittymisestään poliisityössä. Oppimispäiväkirjan avulla opiskelija arvioi harjoittelun osaamistavoitteiden toteutumista sekä ammatillista kasvuaan ja ammattiin sosiaalistumisprosessiaan. Oppimispäiväkirjan tarkoitus on ohjata opiskelija itsenäisesti arvioimaan omaa tekemistään ja kehittämään sitä kautta osaamistaan.</p>		
Sivumäärä 57 + 4 liitettä	Tarkastuskuukausi ja vuosi 11 2015	Opinnäytetyökoodi (OPS)
Avainsanat Arviointi, koulutus, osaaminen, osaamistavoitteet, ohjaaja, ohjaus, harjoittelija, harjoittelujakso, oppimispäiväkirja		

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	3
2. TYÖSSÄOPPIMISEN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	5
3. KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHTIA	7
3.1 Tutkimuksellinen kehittämistyö	7
3.2 Tutkimusmenetelmä.....	8
3.3 Työharjoittelun laadunarvioinnin kertynyt kvantitatiivinen aineisto.....	10
3.4 Harjoittelusta kerätyn havaintoaineiston luotettavuus	11
3.5 Opinnäytetyön kvalitatiiviset piirteet.....	13
3.6 Tutkijatriangulaatio	15
3.7 Kehittämispohjainen oppiminen.....	15
4. POLIISIN PERUSTUTKINNON TYÖSSÄOPPIMISJAKSOISTA AMMATILLISTA KASVUA EDISTÄVÄÄN HARJOITTELUUN	17
4.1 Poliisin perustutkintokoulutuksen työssäoppimisjaksot	17
4.2 Harjoittelu poliisin ammattikorkeakoulututkinnossa	18
4.3 Ohjatun työharjoittelujakson toteutuksen seuranta ja arviointi	20
4.4 Työharjoittelun ohjausjärjestelmä.....	22
4.5 Ohjaajakoulutuksen tulevaisuus	24
4.6 Tulevaisuuden ohjaaja.....	26
5. TYÖHARJOITTELIJAN ARVIOINTI.....	26
5.1 Arvioinnin tehtävät	26
5.2 Käytössä ollut työharjoittelun arviointilomake	28
5.3 Työharjoittelijan arviointi ja sen luotettavuus	29
5.4 Kaksi näkökulmaa harjoittelun arviointiin - kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen.....	32
5.5 Harjoittelun arvioinnin suunnittelu	33
5.6 Poliisiammattikorkeakoulun opintojen arviointikehikko	34

5.7 Harjoittelun arviointikohteet.....	37
5.7.1 Yleiset työelämävalmiudet.....	37
5.7.2 Valvonta- ja hälytystoimintajakson arviointikohteet.....	39
5.7.3 Rikostorjunta ja -tutkintajakson arviointikohteet	40
5.7.4 Asiakaspalvelu ja lupahallintojakson arviointikohteet	41
5.7.5. Poliisiyksikön tukitoimet	41
5.8 Harjoittelun arviointiasteikot.....	42
5.8.1 Asteikolla hyväksytty/hylätty arvioitavat kohdat.....	42
5.8.2 Asteikolla 0 - 5 arvioitavat kohdat	42
5.8.3 Harjoittelun hylkääminen.....	43
6. OPPIMISPÄIVÄKIRJA.....	44
6.1 Oppimispäiväkirjan muoto	44
6.2 Oppimispäiväkirja itsearvioinnin välineenä.....	46
6.3 Ohjeistetun oppimispäiväkirjan osat.....	47
6.3.1 Poliisiyksikön tukitoiminnot	47
6.3.2 Asiakaspalvelu ja lupahallinto	48
6.3.3 Valvonta- ja hälytystoiminta	49
6.3.4 Rikostorjunta ja -tutkinta	49
6.5 Oppimispäiväkirjan arviointi.....	50
7. POHDINTA.....	51
LÄHTEET.....	55
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Euroopan opetusministereiden 19. kesäkuuta 1999 Bolognassa tekemän yhteisen sopimuksen perimmäinen tavoite on ollut synnyttää Eurooppaan yhtenäinen korkeakoulutusalue, jossa oppilaitoksissa on mm. ymmärrettävät ja yhdenmukaiset tutkintorakenteet. Tämä eurooppalainen sopimus on vaikuttanut myös poliisin koulutuksen uudistamiseen. Poliisihallituksen 12.3.2010 käynnistämä poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistusta valmisteleva hanke saavutti merkittävän paalun, kun Laki poliisiammattikorkeakoulusta astui voimaan 1.1.2014.

Koulutusrakennemuudistus on edellyttänyt poliisin peruskoulutuksen osaamistavoitteiden nostamista kansallisen (NQF) ja eurooppalaisen (EQF) tutkintojen viitekehyksen tasolle 6 nykyisen tason 4 sijasta. Tutkintojen eurooppalaisen viitekehyksen tavoitteena on helpottaa eri maiden tutkintojen ja tutkintotasojen vertailua sekä edistää kansalaisten liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista. Kansallisessa viitekehyksessä suomalaiset tutkinnot sijoitetaan eurooppalaiseen tutkintojen ja osaamisen viitekehykseen. (Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistuksen hankeraportti 2012, 29–30.)

Uudistus on käytännössä tarkoittanut sitä, että poliisin perustutkinto on muuttunut poliisin ammattikorkeakoulututkinnoksi (Poliisi AMK) ja poliisipäällystön tutkinto ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi (Poliisi YAMK). Tässä opinnäytetyössä käsitellään muutoksen vaikutuksia ainoastaan poliisin perustutkintoon ja erityisesti tutkinnon harjoittelujaksoon.

Poliisiyksiköissä suoritettavaa harjoittelua eli työssäoppimista kutsutaan ammattikorkeakoulututkinnossa ammatillista osaamista edistäväksi harjoitteluksi. Poliisin koulutuksen uudistuminen ei ole aiheuttanut muutoksia pelkästään rakenteisiin, vaan myös sisältöä on pitänyt uudistaa ja kehittää, jotta se vastaisi entistä paremmin sisäiseen turvallisuuteen kohdistuviin vaatimuksiin.

Poliisi (AMK) -tutkinnon opetussuunnitelman ensimmäinen kappale alkaa seuraavasti: Poliisilta edellytetään monitasoista osaamista, joka pohjaa poliisitoiminnassa yleisesti hyväksytyihin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin. Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa sisäisen turvallisuuden alalla tutkimukseen ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja johtamistehtäviin sekä tukea

yksilön ammatillista kasvua ja edistää elinikäistä oppimista. (Poliisi AMK -tutkinto Opetussuunnitelma 2014–2015, Poliisiammattikorkeakoulu 2014.)

Koulutusrakennemuutos on edellyttänyt myös tutkintoon kuuluvan harjoittelun ajallista, rakenteellista sekä sisällöllistä uudistamista. Poliisilaitoksilla tulee olemaan jatkossakin merkittävä koulutuksellinen rooli harjoittelua toteuttaessaan. Tämä tarkoittaa luonnollisesti sitä, että myös poliisiyksiköt, joissa harjoittelu suoritetaan, on valmennettava muuttuneeseen tilanteeseen ja työpaikkaohjaajien koulutusta on uudistettava.

Perustutkintokoulutuksen kokonaisopintopisteistä (165 op) yli kolmasosa (60 op) on koostunut kahdesta erillisestä työssäoppimisjaksosta. Ensimmäinen jakso on perusopintoihin kuuluva ohjattu työharjoittelujakso (30 op) ja jälkimmäinen ammattiopintoihin kuuluva kenttätyöjakso (30 op). Kenttätyöjakso on palvellut enemmän yksiköiden työvoimatarvetta kuin koulutuksellisia tavoitteita. Koulutusrakennemuutos ei oleellisesti muuta harjoittelun laajuutta, sillä uuden ammattikorkeakoulututkinnon kokonaisopintopisteistä (180 op) 55 opintopistettä kertyy ammattitaitoa syventävän harjoittelun aikana.

Koulutusrakennemuutos on edellyttänyt kaikkien harjoitteluun liittyvien arviointi- ja ohjausdokumenttien uudistamista. Valitsimme opinnäytetyömme aiheiksi mielestämme niistä kaksi keskeisintä:

1. Harjoitteluarviointi, joka muutetaan kriteeriperusteiseksi, ja jolla arvioidaan opiskelijoiden suoriutumista sekä asetettujen osaamistavoitteiden saavuttamista.
2. Oppimispäiväkirja, jonka avulla opiskelija reflektoi harjoittelun aikaisia kokemuksiaan ja omaa oppimistaan. Arvioinnin tarkoituksena on ohjata opiskelijaa oppimaan keskeisiä poliisin ammattiin liittyviä taitoja ja oppimispäiväkirjalla ohjataan opiskelija arvioimaan oman osaamisensa kehittymistä.

Opinnäytetyön tekijöillä on yhteensä yli sadan vuoden kokemus poliisivirassa toimimisesta; noin puolet operatiivisissa yksiköissä joko tutkimassa rikoksia rikospoliisissa tai valvomassa yleistä järjestystä ja turvallisuutta ja toinen puoli poliisioppilaitoksessa työskentelemisestä. Yksi tekijöistä on toiminut poliisioppilaitoksen kenttätyön opettajana reilut kymmenen vuotta ja yksi on ollut alusta lähtien luomassa ja kehittämässä poliisikoulutukseen kuuluvaa työssäoppimista. Tekijät ovat työskennelleet poliisikoulutuksen työssäoppimisjaksojen parissa yhteensä lähes 40 vuotta. Tästä

kokemuksen ylistyslaulusta ja empirismin ilotulituksesta huolimatta opinnäytetyön tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tutkimuksellista kehittämistöötä.

2. TYÖSSÄOPPIMISEN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Koska poliisin tutkintokoulutukseen sisältyvä harjoittelu poikkeaa monilta osin muissa ammattikorkeakouluissa suoritettavasta harjoittelusta, on syytä määritellä muutamia keskeisiä poliisikoulutuksen harjoitteluun liittyviä käsitteitä. Ohjatun työharjoittelun ja kenttätyöjakson yhteydessä käytetään mennyttä aikamuotoa, koska viimeiset poliisin perustutkintoa suorittavat opiskelijat päättivät työharjoittelunsa toukokuussa 2015 ja kenttätyöjakso jää historiaan huhtikuussa 2016.

Perustutkintokoulutuksen työssäoppiminen on koostunut kahdesta erillisestä, toisistaan sisällöllisesti ja rakenteellisesti poikkeavasta työssäoppimisjaksosta, ohjatusta työharjoittelusta ja kenttätyöjaksosta. Harjoittelun ja kenttätyöjakson ajan opiskelija on ollut nuoremman konstaapelin virkasuhteessa, koska poliisina toimiminen edellyttää poliisin toimivaltuuksia. Tämän vuoksi opiskelija nimitetään myös uuden AMK-tutkintoon kuuluvan harjoittelun ajaksi määräaikaiseen nuoremman konstaapelin virkasuhteeseen.

Ohjattu työharjoittelu on ollut keskeinen osa poliisin perustutkintoa vuodesta 1997 alkaen. Jakso on kestänyt noin 7 kuukautta ja se on toteutettu poliisilaitoksilla. Opiskelija on toiminut käytännön poliisityössä kokeneemman poliisimiehen ohjauksessa ja työparina. Jakso on pitänyt sisällään neljä pakollista poliisin ammattitaidon kannalta keskeistä opintokokonaisuutta: kenttätoiminta-, rikostutkinta-, liikenteenvalvonta- ja asiakaspalvelujakso.

Harjoittelun seurantakysely on lomake, jolla Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimistiimi on kerännyt opiskelijoilta tietoa ohjatun työharjoittelujakson toteutumisesta poliisilaitoksilla tapahtuneiden seurantakäyntien yhteydessä. Käynnit ovat ajoittuneet harjoittelun loppuvaiheille.

Harjoittelun palautekysely on lomake, jolla opiskelijat ovat antaneet ohjatun työharjoittelun päätyttyä ammattiopintojen ensimmäisellä lähiopintojaksolla palautteen harjoittelujakson toteutumisesta.

Harjoittelun arviointi on suoritettu lomakkeella, jolla opiskelijan ohjaajat ovat arvioineet opiskelijan menestymistä ohjatulla työharjoittelujaksolla.

Kenttätyöjakso on ollut osa ammattiopintoja ja se on kestänyt noin 6 - 7,5 kuukautta. Opiskelija on työskennellyt poliisiyksikössä ilman erityistä ohjausta ja hän on syventänyt ammatillista osaamistaan. Lisäksi hän on tehnyt jakson aikana Poliisiammattikorkeakoulun opettajien osoittamia oppimistehtäviä. Jaksolla ei ole ollut selkeitä pedagogisia tavoitteita ellei sellaiseksi lueta kokemusten kautta tapahtuvaa oppimista. Käytännössä opiskelijat ovat olleet paljolti poliisilaitosten työvoimaresurssina.

Harjoittelun ohjaaja. Jokaisella harjoitteluun kuuluvalla jaksolla harjoittelijalla on nimetty henkilökohtainen ohjaaja. Ohjaajaksi valikoidaan tehtävään motivoitunut, ammattitaitoinen sekä ohjaamiseen myönteisesti asennoitunut poliisimies. Ohjaaja tukee opiskelijan ammatillista kasvua, ohjaa häntä sopeutumaan työyhteisöön, opastaa työtehtävien asianmukaiseen suorittamiseen, kehittää harjoittelua, valvoo työturvallisuutta, osallistuu opiskelijan jatkuvaan seurantaan ja arviointiin sekä raportoi harjoittelusta oppilaitokselle.

Harjoittelun yhdyshenkilöitä ovat poliisilaitoksen pääyhdyshenkilö ja poliisiasemilla toimivat yhdyshenkilöt, joiden tehtävänä on koordinoida ja kehittää harjoittelua. Yhdyshenkilö suunnittelee opiskelijan harjoittelujakson yksityiskohtaisen aikataulun ja vastaa ohjaajien valinnasta sekä hyväksyy harjoittelujakson arvioinnin, allekirjoittaa sen ja toimittaa Poliisiammattikorkeakoululle.

Työssäoppimistiimi on Poliisiammattikorkeakouluun sijoitettu tiimi, joka vastaa harjoittelun koordinoinnista ja kehittämisestä, harjoittelun toteutuksen laadunvalvonnasta sekä ohjaajien ja yhdyshenkilöiden kouluttamisesta. Työssäoppimistiimi vahvistaa harjoittelun arvioinnin. Tiimiin kuuluu tällä hetkellä kolme henkilöä.

Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu (myöhemmin harjoittelu) Koulutusrakennemuutoksen jälkeen poliisin ammattikorkeakoulututkintoon sisältyy ainoastaan yksi, poliisilaitoksessa toteutettava työssäoppimisjakso, joka on pituudeltaan 42 viikkoa. Jakso on kokonaisuudessaan ohjattu ja vastaa luonteeltaan aikaisempaa ohjattua työharjoittelujaksoa. Harjoitteluun tulevat uusina kokonaisuuksina lupapalvelu- ja poliisiyksikön tukitoiminnot -jakso.

3. KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHTIA

3.1 Tutkimuksellinen kehittäminen

Opinnäytetyöllämme on kaksi lähtökohdista: 1) Poliisiammattikorkeakoulua palvelevan koulutusrakennemuutoksen synnyttämä tarve uudistaa poliisin AMK-tutkinnon työharjoittelua ja 2) omat henkilökohtaiset tarpeemme on saada kyseinen tutkinto suoritetuksi. Valitsimme ammatillista osaamista edistävän harjoittelun uudistuksista keskeisimmät ja asetimme tälle työlle kaksi selkeää ja konkreettista tavoitetta, joista ensimmäinen on uudistaa harjoittelijan arviointi ja toinen suunnitella oppimispäiväkirja-malli.

Kehittämistyön konkreettiset tuotteet ovat siis:

- *harjoittelun osaamisperusteiset arviointikohteet ja -kriteerit* (liite 1)
- *ohjeistettu oppimispäiväkirja-malli*

Tutkimuksellinen kehittäminen voi saada alkunsa erilaisista lähtökohdista, kuten organisaation kehittämistarpeista tai halusta saada aikaan muutoksia (Ojasalo ym. 2009, 15). Ammattikorkeakoulussa tehtävän opinnäytetyön tulisi olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen, tutkimuksellisella asenteella toteutettu ja riittävällä tasolla alan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava (Vilka & Airaksinen 2004, 10). Tätä työtä voi hyvällä syyllä pitää tutkimuksellisena kehittämistyönä, koska tekijät pyrkivät ratkaisemaan käytännöstä nousseita ongelmia tai uudistamaan käytäntöjä sekä luomaan uutta tietoa työelämän käytännöistä. Tarvitaanko tutkimuksellisessa kehittämisessä teoriaa? Tuomi ja Sarajärvi (2003, 17) kysyvät samaa laadullisesta tutkimuksesta ja vastaavat jo seuraavassa virkkeessä, että teorian merkitys laadullisessa tutkimuksessa on ilmeinen, ja siksi sitä tarvitaan välttämättä.

Opinnäytetyömme nojaa vahvasti jo voimassa oleviin Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimisen käytäntöihin ja sen toteutumisen seurantaan ja arviointiin liittyviin dokumentteihin viimeisen 18 vuoden ajalta. Tutkailemme myös avoimin mielin muissakin ammattikorkeakouluissa toteutettuja harjoittelujaksoja ja niiden arviointien käytäntöjä. Emme siis yritä keksiä pyörää uudelleen vaan pikemminkin yritämme saada sen pyörimään vakaammin ja luotettavammin, jotta se saavuttaisi päämääränsä entistä varmemmin. Vilkan ja Airaksisen (2004, 9) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö "tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, järjestämistä tai järjeistämistä".

3.2 Tutkimusmenetelmä

Jokainen tutkija samoin kuin myös opinnäytetyön tekijä joutuu pohtimaan lähestymistapaansa käsillä olevaan ongelmaan tai tehtävään – valitako kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen. Menetelmän jakaminen mustavalkoisesti jompaankumpaan luokkaan ei aina edistä hyvään lopputulokseen pääsemistä. Tiedepiireissä on havaittavissa asenneilmapiirin lientymistä, eivätkä laadullisen ja määrällisen menetelmän kannattajat enää ole tiukasti poteroissaan puolustamassa omaansa "viimeiseen mieheen".

Koska tässä työssä pyritään mm. ratkaisemaan käytännön ongelmia sekä tuottamaan uusia ideoita, käytäntöjä ja tuotteita, katsomme, että kyseessä on tutkimuksellinen kehittämistyö. Uusia käytäntöjä tarvitaan, koska tutkintotason (EQF) noston myötä tasolta neljä tasolle kuusi harjoittelun osaamistavoitteet ja -vaatimukset ja samalla myös harjoittelijoiden arviointi muuttuvat merkittävästi. Tämä edellyttää harjoittelua toteuttavissa poliisiyksiköissä uudenlaista ajattelua ja ennen kaikkea harjoittelijoiden ohjaajilta toimintatapojen muutosta.

Ojasalon ym. (2009) mukaan kehittämistyössä opitaan

- huomaamaan kehittämisen kohteita ja tarttumaan niihin tavoitteellisesti
- hankkimaan tehokkaasti ja järjestelmällisesti tietoa erilaisilla menetelmillä
- arvioimaan kriittisesti eri lähteistä saatua tietoa ja omia ratkaisuja
- näkemään asioiden välisiä suhteita
- ratkomaan työelämän ongelmia ja luomaan uusia ratkaisuja ja uutta tietoa työelämästä
- jakamaan tietoa muiden asiantuntijoiden käyttöön
- viemään suunnitelmallisesti läpi kehittämishankkeita

Tarkoituksemme on ohjeistaa, opastaa, järjestää ja järjeistää harjoittelun käytännön toimintaa. Mikä on sitten ihanteellinen menetelmä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi? Vaikka työ täyttää tavoitteidensa vuoksi toiminnallisen työn ulkoiset tunnusmerkit, ei tämän toiminnallisuuden tekosyyllä voi sulkea teoriaa ulkopuolelle ja keskittyä pelkästään käytännön kokemuksiin ja arkiajatteluun.

Arkiajattelu ei suinkaan pidä vähätellä, koska senkin avulla on mahdollista ratkaista käytännöstä kumpuavia ongelmia. Tietoa kerätään usein käytännöstä, mutta voi joukossa olla ripaus teoriaakin. Päätökset perustuvat pitkälti omiin ideoihin, joita ei tarvitse perustella. (Ojasalo ym. 2009, 18.) Teemme jatkuvasti havaintoja ja niiden perusteella johtopäätöksiä. Suurin osa tiedostamme perustuu perinteeseen ja auktoriteetteihin, vain

pieni osa omakohtaisiin kokemuksiin ja havaintoihin. Vaikka jokapäiväisistä kokemuksista koostuvaan tietoon kietoutuu myös tutkimuksen avulla kerätty tieto, poikkeaa jälkimmäinen selvästi arkitiedosta. Tieteellinen tieto on neutraalia, johdonmukaista, avointa ja läpinäkyvää sekä itseään korjaavaa ja asioita yleistävää. Se poikkeaa tavallisesta ajattelusta eräissä suhteissa. Tieteen tavat tehdä havaintoja poikkeavat tavallisesta havaintojenteosta, mutta mitään tiukkaa rajaa niiden välillä ei ole. (Uusitalo 1991, 13.)

Tieteellisessä kirjallisuudessa kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä nähdään usein riitapukareina, toistensa vastakohtina tai kilpailevina menetelminä. Pertti Töttö (2000) on puolustanut voimakkaasti määrällistä tutkimusta verrattuna laadulliseen tutkimukseen teoksessaan *Pirullisen positivismin paluu*, mutta osoitti myöhemmin ilmestyneen *Syvällistä ja pinnallista* -kirjansa (2004) alkusanoissa lievää katumusta. ”Puhe laadullisesta ja määrällisestä tutkimuksesta on suuri erehdys. Itsekin erehdyin kirjassa *Pirullisen positivismin paluu* (2000) hahmottelemaan työnjakoa laadullisen ja määrällisen välille ja puolustamaan jälkimmäistä edellisen perusteettomilta moitteilta. Erehdys piilee siinä, että tällaisella puheella annetaan ymmärtää, että kokonainen tutkimus voisi kaikilta piirteiltään olla laadullista tai määrällistä. Siis alusta loppuun ja alhaalta ylös.” (Töttö 2004, 9.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen opaskirjojen alussa lukija johdatellaan kyseiseen tutkimusmenetelmään kertomalla, mitä laadullinen tutkimus tarkoittaa. Käsitteen määrittelyluonteesta huolimatta oppaissa ei yleensä painoteta, että kyseessä on vain oppaan kirjoittajan tulkinta ohjaavasta näkökulmasta, eikä sitä tulisi yleistää. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 16.) Kun pohditaan, mitä laadullinen tutkimus on, peruskysymykseksi muodostuu laadullisen tutkimuksen suhde teoriaan ja teoreettiseen. Tähän pohdintaan sisältyy kaksi toisiinsa liittyvää kysymystä: tarvitaanko laadullisessa tutkimuksessa teoriaa ja edustaako laadullinen tutkimus teoreettista vai empiiristä analyysia? (Eml.)

Kun tutkimusmenetelmä määritellään kvalitatiiviseksi, se luo ennako-odotuksen sille, että käytetty menetelmä on vastakkainen kvantitatiiviselle metodologialle (Hirsijärvi ym. 2000). Karkea jako kahteen tutkimusmenetelmään ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta näiden molempien menetelmien käyttämiseen samassa tutkimuksessa - tai tässä tapauksessa tutkimuksellisessa kehittämistyössä. Tutkimusmenetelmän käyttö ei määrittele metodia, vaan tutkimusmetodin sisältö on enemmän kuin kerätty aineisto.

Tutkimusmenetelmää valittaessa tutkimusta tekevän tulee valita sellainen metodi, josta hän on kaikkein vakuuttunein. (Eml.)

3.3 Työharjoittelun laadunarvioinnin kertynyt kvantitatiivinen aineisto

Opinnäytetyön tekijöiden käyttöön on vuosien saatossa kertynyt poliisin perustutkintokoulutuksen ohjatulta työharjoittelujaksolta yli 5300 opiskelijan arviointilomake, (liite 2) joissa ohjaajat ovat arvioineet viisiportaisella asteikolla opiskelijoiden ammatillista kehittymistä. Lähes yhtä paljon on kertynyt seurantatutkimuslomakkeita, (liite 3) joissa opiskelijat puolestaan ovat arvioineet harjoittelun loppuvaiheessa viisiportaisella asteikolla poliisilaitosten suoriutumista harjoittelun toteuttamisessa. Harjoittelun päätyttyä opiskelijat, (n. 5000 kappaletta) ovat vielä täyttäneet lähiopintojen aikana palautelomakkeen, (liite 4) jossa he ovat arvioineet harjoittelujakson toteutumista.

Tämä ohjatusta työharjoittelusta kertynyt kvantitatiivinen arviointiaineisto on tallennettu SPSS-ohjelmaan (Statistical Package for Social Sciences) laadittuun havaintomatriisiin. Ohjelma antaa mahdollisuuden analysoida havaintoaineistoa monipuolisesti. Ohjatun työharjoittelun toteutumisesta ja opiskelijoiden menestymisestä sen aikana on kerätty tietoa kolmella eri lomakkeella. Taulukossa 1 on esitetty kerättyjen lomakkeiden määriä aloitusvuosittain.

Taulukko 1. Ohjatusta työharjoittelusta kerättyjen arviointi-, seuranta- ja palautevastausten lukumäärät aloitusvuosittain

	Ohjaajan/yhdyshenkilön tekemä arvio harjoittelijasta Arviointilomake	Harjoittelijan antama seurantapalaute harjoittelujaksolla Seurantalomake	Harjoittelijan antama palaute työharjoittelujaksosta Palautelomake
vuosi	N	N	N
1997	61	6	0
1998	356	292	349
1999	304	291	275
2000	395	363	388
2001	373	343	364
2002	359	332	354
2003	348	343	345
2004	348	316	336
2005	401	373	391
2006	387	349	365
2007	380	356	398
2008	305	296	296
2009	187	179	183
2010	278	254	262
2011	369	345	342
2012	180	170	178
2013	107	105	102
2014	167	167	70
yht.	5305	4880	4998

3.4 Harjoittelusta kerätyn havaintoaineiston luotettavuus

Vaikka työharjoittelusta on kerätty kvalitatiivista seurantatietoa opiskelijoiden ryhmähaastatteluilla, koostuu tutkimuksellisesti merkittävin tieto pääasiassa kvantitatiivisesta havaintoaineistosta. Mittausmenetelmän luotettavuutta voidaan selvittää tarkastelemalla, miten validi ja reliabeeli se on. Validiteetti tarkastelee sitä, mittaako mittari todella sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Mittarin validiteetilla tarkoitetaan sen pätevyyttä eli sen hyvyyttä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoitus mitata - tarpeeksi kattavasti ja tehokkaasti. Mittaria on osattava käyttää oikeaan kohteeseen, oikealla tavalla, jotta se tavoittaa kohteen, myös oikeaan aikaan. (KvantiMOTV.)

Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten pysyvyyttä eli antaako mittaus saman tuloksen toistettaessa. Reliabiliteetti-sana voidaan suomentaa sanoilla "luotettavuus", "käyttövarmuus" ja "toimintavarmuus". Kvantitatiivisen tutkimuksen kielessä sillä tarkoitetaan mittarin johdonmukaisuutta; sitä, että se mittaa aina kokonaisuudessaan samaa

asiaa. Arkikielen "luotettavuus" on tutkimuksen kielessä validiteetti. Jos mittari on täysin reliabeeli, siihen eivät vaikuta satunnaisvirheet eivätkä olosuhteet. (KvantiMOTV.)

Validiteetti ja reliabiliteetti määritellään usein kahdesta näkökulmasta - ensinnäkin onko mittausmenetelmä validi tai reliabeeli ja toiseksi ovatko tuloksista tehdyt päätelmät valideja tai reliabeleja. Kehittämistyössämme uudistamiemme harjoittelun arviointimittarien pätevyys ja luotettavuus ovat olennaisia asioita. Olemme keränneet ja keräämme jatkossakin tietoa koulutuksen ja harjoittelun kehittämisen tarpeisiin. Mittareiden tulosten ja ennen kaikkea niistä tehtyjen johtopäätösten on oltava luotettavia. Harjoittelun arviointi tulee jatkossakin olemaan osin kvantitatiivista ja osin kvalitatiivista.

Perustutkintokoulutuksen ohjatussa työharjoittelussa käytössä olleet arviointi-, seuranta- ja palautematriisit analysoidaan reliabiliteetti- ja faktorianalyseilla, joilla tarkistetaan harjoittelun arvioinnissa käytettyjen arviointikriteerien luotettavuutta ja pätevyyttä. Analyysin tulokset huomioidaan suunniteltaessa uusia kyselylomakkeita (mm. arviointilomake). Tarkoituksena on panostaa kriteereiden laadulliseen pätevyteen.

Ohjatusta työharjoittelusta kertyneestä tilastoaineistoista on tehty faktorianalyysi (*Extraction Method: Principal Axis Factoring. Rotation Method: Promax with Kaiser Normalization*) ja reliabiliteettianalyysi (*Cronbach's Alpha*). Saatuja tuloksia on hyödynnetty harjoittelun uusien arviointikohtien ja niiden kriteerien suunnittelussa.

Edellä mainittujen havaintomatriiseissa (taulukko 1) olevien aineistojen tarkastelu ei varsinaisesti ole opinnäytetyömme tarkoitus. Havainnollistaaksemme aineistoa nostamme kuitenkin esille muutamia asioita arviointimatriisista. Reliabiliteettianalyysistä voidaan todeta mittarien olevan luotettavia. Tällöin Cronbach's Alpha-arvon tulee olla kaikissa kohdissa samansuuruinen tai suurempi kuin Alpha If item deleted-arvo. Työharjoittelun ohjaajien tekemän arvioinnin faktorianalyysissä ensimmäiseksi ryhmäksi latautuvat arviointikysymykset, jotka kuvaavat harjoittelijan ammattieettisiä taitoja. Toiseksi ryhmäksi latautuivat ne arviointikysymykset, jotka kuvaavat valvonta- ja hälytystoiminnan ammatillista osaamista. Kolmanteen faktoriin latautuivat arviointikysymykset, jotka kuvaavat tiimityöskentelytaitoja. Neljännessä faktorissa ovat arviointikysymykset, jotka kuvaavat rikostorjunnan ammatillista osaamista ja viidennessä oman ammattitaidon kehittämistä kuvaavat arviointikysymykset.

3.5 Opinnäytetyön kvalitatiiviset piirteet

Ohjatun harjoittelujakson tilastollisen aineiston tarkasteleminen tuo tähän opinnäytetyöhön ripauksen kvantitatiivista otetta, joskin muu kehittämistyössä käytetty aineisto ja lähestymistavat ammentavat vahvasti kvalitatiivisen tutkimuksen traditiosta. Opinnäytetyön nimeämistä menetelmältään laadulliseksi tukevat alla olevat metodikirjallisuudessa usein esiin nostetut kvalitatiivisen tutkimuksen tyypilliset piirteet (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164). Seuraavassa on piirteiden jälkeen kuvattu, kuinka ne ilmenevät tässä opinnäytetyössä.

1) *Tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa todellisissa tilanteissa*

Tässä opinnäytetyössä ei ole ylenkatsottu mitään keinoja tiedonhankinnassa. Aineisto perustuu mm. tekijöiden kokemukseen poliisin operatiivisista työtehtävistä ja työssäoppimisen koordinointi- ja kehittämistyöstä, työssäoppimista ja harjoittelun arviointia käsittelevään kirjallisuuteen perehtymiseen sekä tekijöiden keskenään ja poliisilaitoksen henkilöstön kanssa käytyyn jatkuvaan diskurssiin poliisitoiminnan nykytilasta ja tulevaisuudesta.

2. *Suositaan ihmisiä tiedon keruun instrumentteina*

Tekijät ovat kiertäneet säännöllisesti tapaamassa opiskelijoita ja harjoittelun yhdyshenkilöitä sekä ohjaajia heidän harjoittelupoliisilaitoksillaan. Näistä tapaamisista on kertynyt jo aiemmin mainittu mittava numeerinen ja kirjallinen aineisto sekä mittaamaton määrä hiljaista tietoa. Tapaamisten yhteydessä opiskelijoilta on kerätty tietoa heidän harjoitteluun liittyvistä kokemuksistaan (puolistrukturoitu temahaastattelu).

3. *Käytetään induktiivista analyysia*

Pyritään paljastamaan odottamattomia seikkoja. Sen vuoksi lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu käytännön tasolla. Harjoittelujaksolla olleilta opiskelijoilta saadun tiedon perusteella on arvioitu mm. sitä, kuinka poliisilaitokset ovat toteuttaneet ohjatun työharjoittelujakson toteutusohjelmaa.

4. Laadullisten metodien käyttö aineiston hankinnassa

Harjoittelijatapaamisten yhteydessä järjestettyjen ryhmähaastatteluiden lisäksi tekijät kouluttavat säännöllisesti harjoittelun ohjaajia. Näissä vuorovaikutukseen perustuvissa koulutustilaisuuksissa kuullaan "kentän ääntä". Lisäksi tässä työssä on analysoitu jo käytössä olevia työssäoppimista ohjaavia dokumentteja ja kehitetään sekä uudistetaan niitä vastaamaan työelämän tarpeita.

5. Valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmää käyttäen

Työssäoppimistiimi on tavannut harjoittelun alusta lähtien järjestelmällisesti jokaisen kurssin opiskelijat harjoittelupoliisilaitoksilla harjoittelujakson loppuvaiheessa. Tästä syystä lähes kaikki ohjatun harjoittelujakson suorittaneet opiskelijat ovat tämän työn kohdejoukkoa. Opiskelijoiden osallistuminen harjoittelun seurantalaisuuteen on varmistettu merkitsemällä kyseinen päivä heidän työvuorosuunnitelmaansa, mikä selittää korkean osallistumisprosentin (yli 90 %).

6. Tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä

Tämän opinnäytetyön tekeminen on toteutettu joustavasti hyödyntäen vuosien saatossa kertynyttä tietoa ja koko hankkeen ajan kertynyttä ajankohtaista tietoa. Työn alkuvaiheessa oli tarkoitus, että tämän opinnäytetyön yhteydessä uudistetaan kaikki harjoittelun toteutumisen seurannassa käytettävät ohjaus- ja arviointidokumentit. Tehtävä osoittautui kuitenkin liian laajaksi, joten rajasimme tämän työn tavoitteeksi luvussa 3.1 mainitut produktit.

7. Käsitellään tapauksia ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaan.

Aineiston tulkinta perustuu luonnollisesti tekijöiden omiin valintoihin, mutta painottuu ensisijaisesti vastaamaan työelämän asettamia vaatimuksia.

Vaikka tämän työn tavoitteena olevien produktien tuottamiseen on käytetty koko työssäoppimisjaksojen olemassa olon ajalta kerättyä tilastoitua numerotietoa, voi opinnäytetyön punaisena lankana pitää kuitenkin kvalitatiivista tutkimusmetodia. Kyseessä ei siis ole tieteellinen tutkimus, mutta se ei estä hyödyntämästä tutkimukselle ominaisia yleisesti hyväksytyjä käytänteitä.

3.6 Tutkijatriangulaatio

Vallitsevana käytäntönä korkeakouluissa lienee, että opiskelija tekee opinnäytetyönsä joko yksin tai jonkun toisen kanssa yhdessä. Opinnäytetyömme on poikkeuksellisesti kolmen henkilön yhteinen tuotos. Saimme luvan tähän järjestelyyn, koska tehtävämme on jatkossakin koordinoita ja kehittää oppilaitoksessa AMK- ja YAMK-tutkintojen sekä poliisialipäällystön erikoistumisopintojen työssäoppimisjaksoja. Kun koko tiimi osallistuu alusta lähtien uuden suunnitteluun, varmistetaan paras mahdollinen lopputulos. Opinnäytetyön tekemisen aikana tiimi on käynyt rakentavaa debattia, haastanut toistensa näkemyksiä ja yrittänyt hioa yhteistä käsitystä optimiratkaisuista. Tätä kolmen opinnäytetyöntekijän menetelmää voi kutsua tutkijatriangulaatioksi, koska jokaisen näkemysten huomioimisella pyritään varmistamaan mahdollisimman hyvä ja tarkoituksenmukainen lopputulos. Tutkijatriangulaatiossa on pelkistetysti kysymys siitä, että useampi tutkija tutkii samaa ilmiötä ja on mukana joko osassa tutkimusta tai koko tutkimusprosessissa.

Kirjallisuudessa triangulaatiossa on kyse moninäkökulmaisuudesta, jonka tarkoituksena on yhdistää useita menetelmiä ja lähestymistapoja. Hirsjärven & Hurmeen (2010, 39–40) mukaan tutkimuksessa voidaan käyttää useita menetelmiä, useita tutkijoita, useita aineistoja ja monia teorioita. Tutkijoiden käyttämät eri tutkimusmenetelmät voivat saada aikaan sen, että samanaikaisesti voi olla samaa ilmiötä koskevia keskenään ristiriitaisia tutkimustuloksia. Triangulaation avulla onkin mahdollista lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Joissakin laadullisen tutkimuksen oppaissa triangulaatiota on suosittu tutkimuksen validiteettikriteerinä, vaikka Denzin (1989) muistuttaa, että se on vain yksi vaihtoehto tutkimuksen validiteetin arvioimiseksi eikä suinkaan ongelmaton. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 140–142.)

3.7 Kehittämispohjainen oppiminen

Tutkimuksen teoria ja viitekehys voivat tarkoittaa samaa sillä perusteella, että molemmat muodostuvat käsitteistä ja niiden välisistä merkityssuhteista. Voidaankin sanoa, että viitekehyksessä kuvataan tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, mutta viitekehys ei ole kuvaus siinä merkityksessä, että siinä tyydyttäisiin ainoastaan luettelemaan erilaisia asioita jossakin järjestyksessä ilman käsitteellistä tarkennusta. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 18.)

Ojasalon ja kumppaneiden (2009) mukaan kehittämispohjaisen oppimisen keskeisiä piirteitä ovat autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus, tutkimuksellisuus ja luovuus. Jaottelu pohjautuu julkaisuun Raji, K. (2007) *Learning by Developing*. Avaamme seuraavassa näitä käsitteitä peilaten niitä omaan työskentelyymme.

Autenttisuus tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että opinnäyte pohjautuu todelliseen tarpeeseen uudistaa poliisin tutkintokoulutukseen sisältyvää harjoittelua.

Kumppanuus tarkoittaa ensinnäkin sitä, että työskentelemme tiiviisti tiiminä, mutta ennen kaikkea olemme aktiivisessa vuorovaikutuksessa oman oppilaitoksemme henkilökunnan sekä poliisilaitosten edustajien kanssa unohtamatta opiskelijoita, joilta saamme arvokasta tietoa harjoittelun toteutumisesta.

Kokemuksellisuus näkyy kolmikkomme jokaisen jäsenen vankkana työkokemuksena niin poliisin operatiivisesta työstä kuin opetustyöstä poliisikoulutuksen parissa sekä tietysti nykyisestä roolista suunnitella ja organisoida poliisin koulutukseen liittyviä harjoittelujaksoja. Kaikki opinnäytetyön tekijät työskentelevät samoissa työtehtävissä koululla, mikä on mahdollistanut kehittämistyön yhdessä tekemisen keräämällä kokemuksia ja jakamalla niitä. Tässäkin työssä kokemuksellisuus rakentuu prosessin etenemisen ja ratkaisujen löytymisen mukana.

Tutkimuksellisuus tarkoittaa perehtymistä kirjallisuuteen, työssäoppimisjaksolta kerättyihin laajoihin ja monipuolisiin aineistoihin mm. aiemmin mainittuun numeeriseen tietoon sekä näistä ja omista työkokemuksistamme saadun informaation soveltamista produktien tuottamisessa. Harjoittelun hylkäämisperusteisiin saimme merkittävän oivalluksen tutustumalla Lahden ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystyön hoitotyön koulutusohjelmaan kuuluvaan ohjatun harjoittelun käsikirjaan.

http://www.lamk.fi/sosiaalijaterveys/palvelut/opiskelija-palveluksessasi/Documents/harjoittelun_kasikirja_01092011.pdf

Luovuus on tämänkin kehittämistyön voimavara. Olemme yhdessä havainneet tarpeen muutokselle: haluamme luoda jotain uutta (produktit), ja vaikka meillä on melko selkeä käsitys tavoitteesta, emme varmasti tiedä, mikä on lopputulos.

4. POLIISIN PERUSTUTKINNON TYÖSSÄOPPIMISJAKSOISTA AMMATILLISTA KASVUA EDISTÄVÄÄN HARJOITTELUUN

4.1 Poliisin perustutkintokoulutuksen työssäoppimisjaksot

Poliisin perustutkintokoulutus on koostunut perus- ja ammattiopinnoista (jäävät historiaan huhtikuussa 2016). Työharjoittelu tuli osaksi poliisin perustutkintoa vuonna 1997 ja kenttätyöjakso vuonna 2000. Poliisiyksiköissä suoritettavia opiskelujaksoja on kutsuttu työssäoppimisjaksoiksi. Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimistiimi on laatinut vuosittain kurssikohtaisen sijoitustaulukon, jonka mukaan harjoittelijat on sijoitettu poliisilaitoksiin työharjoittelujaksolle. Harjoittelupaikat ovat määräytyneet Poliisihallituksen antaman resurssijakomallin mukaisesti. Kummallekin työssäoppimisjaksolle on tehty erillinen määräaikainen virkanimitys. Ensimmäinen, välittömästi perusopinnojen jälkeen alkava jakso on ollut nimeltään *ohjattu työharjoittelujakso*, jonka aikana opiskelija on tehnyt tavanomaisia poliisille kuuluvia tehtäviä kokeneemmän poliisin työparina ja ohjauksessa. Ohjattu työharjoittelujakso on ollut kokonaiskestoltaan 27 - 34 viikkoa ja se on sisältänyt vähimmäiskestoltaan seuraavan pituiset jaksot: kenttätoimintajakson (9-12 vk), rikostutkintajakson (9-12 vk), liikenteenvalvontajakson (3 vk) ja asiakaspalvelujakson (3 vk). Harjoittelupoliisilaitokset ovat saaneet päättää, missä järjestyksessä jaksot on suoritettu.

Ohjatun työharjoittelun jälkeen opiskelijat ovat siirtyneet ammattiopintoihin, jotka ovat alkaneet kuuden viikon mittaisella lähiopintojaksolla Poliisiammattikorkeakoulussa. Ennen ammattiopinnojen virkanimitystä opiskelijalta on vaadittu perusopinnojen opinnot hyväksytysti suoritetuiksi. Lähiopintojakson jälkeen opiskelijat ovat palanneet poliisilaitoksiin jälkimmäiselle työssäoppimisjaksolle eli ns. *kenttätyöjaksolle*. Vuoden 2009 alusta voimaantulleen Pora 1-uudistuksen (poliisin hallintorakenneuudistus) jälkeen kenttätyöjakso on suoritettu samassa poliisilaitoksessa kuin ohjattu työharjoittelujakso. Tätä ennen noin kaksi kolmasosaa opiskelijoista joutui vaihtamaan eri poliisilaitokseen kenttätyöjaksolle. Tämän, noin 6,5-7 kuukautta kestäneen kenttätyöjakson aikana opiskelijat ovat syventäneet ammatillista osaamistaan. Heidät on sijoitettu poliisilaitoksissa pääsääntöisesti joko rikostorjunta- tai hälytys- ja valvontatoimintasektorille, joissa he ovat työskennelleet suhteellisen itsenäisesti. Jokaiselta kurssilta 1-2 opiskelijalla on ollut mahdollisuus hakea kenttätyöjaksolle valtakunnalliseen poliisiyksikköön oman hakemuksensa perusteella (vuoden 2014 alusta lähtien ainoastaan Keskusrikospoliisiin,

koska Liikkuva poliisi lakkautettiin Pora III-uudistuksen myötä). Vaikka kenttätyöjaksokin on sisältynyt perustutkintoon, niin muutamia oppilaitoksen teettämiä etätehtäviä lukuun ottamatta, jaksolla ei ole sanottavasti ollut oppilaitoksen ohjaamia oppimistavoitteita. Käytännössä opiskelijat ovat toimineet poliisiyksiköissä lisätyövoimana, kuten aiemmin totesimme.

Opiskelijoilta ja ohjatun työharjoittelujakson ohjaajilta säännöllisesti joka vuosi kerättyjen laadunarviointiin liittyvien erilaisten kyselyiden mukaan ohjattu työharjoittelujakso ja kenttätyöjakso ovat olleet opiskelun parasta antia ja siten ammatin oppimisen ja ammatillisen identiteetin kantavia ja tärkeitä osia. Myös Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) vuoden 2012 keväällä suorittaman auditoinnin loppuraportissa todettiin, että Polamkin selkeä vahvuus on koulutuksen ja työelämän kiinteä yhteys. Henkilökunnan osallistuminen työelämäkiertoon, opiskelijoiden työharjoittelu sekä tiivis yhteistyö poliisihallinnon yksiköiden kanssa varmistavat ajankohtaisen työelämätiedon siirtymisen tehokkaasti korkeakoulun toimintaan.

4.2 Harjoittelu poliisin ammattikorkeakoulututkinnossa

Poliisin koulutusrakennemuutoksen seurauksena poliisin perustutkinto muuttui ammattikorkeakoulututkinnoksi vuoden 2014 alussa. Laki poliisiammattikorkeakoulusta tuli voimaan 1.1.2014 ja ensimmäiset poliisin ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat opiskelijat aloittivat 4.8.2014. Vaikka koulutusrakennemuutos on muodollisesti toteutunut, monissa sisältöön liittyvissä asioissa ja yksityiskohdissa on vielä kehitettävää. Poliisiyksiköissä suoritettava harjoittelu säilyy edelleen mukana tutkinnossa. Harjoittelu tulee edelleen säilymään ohjattuna, mutta suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa luo uudistuspaineita osaamistavoitteiden tarkentamiseen ja näiden tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Poliisin perustutkinto on luokiteltu tasolle 4 ja ammattikorkeakoulututkinnon myötä se nousee kyseisen viitekehyksen tasolle 6, mikä tarkoittaa jonkinasteista osaamisvaatimusten kasvamista. Nykyinen kenttätyöjakso poistuu ja toiseen opiskeluvuoteen sijoitettava harjoittelu tullaan suorittamaan yhtenä jaksoneen ja se tulee olemaan kestoltaan 42 viikkoa.

Poliisin peruskoulutukseen sisältyvä ohjattu työharjoittelu on ollut opiskelijoiden palautteen mukaan oppimisen ja ammatillisen kasvun kannalta toimiva opintokokonaisuus,

joten harjoittelun uudistaminen on tehtävä taiten ja hallitusti. Vaikka harjoittelu onkin opiskelijoiden mielestä mielenkiintoisin osa opiskelua, ei se estä tekemästä tarkoituksenmukaisia ja yhteiskunnassa tapahtuvien muutoksien edellyttämiä tarkennuksia harjoittelun rakenteeseen ja sisältöön. Hyväksi todettuja käytäntöjä ei kuitenkaan kannata hylätä uudistuksen huumassa. Poliisilaitoksissa suoritettava harjoittelu tullaan edelleen jakamaan useampiin sisällöiltään erilaisiin jaksoihin, jotka vastaavat poliisin ydintehtävistä johtuvaa sisäistä työnjakoa. Sen vuoksi harjoittelussa tulevat edelleen säilymään mm. kenttätoimintajakso, jonka nimi tullaan muuttamaan opetussuunnitelman mukaisesti identtiseksi poliisityön ammatilliseen osaamisalueeseen kuuluvan valvonta- ja hälytystoimintajakson kanssa. Jakso tulee pitenemään 9 - 12 viikosta noin 20 viikkoon ja siihen sisällytetään 3 viikon mittainen liikennevalvontaan keskittyvä osio.

Myös rikostutkintajakso tulee säilymään. Jakson nimi tulee olemaan rikostorjunta- ja tutkintajakso, joka on entisen 9-12 viikon sijasta 17 viikon mittainen. Muutoksen ansiosta opiskelijat saavat mahdollisuuden perehtyä rikosten tutkintaan aiempaa pidemmän ajan, joten uudistus tullee parantamaan heidän osaamistaan tällä saralla ja toivottavasti myös halua hakeutua tutkinnan tehtäviin valmistumisen jälkeen.

Kolmen viikon pituinen työskentely asiakaspalvelussa ja rikosilmoitusten vastaanotossa säilyy myös ennallaan, mutta tähän kokonaisuuteen lisätään uutena osiona perehtyminen poliisin lupahallintoon ja -valvontaan. Tavoitteena on lisätä operatiiviseen työhön valmistuvien poliisien osaamista keskeisten poliisille kuuluvien lupa-asioiden hoitamisessa. Käytännössä lupa-asioiden kanssa ollaan tekemisissä valvonta- ja hälytystoimintajaksolla sekä rikostorjunta- ja tutkintajaksolla, joiden aikana pyritään huomioimaan luvanvaraisia asioita korostetusti. Asiakaspalvelu- ja lupahallintojaksolla harjoittelija saa opastusta poliisilaitoksen lupa-asioiden käytäntöihin.

Uutena osiona harjoitteluun tulee poliisiyksikön tukitoiminnot -jakso. Vaikka tähänkin asti opiskelijat ovat saaneet harjoittelun aluksi jonkinlaisen alkuperehdytyksen poliisiasemilla, on vastaisuudessa tarkoituksena varmistaa, että opiskelijat saavat riittävän ja keskeisissä asioissa yhdenmukaisen perehdytyksen harjoittelupaikkaansa riippumatta siitä, millä poliisiasemalla he tulevat harjoittelunsa suorittamaan.

Ammatillista kasvua edistävä harjoittelu on ajoitettu toiselle ja kolmannelle opintovuodelle siten, että opiskelijat lähtevät harjoitteluun noin 1,5 vuoden lähiopintojen jälkeen, mikäli

he ovat suorittaneet hyväksytysti vaadittavat opintosuoritukset. Näin halutaan varmistaa, että opiskelijoilla on riittävät edellytykset toimia poliiseina harjoitteluyksiköissään. Kuvassa 1 on esitetty harjoittelun sijoittuminen poliisiin ammattikorkeakoulututkinnossa.

Poliisi (AMK) -opiskelijan ammatillinen kasvu	
Poliisityön osaaja	<p>3. opintovuotena opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee päätöksentekoon ennakoimattomissa tilanteissa ja suunnittelemaan, toteuttamaan sekä arvioimaan poliisityötä erilaisissa toimintaympäristöissä • kykenee hyödyntämään ja soveltamaan erilaisia teoreettisia lähestymistapoja sekä työmenetelmiä yleisesti hyväksytyjen toimintaperiaatteiden mukaisesti ja arvioimaan niitä • hankkii valmiuksia työelämän kehittäjäksi ja uudistajaksi • hallitsee poliisityön aloittelevana ammattilaisena
Poliisityön ammattiin oppija	<p>2. opintovuotena opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy keskeisiin käytännön työtehtäviin ja harjaantuu soveltamaan poliisityön tieto-, taito- ja arvoperustaa sekä suorittamaan poliisin tavanomaisimpia perustehtäviä • kykenee suunnittelemaan ja toteuttamaan poliisityötä kokeneemman poliisimiehen ohjauksessa • kykenee suunnittelemaan ja arvioimaan omaa toimintaansa sekä työtään
Poliisialaan perehtyjä	<p>1. opintovuotena opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy poliisialaan ja sen ydinosamisalueisiin sekä hahmottaa poliisityön ammatilliset vaatimukset. • perehtyy poliisityön tieto-, taito- ja arvoperustaan sekä oppii poliisityön perustiedot ja -taidot • kykenee hyvään suulliseen ja kirjalliseen viestintään suomen kielellä työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa • kykenee itsenäiseen kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen ruotsin ja englannin kielellä

Kuva 1. Ammatillisen kasvun vuositeemat. Poliisi (AMK) -tutkinnon opetussuunnitelmassa havainnollistetaan tutkinnon porrastusta kolmeen vuositeemaan siten, että se mahdollistaa asiantuntijuuden asteittaisen syvenemisen (Poliisi AMK- tutkinto Opetussuunnitelma 2014–2015, Poliisiammattikorkeakoulu 2014).

4.3 Ohjatun työharjoittelujakson toteutuksen seuranta ja arviointi

Työharjoittelujärjestelmässä on koko 2000-luvun ollut mukana kaikki valtakunnan suurimmat poliisilaitokset (ennen PORA 1:stä Suomessa oli yli 100 kihlakunnan poliisilaitosta). Harjoittelijoita on sijoitettu vain niihin poliisilaitoksiin, joissa on ollut harjoittelijapartion lisäksi myös tukipartio/tukipartioita eli harjoittelijapartiolla on ollut apu lähellä. Poliisilaitoksessa on samanaikaisesti aloittanut opiskelijaryhmä, jonka koko on ollut 2-14.

Harjoittelun toteutusta, sisältöä ja ohjausta on seurattu ja kehitetty koko harjoitteluhistorian ajan. Työssäoppimistiimi on laatinut harjoittelujaksoista toteutusohjelman, jonka mukaisesti ohjattua työharjoittelujaksoa on toteutettu. Työssäoppimistiimi on poliisikoulutuksen harjoitteluhistorian alusta lähtien käynyt harjoittelupoliisilaitoksilla päivän mittaisella seurantakäynnillä. Käynnin tarkoituksena on ollut harjoittelun

toteutuksen arviointi ja laadunvalvonta. Poliisilaitoksilla tapahtuva seurantakäynti on ajoitettu harjoittelujakson loppupuolelle. Tällöin on voitu kiinnittää huomiota harjoittelujaksojen sisällölliseen toteutukseen ja ohjaukseen. Seurantakäynneillä on kuultu sekä poliisilaitoksen henkilökunnan mielipiteitä toteutuneesta harjoittelujaksosta että opiskelijoiden näkemyksiä sen toteutumisesta. Pääpaino on ollut opiskelijoiden kanssa käydyissä arviointikeskusteluissa.

Opiskelijoiden kanssa käydyt keskustelut on aloitettu heiltä kerättävällä seurantakyselylomakkeella, jolla on kartoitettu heidän näkemyksiään harjoittelujaksosta ja harjoittelua edeltäneistä opinnoista. Keskustelut on toteutettu ryhmäkohtaisella teemahaastattelulla. Seurantakäynneillä on kyetty arvioimaan harjoittelun määrällistä (esim. hälytystehtävien määrä) ja laadullista toteutumista, ja näin on saatu kokonaiskuva harjoittelujakson toteutuksesta. Erikseen on kiinnitetty huomiota ohjaajien toimintaan sekä jakson ajalliseen ja sisällölliseen toteuttamiseen. Ohjaajien toiminnan tarkastelun keskiössä on ollut harjoittelijoiden ohjaaminen ja erityisesti ammatillisen kehittymisen edellytyksenä oleva palautteen antaminen. Harjoittelijatapaamisissa on saatu myös kuva ohjaajien ohjausaktiivisuudesta ja mahdollisuuksista arvioida harjoittelijan osaamista ja ammatillista kehittymistä.

Seurantatilaisuuden päätteeksi on vielä annettu laitoksen edustajille palautetta harjoittelujakson toteutumisesta ja otettu vastaan ehdotuksia koulutuksen kehittämiseksi. Palautetta on annettu sekä tilastollisessa että sanallisessa muodossa. Tilastollisessa esityksessä on verrattu valtakunnan muiden harjoittelupoliisilaitosten saamaa palautetta kyseisen harjoittelupoliisilaitoksen saamaan palautteeseen sekä harjoittelussa olevaa kurssin antamaa palautetta kyseisessä poliisilaitoksessa aikaisemmin harjoittelunsa suorittaneiden kurssien palautteeseen. Sanallinen palaute on annettu harjoittelujakson ajallisesta ja sisällöllisestä toteutumisesta sekä ohjaajien ohjaustoiminnasta. Laitoksesta ja ajankohdasta riippuen läsnä on ollut yhdyshenkilö ja monesti myös poliisiaseman päällystää ja harjoittelijoiden ohjaajia. Opiskelijoilta seurantakyselylomakkeella (n. 5000 kpl) kerätyt tiedot on taltioitu SPPS-tiedostoon ja teemahaastatteluin kerätystä tiedosta on laadittu muistio.

4.4 Työharjoittelun ohjausjärjestelmä

Koska koulutus uudistuksessa myös harjoittelu uudistuu, on mennyttä harjoittelua ja erityisesti harjoittelun ohjaustoimintaa tarkasteltava kriittisesti. Työssäoppimisjaksojen toteutusohjelmassa ohjatun työharjoittelun ohjaajan edellytetään olevan tehtävään motivoitunut, ammattitaitoinen sekä ohjaamiseen myönteisesti asennoituva poliisimies. Poliisiyksiköiden yhdyshenkilöt ovat valinneet ohjaajat tai ovat sijoittaneet opiskelijan tiettyyn ryhmään, jonka ryhmänjohtaja on valinnut ohjaajan. Ohjaustehtävään määrättykin poliisimiehet ovat hoitaneet tehtävän pääsääntöisesti ammattimaisesti. Järjestelmä on toiminut vuosikaudet suhteellisen kitkattomasti, vaikka jossakin vaiheessa, kun harjoittelijamäärät olivat isoja, oli vapaaehtoisten ohjaajien löytäminen haastavaa. Tämä johtui isoista koulutusmääristä, joka luonnollisesti kuormitti myös poliisilaitoksia ja laitosten ohjaajia. Viime vuosien pienien opiskelijamäärien ansiosta ohjaajatilanne on kuitenkin ollut suhteellisen hyvä. Opiskelijamäärät ovat vuosittain vaihdelleet sadasta noin neljäänsataan opiskelijaan.

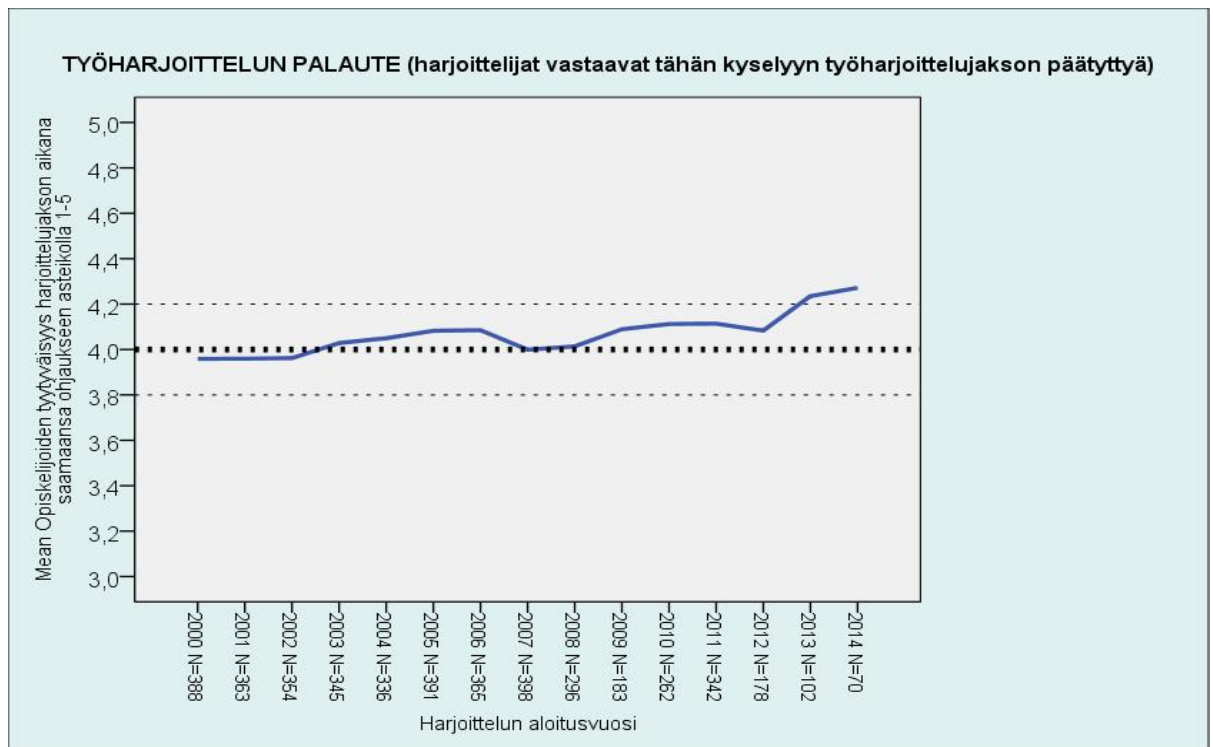
Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimistiimi (nimi muuttuu uudistuksen myötä harjoittelutiimiksi) on järjestänyt poliisilaitoskohtaisia kaksipäiväisiä ohjaajakoulutuksia noin kahden vuoden välein. Koulutustilaisuudet on järjestetty Poliisiammattikorkeakoululla tai poliisilaitoksen alueella. Tilaisuuksiin on osallistunut ohjaajia eri poliisitoiminnan sektoreilta. Joukossa on ollut sekä kokeneempia ohjaajia että niitä, jotka ovat vasta aloittamassa ohjaajan tehtävää. Tällainen heterogeeninen koostumus on mahdollistanut aidon vertaistuen ja -oppimisen, jossa kokeneet ohjaajat ovat voineet jakaa hyviä käytäntöjä ja kokemuksiaan sekä keskenään että noviisien kanssa. Tarpeen mukaan Poliisiammattikorkeakoululla on järjestetty ohjaajakoulutusta myös pelkästään uusille ohjaajille. Näihin tilaisuuksiin on osallistunut halukkaita kaikista poliisilaitoksista. Vuodesta 1997 lukien ohjaajien koulutustilaisuuksia on pidetty kaikkiaan noin 260 ja osallistujia on ollut lähes 3600. Vaikka koulutustilaisuuksia ja koulutettavia on vuosien varrella ollut runsaasti, on poliisilaitoksissa silti poliisimiehiä, jotka ovat toimineet ohjaajina, vaikka he eivät ole saaneet minkäänlaista ohjaajakoulutusta. Syynä tähän on ollut henkilöstön ja työtehtävien vaihtuvuus.

Ohjaajakoulutuksen pääteemat ovat olleet työharjoittelujakson toteutusohjelma, ohjaaminen, palautteen antaminen ja harjoittelijan arviointi. Lisäksi on käsitelty kulloinkin tärkeäksi koettuja ajankohtaisia teemoja. Ottaen huomioon ohjaajan merkityksen

opiskelijan ammatilliselle kehitymiselle, ei nykyinen koulutus välttämättä ole taannut riittävää osaamista ohjaajille ja sen myötä riittävän laadukasta ohjausta kaikille opiskelijoille.

Opiskelijoilta kerättyjen palautekyselyiden sekä seurantakäynneillä toteutettujen teemahaastattelujen mukaan tyytyväisyys ohjaajiin ja saatuun ohjaukseen on koko ohjatun työharjoittelunhistorian ajan ollut hyvällä tasolla ja on koko ajan kasvanut (asteikolla 1 - 5 ohjaajien saama arvosana on hieman yli 4, SPSS / Työharjoittelun palautekysely). Kuviossa 1 on nähtävissä opiskelijoiden antama numeerinen palaute heidän ohjatun työharjoittelun aikana saamastaan ohjauksesta. Työssäoppimistiimi on kerännyt ohjauksen laadusta tietoa myös teemahaastattelulla poliisilaitoksille suunnattujen seurantakäyntien yhteydessä. Suullinen palaute on tukenut numeerista palautetta.

Opiskelijat ovat vastanneet palautekyselyyn harjoittelujakson suoritettuaan. Ohjauksen laatua on arvioitu neljällä kysymyksellä, joilla on mitattu opiskelijoiden tyytyväisyyttä kenttätoiminta-, rikostutkinta-, asiakaspalvelu- ja liikenteenvalvontajakson aikana saamaansa ohjaukseen. Grafiikan viivadiagrammi on kaikkien vastausten yhteiskeskisarvo, joka kuvaa opiskelijoiden tyytyväisyyttä koko harjoittelun aikaiseen ohjaukseen. Teemahaastatteluissa opiskelijat ovat saaneet lisäksi kertoa näkemyksensä jokaisella jaksolla saamaansa ohjaukseen.

Kuvio 1. Ohjatun työharjoittelun opiskelijoilta kerätyn palautekyselyn tuloksia (N=4373). Opiskelijoiden tyytyväisyys harjoittelujakson aikana saamaansa ohjaukseen asteikolla 1-5.

4.5 Ohjaajakoulutuksen tulevaisuus

Kasuvat vaatimukset osaamistavoitteiden saavuttamisessa, osaamisen arvioinnissa ja ohjaamisessa yleensä vaativat vääjäämättä muutoksia ohjaajakoulutukseen. Jotta yhtälö ei olisi liian yksinkertainen, poliisihallinnossa vuoden 2014 toteutettu rakenneuudistus (PORA III) vaikuttaa myös työssäoppimisjärjestelmään. Vuosikausia rakennettu ja koeteltu yhdyshenkilöverkosto on uudistunut poliisilaitosten koon kasvaessa. Uutta yhdyshenkilöverkostoa on ryhdytty rakentamaan ja sen kanssa luodaan uusi, toimiva ja uuden opetussuunnitelman mukainen harjoittelujärjestelmä.

Ohjaajakoulutustilaisuuksien järjestämisestä on jatkettava ja koulutuksen sisältöä on kehitettävä. Ohjaustehtävästä on pyrittävä saamaan tavoittelemisen arvoinen tehtävä. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan opettajan ja opiskelijan roolit ovat muuttuneet ajan myötä. Opettaja ei ole enää ylivertainen tiedon jakaja ja opiskelija sen passiivinen vastaanottaja. Tulevassa ohjaajien koulutuksessa on vietävä eteenpäin pedagogista riemusanomaa ja ohjaajille on korostettava heidän rooliaan oppimisen mahdollistajana. Samalla selkeytetään ohjaajan ja opiskelijan rooleja. Ohjaajilta edellytetään jatkossakin aktiivista otetta, mutta ei pidä unohtaa opiskelijaa yksilönä, joka

on päävastuussa omasta oppimisestaan. Ohjaajien olisi hyvä ymmärtää opiskelijoiden erilaisuutta, hyväksyttävä heidät yksilöinä ja sen myötä vastata kunkin henkilökohtaisiin oppimistarpeisiin ja kykyyn omaksua asioita.

Koulutuksen pedagoginen infrastruktuuri onkin nähtävä laajana kokonaisuutena, ja vaikka poliisiyksiköiden tärkein tehtävä on pyörittää operatiivista toimintaa, on oppilaitoksen korostettava poliisilaitosten merkitystä osana pedagogisen strategian toteuttamisessa harjoittelun aikana. Oppilaitoksella on iso haaste edistää ajattelua opiskelijaresursseista enemmän opiskelija oppijana suuntaan. Pedagogiseen infrastruktuuriin kuuluvat oppilaitoksen lisäksi myös aito työelämä- sekä verkkoympäristö, koska niissäkin tapahtuu suunniteltua ja tavoitteellista oppimista.

Uudet opetussuunnitelmat jäävät helposti vain oppilaitoksen sisäiseksi mantraksi ellei niiden tarkoitusta ja tavoitteita välitetä myös kentälle. Tulevissa ohjaajien koulutustilaisuuksissa on paneuduttava syvemmälle myös opetussuunnitelmien sisältöön ja osaamistavoitteisiin, jotta työelämän edustajat ja ohjaajat ymmärtävät paremmin yhteisten koulutus- ja osaamistavoitteiden merkityksen poliisikoulutuksessa. Tietoisuus osaamistavoitteista ja käytetyistä opetusmenetelmistä auttavat ohjaajaa suoriutumaan nykyistä paremmin tehtävästään opiskelijan ammatillisen kasvun edistäjänä ja tukijana. Operatiivisessa toiminnassa olevat ammattilaiset pystyvät arvioimaan oppilaitoksen tarjoaman opetuksen työelämälähtöisyyttä, joten jatkuva vuoropuhelu työelämän ja oppilaitoksen välillä antaa oppilaitokselle mahdollisuuden muuttaa opetustaan ja oppimistavoitteitaan joustavasti. Ei pidä unohtaa sitäkään mahdollisuutta, että tässä yhteydessä "kenttä" voi myös oppia uusia työmenetelmiä opiskelijoilta.

Jo pelkkä opetussuunnitelman tarkastelu edellyttäisi ohjaajien koulutustapahtuman pidentämistä kolmipäiväiseksi. Koska tällä hetkellä näyttää siltä, että ohjaajien kouluttamiseen ei saada yhtä lähiovetuspäivää lisää, harjoittelutiimi on suunnittelemassa harjoittelun ohjaajille räätälöityä verkkokurssia, jonka tarkoituksena on lisätä ja syventää ohjaajien ohjaustyön osaamista. Harjoittelun ohjaajille on tarkoitus järjestää opintokokonaisuus, joka koostuu kahdesta lähiovetuspäivästä, verkkokurssista sekä itse opiskelijan ohjaamisesta että siihen liittyvästä opiskelijan arvioinnista. Opintokokonaisuuden suorittaminen tuottaisi ohjaajalle neljä opintopistettä. Koulutuksen sisältöä ja yksityiskohtia ollaan parhaillaan tekemässä. Ohjaajien koulutukset on aloitettu syksyllä 2015.

4.6 Tulevaisuuden ohjaaja

Meillä ei ole mitään syytä epäillä ohjaajina toimineiden tai toimivien poliisimiesten ammatillista substanssiosaamista. Ammatin hallitseminen on kiistaton edellytys ohjaajana toimimiselle, sillä on mahdotonta opettaa asiaa, jota ei itsekään osaa. On kuitenkin päivänselvää, etteivät kaikki ohjaajana toimivat poliisit ole synnynnäisiä pedagogeja. Toki poikkeuksiakin löytyy, mutta se johtuu enemmän heidän aikaisemmasta koulutuksestaan tai henkilökohtaisesta kiinnostuksestaan kasvatustasoihin.

Tulevaisuuden ohjaajien rekrytoinnissa ja koulutuksessa tuleekin varmistaa, että harjoittelun ohjaaja on edelleen oman ammattinsa asiantuntija. Sen lisäksi hänen tulisi olla riittävän perehtynyt poliisikoulutuksen opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin ja omata ohjaustehtävässä vaadittavaa pedagogista osaamista.

Jos pitäisi maalata tulevaisuuden ohjaajan kuva, niin hän olisi oman alansa vahva osaaja, jolla on kykyä ja halua osoittaa pedagogista rakkautta opiskelijaa kohtaan. Sinikka Viskaria lainaten: "On tärkeää, että opettaja arvostaa opiskelijaa oppijana ja luottaa häneen, mutta tarvittaessa myös tukee". Pedagogiseen rakkauteen, joka suorituskeskeiseen organisaatioon kuuluvan korvissa saattaa kuulostaa naiivilta termiltä, sisältyy käsitys ihmisestä, joka arvostaa tunteisiin ja kehoon kätkeytyvää tietoa, ja jossa toista ihmistä pidetään ainutlaatuisena ja annetaan tilaa ihmisen omille kokemuksille. (Viskari, S. 2003. Pedagogisen rakkauden mahdollisuus.)

5. TYÖHARJOITTELIJAN ARVIOINTI

5.1 Arvioinnin tehtävät

Osaamisen arvioinnin tavoitteena on antaa opiskelijalle tarkoituksenmukaista palautetta hänen ammatillisesta kehittymisestään, osaamistavoitteiden saavuttamistasosta sekä omista vahvuuksista että kehittämiskohteistaan poliisityössä. Näihin tavoitteisiin päästään, kun arviointi on läpinäkyvää ja objektiivista sekä huomioidaan opiskelijan kokonaisosaaminen.

Arviointia suunniteltaessa ja kehitettäessä on huomioitu Poliisiammattikorkeakoulun arviointiohje, joka määrittelee koulun yhtenäiset periaatteet opiskelijan osaamisen arviointiin. Arvioinnin peruseriaate on, että opiskelijan opintosuorituksia arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin. Vaadittava osaamistaso määritellään

aina jokaisen opintokokonaisuuden yhteydessä. (Opintasuoritusten arviointiohje opettajalle, Poliisiammattikorkeakoulu 14.9.2012.)

Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosäännön 24§:n (voimassa 1.8.2014–31.7.2015) mukaan arviointi kohdistuu oppimistuloksiin ja perustuu osaamistavoitteisiin. Lisäksi arviointimenetelmä valitaan niin, että sen avulla voidaan arvioida tavoiteltua osaamista. Tämän lisäksi arvioinnin tulisi ohjata, motivoida ja kannustaa opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen sekä tukea hänen ammatti-identiteettinsä kasvua. Arvioinnin tehtävät voidaan jakaa kolmeen kategoriaan, jotka ovat palautteen antaminen, motivointi ja opiskelijoiden oppimisen tukeminen. Räisäsen ja Friskin (1996,16) jaottelu on yksityiskohtaisempi. Heidän mielestään arvioinnin tehtävät ovat oppimisen ohjaaminen, kontrolloiminen, valikointi, ennustaminen, motivointi ja kehittäminen.

Tutkintosäännön 10§:ssä määritellään harjoittelun tehtävä: *"tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä."* Vaikka tavoitteessa ilmenevä sana perehdyttää velvoittaa harjoittelun ohjaajalta aktiivista roolia, kantaa opiskelija päävastuun omasta oppimisestaan ja tavoitteiden saavuttamisesta. Ohjaajan tärkeimpänä tehtävänä on mahdollistaa oppiminen sekä arvioida opiskelijan osaamista.

Harjoittelujakso tulee suunnitella siten, että se sekä sisällöltään että opetusmenetelmiltään tukee tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamista (linjakas opetus ja oppiminen). Osaamistavoitteiden tulee olla oikein mitoitettuja, jotta opiskelija voi saavuttaa ne annetussa ajassa. Lisäksi niiden pitää vastata työelämän todellisia vaatimuksia. Arviointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska se ei ainoastaan mittaa tavoitteiden saavuttamista, vaan sillä myös ohjataan opiskelijan tavoitteiden saavuttamista - sitä opitaan mitä arvioidaan. Jotta osaamistavoitteiden ja arvioinnin kohdalla voisi puhua "rakkausavioliitosta", on puolestaan arvioitava sitä, mitä opetussuunnitelman mukaan pitää osata. Kun arviointikriteerit määritellään läpinäkyviksi ja mahdollisimman helposti tulkittaviksi ja ne ovat ennalta opiskelijoiden tiedossa, tulee arvioinnista keskeinen oppimista ohjaava väline. Arvioinnin kriteerit yhdistyvät arvioinnin ohjaavaan tehtävään, jolloin ne antavat opiskelijalle mahdollisuuden opiskelun suuntaamiseen osaamistavoitteiden suuntaan. Parhaimmillaan arviointi motivoi opiskelijaa oppimaan.

5.2 Käytössä ollut työharjoittelun arviointilomake

Käytöstä poistuneessa harjoittelun arviointilomakkeessa on ollut 50 arviointikohtaa, joissa on käytetty asteikkoa 1-5. Ensimmäiset 21 arviointikohtaa ovat sellaisia, joilla on arvioitu opiskelijan menestymistä käytännön poliisityössä. Kyseessä on siis ammatillisten kompetenssien arviointi. Arviointiohjeen mukaan kukin näistä kohdista (työharjoittelun yleistavoitteet, kenttävalvonta, liikenteenvalvonta, tutkintatehtävät ja ns. muut asiat) on arvioitu sen mukaan, kuinka paljon harjoittelija on tarvinnut ohjausta kyseisissä työtehtävissä. Arviointiperuste on ollut seuraava: Valitse vaihtoehto, joka lähinnä vastaa arviotasi ohjauksen tarpeesta 1 = lähes jatkuvasti, 2 = melko usein, 3 = silloin tällöin, 4 = melko harvoin ja 5 = erittäin harvoin (Työharjoittelun arviointi lomake H19 SM-2001–01901/Tu-42).

Arviointikohdissa 22–50 on arvioitu työelämään kuuluvia yleisiä kompetensseja (vastuuntunto, sitoutuminen, laatu tietoisuus, tiimityöskentely, käyttäytyminen ja stressinhallinta, asenne ja suhtautuminen sekä ammatillisuus). Arviointiperuste on ollut seuraava: Valitse ohjaamaasi harjoittelijaa parhaiten kuvaava asteikon selite 1 = heikosti, 2 = välttävästi, 3 = tavanomaisesti, 4 = hyvin ja 5 = erittäin hyvin (Työharjoittelun arviointilomake H19 SM-2001–01901/Tu-42).

Arviointilomakkeen lopussa on arvioitu vielä sanallisesti opiskelijan henkilökohtaisia ominaisuuksia: kelpoisuutta erilaisiin poliisitehtäviin, suhtautumista työhön sekä hänen aloitteellisuuttaan. Tämän sanallisen osion täyttämiseen ei ole ollut kirjallista ohjetta eikä erillisiä arviointikriteereitä.

Opiskelijan osaamista ja soveltuvuutta on arvioitu siis sekä numeroin että sanallisesti. Arviointikriteerit eivät ole olleet riittävän tarkat ja niistä on puuttunut läpinäkyvyys. Opiskelijan on ollut vaikeata hahmottaa, miksi hän on saanut juuri kyseisen numeron, koska arvioinnin kriteereitä ei ole määritelty riittävän tarkasti. Näin opiskelija ei ole saanut riittävän hyvää kuvaa omasta osaamisestaan. Myös sanallisten arviointien määrä ja laatu on vaihdellut. Opiskelijat eivät ole tältäkin osin olleet yhdenvertaisessa asemassa.

Käytöstä poistuneen arviointilomakkeen kiistaton vahvuus on ollut siinä, että se on ollut ohjaajalle suhteellisen helppo täyttää ja se on näyttänyt suuntaa, onko opiskelijalla mahdollisuus menestyä poliisina. Heikkoutena voidaan pitää sitä, että arviointikriteeristö ei

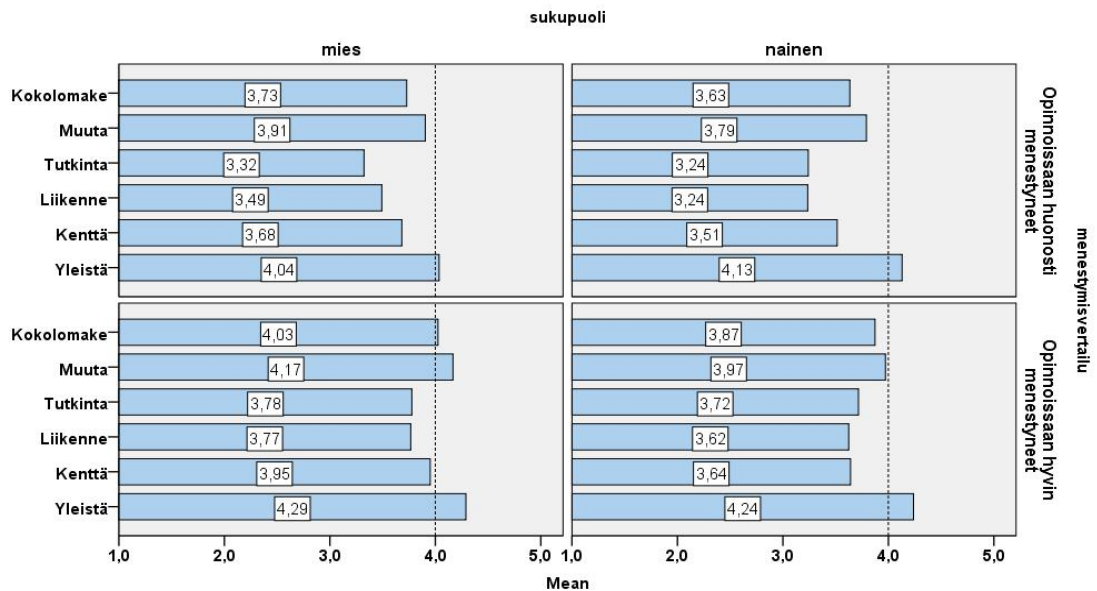
ole suoraan mitannut osaamistavoitteiden saavuttamista. Tämä helposti täytettävä lomake on aiheuttanut myös käytännön ongelmia arvioinnin vaihtelevassa tasossa, mikä on näkynyt ja korostunut erityisesti sanallisessa arviointiosiossa. Sanalliseen arviointiin on voitu kirjoittaa hyvin yleisellä tasolla kuvaus opiskelijan ominaisuuksista, perustelematta sitä sen enempää (esim. soveltuu kenttätehtäviin). Sanalliset arvioinnit ovat olleet usein varsin suppeita, mikä ei ole tukenut opiskelijaa ja hänen oppimisprosessiaan. Numeroarvioinnit ja sanalliset arvioinnit eivät ole myöskään korreloineet toisiaan. Ohjaajien suunnalta onkin esitetty toive, että jokaisen numeroarviointiosion jälkeen olisi oltava mahdollisuus kirjoittaa sanallinen palaute arvioidusta asiasta.

5.3 Työharjoittelijan arviointi ja sen luotettavuus

Seuraavassa tarkastelemme lyhyesti ohjatun työharjoittelujakson käytössä ollutta arviointilomaketta. Viimeiset harjoittelijat näillä arviointikriteereillä arvioitiin toukokuussa 2015. Työharjoittelun arviointilomakkeen alkuperäinen osa (kysymysnumerot 1-21) on ollut käytössä vuoden 1997 lopusta alkaen. Arvioituja harjoittelijoita on noin 5 500. Lomakkeen lisäosa (kysymysnumerot 22–50) liitettiin arviointiin vuoden 2004 lopussa. Arviointikriteerien uudistustarve on tiedostettu ja uusi arviointilomake otetaan käyttöön AMK-tutkinnon harjoittelun myötä (ensimmäiset uusimuotoisessa tutkinnossa olevat opiskelijat lähtevät harjoitteluun 21.12.2015). Käytössä ollut alkuperäinen arviointilomake on suunniteltu 1997, jolloin tarkoituksena oli kerätä enemmän tietoa harjoittelijoiden menestymisestä mitä silloisessa opetussuunnitelmassa edellytettiin (harjoittelun arviointi asteikolla hyväksyty/hylätty). Lomakkeen yhtenä tavoitteena oli helppokäyttöisyys. Lisäosa suunniteltiin työharjoittelun ohjaajien kanssa yhteistyössä ja tavoitteena oli saada informaatiota työn osaamisen lisäksi harjoittelijan soveltuvuudesta poliisityöhön. Arviointilomake on vastannut tarkoitustaan suhteellisen hyvin ja antanut informaatiota harjoittelijan menestyksestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja soveltuvuudesta poliisin ammattiin.

Harjoittelun arviointikriteerien luotettavuutta on tarkasteltu vertailemalla opiskelijan harjoittelun arvioinnin ja opintokortin tuloksia keskenään. Kuviosta 2 ilmenee, että perusopinnoissa ennen työharjoittelua hyvin menestyneet opiskelijat menestyvät hyvin myös työharjoittelussa. Opinnoissaan heikommin menestyneiden harjoittelumenestys näyttää tarkastelun perusteella olevan alemmalla tasolla kuin hyvin menestyneiden. Opinnoissaan heikosti menestyneet eivät missään vertailtavassa arviointikohdassa

(yhteiskeskiaarvossa) yllä hyvin menestyneiden tasolle. Kuviossa näkyy hyvin menestyneiden ja heikosti menestyneiden mies- ja naisopiskelijoiden työharjoittelumenestyksen vertailu. Hyvin menestyneisiin on valittu ne opiskelijat, joiden opintokortissa on vähintään 16 arviointikohdan arvosanaa 5 ja heikosti menestyneisiin ne, joiden opintokortissa on vähintään 16 arviointikohdan arvosanaa 1 tai 2 asteikolla 1-5.

Kuvio 2. Lähiopinnoissa hyvin menestyneet ja huonosti menestyneet opiskelijat on jaoteltu sukupuolen mukaan kuviossa kahteen pystysuuntaiseen lohkoon. Vaakasunnassa ylemmässä lohkossa ovat opinnoissaan huonosti menestyneet ja alemmassa lohkossa opinnoissaan hyvin menestyneet.

Taulukko 2. Opinnoissaan hyvin menestyneiden ja huonosti menestyneiden lukumäärätietoja sukupuolen mukaan. Otokseen on valikoitunut 7,8 % kaikista arvioiduista opiskelijoista.

	sukupuoli	menestymisvertailu		Total
		Opinnoissaan huonosti menestyneet, lukumäärä	Opinnoissaan hyvin menestyneet, lukumäärä	
	mies	166	144	310
	nainen	17	85	102
Total		183	229	412

Harjoittelun arvioinnin tarkoitus oli alkujaan ainoastaan antaa opiskelijalle tietoa hänen menestymisestään harjoittelussa sekä auttaa oppilaitosta koulutuksen kehittämässä. Arviointilomakkeesta tuli kuitenkin melko pian yksi viranhaussa käytetty liite, mikä ei

ollut arvioinnin alkuperäinen tarkoitus. Pedagogisesta näkökulmasta voidaan todeta, että oppimisen ja osaamisen arviointi on oleellinen osa oppimisprosessia. Harjoittelun arvioinnin pitäisi tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Arvioinnin laadussa ja määrässä on kuitenkin ollut suuria eroja - kaikki ohjaajat eivät ole jostain syystä perustelleet riittävästi antamiaan arvosanoja. Tämä on tullut esiin opiskelijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa. Opiskelijan ja ohjaajan keskinäisiä arviointikeskusteluja on ollut tarkoitus järjestää kunkin harjoitteluosajakson lopussa sekä koko harjoittelun osalta harjoittelun lopussa. Virallinen harjoittelun arviointi on tehty kirjallisena lomakemuodossa. Arviointikeskusteluihin ovat osallistuneet opiskelija ja ohjaaja sekä mahdollisuuksien mukaan harjoittelun yhdyshenkilö. Nämä arviointikeskustelut eivät ole kuitenkaan toteutuneet kaikkien opiskelijoiden kohdalla. Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimistiimi on keskustellut arvioinnista opiskelijan kanssa ja antanut sen hänelle tiedoksi harjoittelun jälkeisellä ammattiopintojen lähiopintojaksolla.

Oppimisen arviointiin olennaisesti liittyvien arviointikeskustelujen tavoitteena on saattaa ohjaaja ja opiskelija vuoropuheluun keskenään. Vuoropuhelussa opiskelijan ja ohjaajan näkemykset ovat vertailtavissa, tarkennettavissa ja täydennettävissä. Parhaimmillaan arviointikeskustelut mahdollistavat molemmille osapuolille mahdollisuuden oppia yhdessä. Toimivan arviointikeskustelun perusta on molempien osapuolten tasavertaisessa valmistautumisessa. Lisäksi on erityisen tärkeää huolehtia itse keskustelutilanteesta, että molemmilla osapuolilla on tasapuolinen mahdollisuus omien näkemystensä esittämiseen ja kuulluksi ja ymmärretyksi tulemiseen. Arviointi ja palaute sisältävät aina tulkintaa. Niin työpaikaohjaaja kuin opiskelija tulkitsevat havaitsemaansa omasta kokemus- ja tulkintaperustastaan käsin. Toimiva keino arviointikeskustelujen kehittämiseen on opiskelijan tulkinnan ja ymmärryksen tarkistaminen vaikkapa pyytämällä häntä lyhyesti referoimaan kuulemansa arviointi tai palaute. Erikseen suunniteltuja arviointikeskusteluja tulisi olla vähintään jokaisen osajakson lopussa, jolloin on väliarvioinnin aika, ja harjoittelujakson lopussa osaamisen arviointina. Näiden lisäksi on paljon luonnollisia ja jokapäiväisiä tilanteita, joihin sisältyy yhteistä palautetta ja arvioivaa pohdintaa, esim. tilanteen analysointia ja vaihtoehtojen ja/tai paremman toimintatavan hahmottelua. (Hätönen 2010.)

AMK-tutkintoon sisältyvän harjoittelun uusien arviointikriteerien suunnittelussa on käytetty hyväksi mm. käytöstä poistunutta lomaketta ja sen analysoinnista saatuja tietoja. Tavoitteena on ollut laatia selkeä kriteeriperusteinen lomake, joka on käyttäjätystävällinen

ja antaa riittävästi informaatiota opiskelijalle ja oppilaitokselle sekä harjoittelupoliisilaitoksille. Arviointialueina ovat yleiset työelämävalmiudet sekä poliisityön osaamisen arviointi, joka jaetaan hälytys ja valvonta- osioon, rikostorjunta- ja tutkintaosioon ja asiakaspalvelu ja lupahallinto-osioon.

5.4 Kaksi näkökulmaa harjoittelun arviointiin - kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen

Arviointia voi tarkastella monesta eri näkökulmasta. Keskitymme tässä luvussa käsittelemään kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen näkökulman eroavaisuuksia. Ensin mainittu lienee meille kaikille tuttua omilta kouluajoiltamme, jolloin opettaja oli tiedon ehdoton auktoriteetti, jonka tärkein tehtävä oli siirtää tietoa opiskelijoille, jotka sitten tentissä osoittivat opettajalle muistavansa opetetut asiat juuri sillä hetkellä. Moni varmaan muistaa vieläkin erinäisiä vuosilukuja ja sivujokia, vaikka ei elämässään ehkä ole kertaakaan tarvinnut noita tietoja. Arvioinnissa oli keskeisintä oppimisen määrä ja yksityiskohdat kokonaisuuksien ymmärtämisen kustannuksella. Tärkeintä oli arvioida oppimistuloksia ja itse arviointi oli oppimisprosessista erillinen toiminto. Kyseessä on kvantitatiivinen näkökulma, jossa arviointi tehdään opetuksen päätyttyä ja jossa opiskelijat laitetaan arvosanojen perusteella paremmuusjärjestykseen. Opiskelijoita verrataan siis toisiinsa eikä arviointi välttämättä kerro, ovatko heidän saamansa numerot seurausta tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimisprosessin aikana tapahtunut muutos sekä se, miten osaaminen ja tietämys on saavutettu, rajataan arvioinnin ulkopuolelle. (Biggs 2003, 142; Lindholm-Yläne & Nevgi 2003, 257; Poikela 2003, 77; Tynjälä 1997, 279; Brown ym. 1997, 12, 151.) Oppimista voi pitää laadullisena kehittymisenä, joten sen arvioiminen pelkästään numeroilla on mahdotonta. Varsinkin harjoittelussa, jossa keskeisenä arvioinnin kohteena on toiminta, ei pelkkä numero kerro opiskelijalle, mitä hän tekee oikein tai mitä väärin. Opiskelijalle ei tällöin selviä, kuinka hän voisi kehittää osaamistaan.

Oppimisen kvalitatiivisessa traditiossa opiskelijoiden oletetaan oppivan kumulatiivisesti, tulkiten ja sisällyttäen uutta materiaalia aiempaan tietämykseensä. Oppimisen myötä myös aiempi tietämys kehittyy. (Biggs 1996a, 3.) Poliisiopiskelijat saavat ennen harjoitteluun lähtemistä tuhdin teoriapaketin lisäksi jonkin verran kokemusta poliisin käytännön työstä simuloituilla harjoituksilla. Harjoittelun aikana opiskelijat ovat ohjaajansa työparina mukana aidoilla hälytystehtävillä ja muilla poliisille kuuluvilla tehtävillä, jolloin heillä on mahdollisuus hyödyntää aiemmin oppimaansa. Oppimista tapahtuu siis kokemuksen kautta ja ohjaajana toimivan kokeneemman poliisin esimerkkiä seuraten sekä hänen antamansa

palautteen ansiosta. Tällöin palautetta voi pitää keskeisenä osana oppimisprosessiin kuuluvaa arviointia. Opiskelija tietää, mitä asioita hän tekee oikein, jolloin hänen ammatillinen identiteettinsä vahvistuu. Korjaavan palautteen merkitys näkyy puolestaan siinä, että opiskelija tietää, miten hänen pitää muuttaa toimintaansa saavuttaakseen osaamistavoitteet. Huddleston & Unwin (2003, 143) ovat todenneet, että laadulliseen traditioon sisältyy oppimisen formatiivinen arviointi, joka kohdistuu oppimisprosessiin ja sen kehittämiseen. Formatiiviselle arvioinnille on ominaista, että arviointia tapahtuu jo opintojakson aikana. Arviointi onkin kiinteä osa oppimisprosessia. Formatiivinen arviointi mittaa opiskelijoiden suorituksia ja kartoittaa osaamisessa vallitsevia puutteita määritellen ne osa-alueet, joihin opiskelijan tulee keskittyä. Arviointi on formatiivista, kun se tapahtuu opiskelun aikana, jolloin sitä voidaan hyödyntää oppimisessa. (Hyppönen & Lindén 2009.)

Formatiivisen arvioinnin yhteydessä opiskelijoita arvioidaan yksilöllisesti suhteessa muuttumattomaan kriteeriin, jota tehtävässä vaadittava osaaminen ja asetetut tavoitteet kuvaavat. Tällöin arvosana on riippuvainen tavoitteiden saavuttamisesta. (Biggs 2003, 59; Karjalainen 2002, 207.) Opiskelijoita ei siis verrata enää toisiinsa vaan arvosanat määräytyvät sen mukaan, kuinka hyvin opiskelija täyttää asetetut arviointikriteerit. Opiskelijan on siis tiedettävä osaamisen arviointikohteet ja -kriteerit saavuttaakseen menestystä. Formatiivinen arviointi ei ainoastaan edistä ja ohjaa oppimista, vaan se voi myös motivoida oppimiseen. (Hyppönen & Lindén 2009.)

5.5 Harjoittelun arvioinnin suunnittelu

Poliisilaissa on määritelty poliisin tehtävät, mistä johtuen poliisilta edellytetään monitasoista osaamista, joka pohjaa poliisitoiminnassa yleisesti hyväksytyihin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin. Poliisiammattikorkeakoulun tehtävä on huolehtia, että tutkinnon suoritettuaan opiskelijoilla on riittävä osaaminen näiden tehtävien hoitamiseen. Sen vuoksi opinnot on suunniteltava tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Osaamisen arvioinnin suunnittelu on yksi keskeinen osa opintojaksojen suunnittelua, koska arviointimenetelmät ja -kriteerit kertovat opiskelijoille, mitä heidän tulee oppia ja osata. Opintojaksojen tulisi sisältää toimintaa, joka tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Poliisin ammatillista osaamista edistävän harjoittelun yksityiskohtainen suunnitteleminen on mahdotonta, koska sen aikana suoritettavia tehtäviä ei voida tarkoin määritellä. Opiskelijat suorittavat niitä tehtäviä, joita hätäkeskus ja esimiehet antavat sekä tehtäviä, joita tulee esiin toiminnan yhteydessä. Tilanteet ja tehtävät vaihtelevat ja ne ovat usein ennalta arvaamattomia.

Opiskelijalta vaaditaan kognitiivisten prosessien (muistaminen ja ymmärtäminen) hallitsemista, jotta hän suoriutuu operationaalisista prosesseista (tekeminen ja toiminta). Ensin mainittujen arvioiminen on ohjaajalle suhteellisen vaikeaa, joten myös opiskelijalle annetaan vastuuta arvioinnista. Opiskelija arvioi omaa oppimistaan harjoittelun aikana pidettävän oppimispäiväkirjan avulla. Käsittelemme opiskelijan oman toimintansa arviointia tuonempana oppimispäiväkirjaa käsittelevässä luvussa 6.1. (Hyppönen & Lindén 2009.)

Harjoittelun arviointiin on löydettävä sellaisia arviointikohteita, joka mittaavat tietoja, taitoja, joiden avulla pystytään arvioimaan opiskelijan monitasoista ja – tahoista osaamista sekä soveltumista poliisin ammattiin. Koska opiskelijat opiskelevat sitä, mitä arvioidaan, on löydettävä juuri oikeanlaiset osaamistavoitteet, jotka vastaavat työelämässä tarvittavaa osaamista. Tämä puolestaan edellyttää, että poliisiyksiköiden edustajat ovat mukana suunnittelemassa ja hyväksymässä harjoittelun arviointikohteita ja -kriteereitä.

5.6 Poliisiammattikorkeakoulun opintojen arviointikehikko

Poliisiammattikorkeakoululla on yhteinen opintojen arviointikehikko (taulukko 3), jonka pohjalta arvioidaan opintojaksojen tai -kokonaisuuksien osaamistavoitteiden saavuttamista. Arviointikehikko pohjautuu eurooppalaiseen (EQF) sekä kansalliseen (NQF) tutkintojen viitekehykseen.

Taulukko 3. Poliisiammattikorkeakoulun opintojen arviointikehikko

Oppimista ja osaamista tuottavat prosessit	Arviointiasteikko 1	Arviointiasteikko 3	Arviointiasteikko 5
Kognitiivinen	Tilannekohtainen, (jäljittelevä) ja suppea ammatillinen osaaminen (suoriutuu ohjatusti)	Jäsentynyt, arvioiva ja soveltava ammatillinen osaaminen (tekee itsenäisesti)	Laaja-alainen, luova ja kehittävä ammatillinen osaaminen (osaa kriittisesti ja innovatiivisella tavalla)
Operationaalinen	Osoaa tunnistaa ja määrittellä alaan liittyvät ilmiöt ja peruskäsitteistön Osaa rajata ja perustella tietolähteiden käytön Tunnistaa, nimeää, määrittelee	Osoaa jäsentää alaan liittyvien ilmiöiden ja käsitteiden väliset suhteet Osaa arvioida käyttämiään tietolähteitä kriittisesti Soveltaa, selittää, vertailee	Ymmärtää laaja-alaisia kokonaisuuksia ja niiden välisiä suhteita Osaa arvioida käyttämiään tietolähteitä monipuolisesti ja kriittisesti Yleistää, analysoi, luo
Reflektiivinen	Osoaa antaa ja vastaanottaa palautetta Tarkastelee ja arvioi asioita omasta näkökulmastaan Osaa toimia asiakkaiden kanssa tilanteen vaatimalla tavalla Osaa soveltaa eettisiä periaatteita eri tilanteissa	Osoaa antaa ja vastaanottaa palautetta aktiivisesti ja rakentavasti Tarkastelee ja arvioi asioita sekä omasta että lähiyhteisönsä näkökulmasta Osaa arvioida toimintaa asiakastilanteissa Osaa soveltaa kriittisesti eettisiä periaatteita eri tilanteissa	Käyttää palautetta systemaattisesti oman ja yhteisönsä ammatillisen kasvun välineenä Tarkastelee ja arvioi itseään sekä sitä yhteisöä tai työkokonaisuutta, jossa toimii Edistää ja kehittää toimintaa asiakastilanteissa Edistää eettisten periaatteiden soveltamista ennakoimattomissa tilanteissa
Sosiaalinen	Osoaa tehdä yhteistyötä erilaisissa työympäristöissä ja työyhteisöissä Osaa toimia ryhmässä tavoitteellisesti Tunnistaa vuorovaikutustaitonsa Tunnistaa omalle alalle tärkeitä toimintatapoja Ottaa vastuun omasta suoriutumisestaan	Osoaa organisoida erilaisten ryhmien tavoitteellista toimintaa ja ottaa vastuuta siitä Osaa toimia yhteistyössä vastuullisesti ja on valmis kehittämään vuorovaikutustaitojaan sekä edistämään ryhmän tavoitteellista toimintaa Tunnistaa ja noudattaa omalle alalle tärkeitä toimintatapoja Ottaa vastuuta ja sitoutuu oman toiminnan lisäksi myös ryhmän toimintaan	Osoaa johtaa erilaisten ryhmien tavoitteellista toimintaa Osaa toimia yhteistyössä vastuullisesti, joustavasti ja rakentavasti Kehittää ja ohjaa sekä omaa että ryhmän vuorovaikutusta Toimii vastuullisesti ja sitoutuneesti yhteisön ja oman alansa vaatimukset ja tarpeet huomioon ottaen

Osaamista ja oppimista tuottavia prosesseja on neljä ja ne tulee kaikki huomioida arvioinnissa. Koska poliisin työ mielletään yksinkertaistettuna käytännön tekemiseksi ja ihmisten kanssa toimimiseksi, on väistyvässä ohjatun työharjoittelun arvioinnissa ollut päähuomio operationaalisissa ja sosiaalisissa prosesseissa. Jälkimmäiselle on annettu painoarvoa, koska poliisi joutuu arjessa jatkuvasti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, on hän sitten kuulustelemassa asianosaisia, selvittämässä liikennevahinkoa tai sovittelemassa

perheriitoja, vain muutamia esimerkkejä mainitaksemme. Koska koulutusrakennemuutoksella tavoitellaan myös korkeamman osaamisen tason saavuttamista (NQF6), otetaan uudessa arvioinnissa edellisten lisäksi huomioon myös kognitiiviset ja reflektiiviset prosessit. Kun arvioinnissa huomioidaan kaikki neljä prosessia, niin teoria ja käytäntö kulkevat käsi kädessä - opittu muuttuu opiskelijan mielessä osaamiseksi. Alla olevassa taulukossa on kuvattu kaikki neljä oppimista ja osaamista tuottavaa prosessia.

Taulukko 4. Oppimista ja osaamista tuottavat prosessit

Oppimista ja osaamista tuottavat prosessit	Arviointi
Sosiaaliset prosessit (osallistuminen ja vuorovaikuttaminen) <ul style="list-style-type: none"> • osallistaa • vuorovaikuttaa • innostaa 	Havainnoidaan ja arvioidaan opiskelijoiden kykyä toimia yksin ja yhdessä, heidän riippuvuuttaan muiden tuesta sekä kykyä toimia ryhmässä, ryhmän jäsenenä ja johtajana – vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, suullinen viestintä, kommunikointitaidot, yhteistoiminta ja toimiminen ryhmässä, toisten huomioon ottaminen ja johtamisen tavat.
Reflektiiviset prosessit (ongelmanratkaisu ja oivaltaminen) <ul style="list-style-type: none"> • ennakoi • oivaltaa • ratkoo tilanteita 	Kertovat opiskelijan turvautumisesta erilaisiin toiminta-malleihin, kyvystä kohdata erilaisia ongelmatilanteita, etsiä ratkaisumalleja tai osoittaa luovuutta – arviointikyky, oman ja muiden toiminnan tarkastelu ja analysointi, kokonaisuuksien hallinta, luova ajattelu sekä ongelmaratkaisutaidot.
Kognitiiviset prosessit (muistaminen ja ymmärtäminen) <ul style="list-style-type: none"> • muistaa • tietää • ymmärtää 	Osoittavat tiedon hallintaa, joka alkaa ohjeiden lukemisen ja noudattamisen taidoista, toimintaperiaatteiden muotoilusta ja työvälineiden käytön perusteluista kokonaisuuksien hallintaan saakka – tiedonhallinnan osoittaminen, tiedon havainnointi, omaksuminen, hallinta, käsittely, ajat-telu, muistaminen ja tiedon tuottaminen.
Operationaaliset prosessit (tekeminen ja toiminta) <ul style="list-style-type: none"> • tekee • toimii • havainnollistaa 	Osoittavat tehtävien ja toiminnan jäsentynyttä ja sujuvaa hallintaa – näyttöarviointi, jossa mukana on työelämän edustajia – käytännön työ ja toiminta, aikataulujen noudattaminen, yhteistyökyky, käytännön tilanteiden hallinta ja ratkaiseminen. (Lähteet: Poikela 2013 ja Arvola 2012)

5.7 Harjoittelun arviointikohteet

Esittelemme tässä luvussa arviointikohteet, joiden avulla AMK-tutkinnon harjoittelussa tullaan arvioimaan harjoittelun osaamistavoitteita. Osaamistavoitteet on jaettu sekä yleisiin että ammatillisiin työelämävalmiuksiin. Yleiset työelämävalmiudet ovat yhtenäiset muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Ammatilliset työelämävalmiudet ovat poliisin ammatissa vaadittavaa keskeistä osaamista.

5.7.1 Yleiset työelämävalmiudet

Ammattietiikka

Lainsäädäntö ja siihen perustuvat ohjeet ovat ammattietiikan perustana. Kaikessa toiminnassa on huomioitava myös yleinen oikeustaju ja siihen liittyvä ammattialakohtainen sosiaalinen normisto sekä vakiintuneet käytännöt (Etiikka ja Poliisintyö, 2000, 24). Poliisin eettisten periaatteiden on oltava sopusoinnussa yhteiskunnan perusarvojen kanssa. Korkea ammattieettinen moraali edellyttää arviointia kahteen suuntaan: ammattimiehen on toisaalta oltava valmis tarkastelemaan omia arvojaan suhteessa poliisityötä määrittäviin arvoihin ja toisaalta oltava valmis arvioimaan oman toimintansa eettistä laatua (Etiikka ja Poliisintyö, 2000, 24). Koska opiskelijat suorittavat harjoittelunsa aidossa työympäristössä, on välttämätöntä, että he ymmärtävät oman eettisen harkintansa perusteet ja toimivat kaikissa tilanteissa poliisin ammattieettisten periaatteiden mukaisesti. Se on jokaisen velvollisuus ja kansalaisen oikeus.

Tasapuolisuus

Ihmisten tasapuolinen kohtelu sisältyy ammattietiikkaan. Koska kyseessä on yksi tärkeimmistä poliisilta vaadittavista ominaisuuksista, on tärkeätä, että se on omana arviointikohtana. Tasapuolisuuteen ja puolueettomuuteen kuuluu ihmisten yhdenvertainen kohtelu heidän taustoistaan riippumatta.

Oikeudenmukaisuus

Myös ihmisten oikeudenmukainen kohtelu sisältyy ammattietiikkaan. Sekin on yksi poliisin toiminnan keskeisiä periaatteita, jolla on suora yhteys poliisin luotettavuuteen ja arvostukseen kansalaisten keskuudessa. Oikeudenmukaisuuden tarkka määrittäminen on ongelmallista, mutta arkikielessä se tarkoittaa lähinnä oikeamielisyyttä eli sitä, mikä vastaa yleistä oikeuskäsitystä. Oikeudenmukaisuuteen liitetään usein tasa-arvo ja

yhdenvertaisuus. Yksinkertaisimmallaan on kyse siitä, että kaikki poliisin toiminta perustuu lakiin ja sitä käytetään asiallisesti hyväksyttävällä tavalla.

Toiminta työyhteisössä

Suomessa on kymmeniä poliisiasemia, joihin opiskelijoita sijoitetaan harjoittelun ajaksi. Vaikka poliisi on historiallisen kehityksen ja sisäministeriön sekä poliisin ylimmän johdon ohjauksessa hioutunut melko yhtenäiseksi organisaatioksi, on jokaisessa poliisilaitoksessa omanlaisensa työskentelykulttuuri. Opiskelijan on sopeuduttava työyhteisöön ja hänen on lunastettava paikkansa sen jäsenenä. Työpaikan ilmapiiri syntyy päivittäisestä kanssakäymisestä ja ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Opiskelijalta edellytetään työyhteisön sääntöjen noudattamista ja rakentavaa vuorovaikutusta, joka tukee työyhteisön hyvinvointia.

Vuorovaikutustaidot

Monien muiden ammattien tavoin myös poliisissa hyvillä sosiaalisilla taidoilla on merkitystä. Poliisin työssä korostuu palveluhenkisyys, jossa korostuu asiakkaan kuunteleminen. On tärkeitä, että opiskelija omaa hyvät ammatilliset vuorovaikutus- ja viestintätaidot sekä työyhteisössä toimiessaan että kansalaisten kanssa asioidessaan. Tässä yhteydessä vuorovaikutustaitoja ovat myös neuvojen ja ohjeiden luonteva vastaanottaminen ja ammattitaidon kehittäminen niiden mukaisesti.

Oman toiminnan arviointi

Elinikäisen oppimisen kannalta ja oman osaamisensa kehittämisen näkökulmasta on välttämätöntä, että opiskelija osaa arvioida omaa toimintaansa. Koska ohjaajilla saattaisi olla haasteellista arvioida opiskelijan itsereflektoinnin taitoja, on perusteltua, että opiskelija arvioi omaa toimintaansa myös oppimispäiväkirjassa. Omista kokemuksistaan kirjoittaminen reflektiivisesti lisää taitoja arvioida omaa toimintaansa.

Uudessa harjoittelun arviointilomakkeessa Yleiset työelämävalmiudet arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Osaaminen katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija on osoittanut omaavansa riittävät valmiudet selviytyä poliisin ammatissa. Sekä hyväksytyn että hylätyn suorituksen kriteerit määritellään sanallisesti arviointilomakkeessa. Pohdimme myös arviointia asteikolla 0-5, mutta totesimme, että yleisten työelämävalmiuksien osaamisen jaottelu eriasteiseksi osaamiseksi ei ole tarkoituksenmukaista. Olisi lähes mahdoton tehtävä arvioida esimerkiksi, onko jonkun opiskelijan ammattietikka tasolla 1, 2, 3,4 vai 5.

5.7.2 Valvonta- ja hälytystoimintajakson arviointikohteet

Valvonta ja ennalta estävä toiminta

Valvonta ja ennalta estävä toiminta ovat poliisitoiminnan ydintä ja ne onkin erikseen säädetty poliisilaissa poliisin tehtäviksi. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta edellyttää poliisilta näkyvyyttä. On tärkeätä, että opiskelija oppii kiinnittämään huomiota ja ennakoimaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia tekoja ja uskaltaa puuttua niihin sekä osaa ratkaista niihin liittyviä ongelmia ja ymmärtää myös sidosryhmäyhteistyön merkityksen.

Liikenteenvalvonta

Liikenteenvalvonnan merkitystä tavanomaisena poliisin toimintana on haluttu korostaa sijoittamalla valvonta- ja hälytystoimintajakson yhteyteen erillinen kolmen viikon jakso, jonka aikana keskitytään monipuolisesti liikenteenvalvontaan.

Hälytystehtävät

Hälytystehtävät ovat pääsääntöisesti hätäkeskuksen välittämiä tehtäviä. Opiskelijat osallistuvat ohjaajansa kanssa päivittäiseen operatiiviseen toimintaan. Ainoana rajoituksena on, että etukäteen tiedossa olevia työturvallisuusriskejä sisältäviä tehtäviä hoitamaan ei lähetetä partiota, joissa opiskelija on mukana.

Työturvallisuus

Työturvallisuus ei rajoitu pelkästään siitä annettujen ohjeiden ja määräysten noudattamiseen. On tärkeää, että opiskelija oppii ymmärtämään turvallisten työtapojen merkityksen kaikessa toiminnassa ja myös toimimaan siten, että hänen toimintansa ei vaaranna kansalaisia, työtovereita eikä häntä itseään.

Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien käyttö on päivittäistä työtä poliisin toiminnassa. Opiskelija oppii käyttämään tietojärjestelmiä poliisin virallisohjeiden mukaisesti tehtävätietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja hakemiseen.

Toiminta tapahtumapaikalla

Poliisin tehtävänä on selvittää sekä rikoksia että ratkaista erilaisia tehtävillä eteen tulevia ongelmia. Tapahtumapaikalla suoritettavilla toimenpiteillä on keskeinen merkitys

esitutkinnan ja poliisitutkinnan onnistumisessa. Koska osa tehtävistä on hoidettavissa välittömästi tapahtumapaikalla, edellyttää oikeudenmukaisten ratkaisujen tekeminen huolellisia alustavia toimenpiteitä.

Poliisiauton kuljettaminen

Poliisiauton kuljettaminen ei ole poliisin ydinosaa, mutta turvallisen ja sujuvan sekä esimerkillisen ajotavan omaksuminen on tärkeää.

5.7.3 Rikostorjunta ja -tutkintajakson arviointikohteet

Toiminta tapahtumapaikalla

Poliisin tehtävänä on selvittää rikoksia. Tapahtumapaikalla suoritettavilla toimenpiteillä on keskeinen merkitys esitutkinnan ja poliisitutkinnan onnistumisessa.

Esitutkinnan suorittaminen

Esitutkinta on laaja kokonaisuus, joka alkaa, kun rikos tulee poliisin tietoon ja päättyy, kun esitutkintapöytäkirja on toimitettu syyttäjälle. Esitutkinta koostuu monista toimenpiteistä, mutta osaamisen kannalta on tärkeää, että opiskelija oppii ymmärtämään rikoksen kaaren ja poliisin roolin rikosten selvittämisessä.

Kuulusteleminen

Asianosaisten kuulusteleminen on keskeinen osa esitutkintaa, joten se arvioidaan omana kohtanaan. Kuulustelutilanteissa korostuu ammatillisen vuorovaikutuksen merkitys sekä erilaisten taktisten menetelmien soveltaminen esitutkinnassa.

Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien käyttö on päivittäistä poliisin työtä. Opiskelija oppii käyttämään poliisin tietojärjestelmiä virallisohjeiden mukaisesti tietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja hakemiseen.

Pakkokeinot

Pakkokeinot liittyvät olennaisesti esitutkintaan. Pakkokeinoilla puututaan yksilön perusoikeuksiin, joten on tärkeää, että opiskelijat osaavat perustella pakkokeinon käytön edellytykset ja tehdä tarvittavat kirjaukset.

Tekninen tutkinta

Teknisellä tutkinnalla on merkittävä osuus rikosten selvittämisessä. Teknistä tutkintaa suoritetaan usein muun tapahtumapaikalla tapahtuvan toiminnan yhteydessä. Asian tärkeyden vuoksi opiskelijan teknisen tutkinnan osaamista arvioidaan erikseen. Tällä halutaan myös ohjata opiskelijaa suorittamaan teknistä tutkintaa.

Poliisiauton kuljettaminen

Poliisiauton kuljettaminen ei ole poliisin ydinosaa, mutta turvallisen ja sujuvan sekä esimerkillisen ajotavan omaksuminen on tärkeää.

5.7.4 Asiakaspalvelu ja lupahallintojaksen arviointikohteet

Asiakaspalvelu

Poliisiasemilla sijaitsevilla asiakaspalvelutoiminnoissa korostuu poliisin palvelurooli. Samalla opiskelija oppii tunnistamaan poliisille kuuluvat asiat. Asiakkaita palvellaan sekä puhelimesta että henkilökohtaisesti, jolloin ammatilliset vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Lupahallinto

Lupahallinto tulee uutena kokonaisuutena mukaan harjoitteluun. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan keskeiset poliisille kuuluvat lupa-asiat ja osaisi tarvittaessa tehdä vaadittavat toimenpiteet hallintomenettelyn aloittamiseksi

5.7.5. Poliisiyksikön tukitoimet

Poliisiyksikön tukitoimet -jakso sisältää lähinnä työyhteisöön ja sen toimintaan liittyvää perehdytystä, joka painottuu harjoittelun alkuun mutta kestää kuitenkin koko harjoittelun ajan. Tärkeintä on että, opiskelija perehtyy yksikkönsä organisaatioon, sen toimitiloihin ja välineistöön, tutustuu yksikkönsä toiminta-alueeseen sekä oppii ymmärtämään työturvallisuuden merkityksen poliisin toiminnassa. Harjoitteluun on aiemminkin liittynyt työyhteisöön perehdyttämistä, mutta se toteutus on vaihdellut poliisilaitoksesta riippuen. Jakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

5.8 Harjoittelun arviointiasteikot

Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu sisältää viisi osajaksoa: poliisiyksikön tukitoimet (1 op), asiakaspalvelu ja lupahallinto (5 op), valvonta- ja hälytystoiminta (27 op) ja rikostorjunta ja -tutkinta (22 op), jotka kaikki on suoritettava hyväksytysti, jotta harjoittelu on hyväksytty. Harjoittelu kokonaisuudessaan arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytty tarkoittaa sitä, että opiskelija on saavuttanut osaamistavoitteet ja osaa kyseisestä aiheesta perusasiat tyydyttävästi. Hylätty puolestaan tarkoittaa sitä, että osaaminen on virheellistä ja opiskelija ei ymmärrä asiaa, eikä häntä voida pitää sopivana poliisin ammattiin.

Ammatillista osaamista edistävässä harjoittelussa on käytössä kaksi arviointiasteikkoa, hyväksytty/hylätty sekä asteikko 0-5. Arviointilomakkeessa on myös tilaa sanalliselle arvioinnille. Ohjaaja arvioi sanallisesti ainakin opiskelijan vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Poliisiammattikorkeakoulun arviointiohjeen mukaan ainoastaan arvosanat 1, 3 ja 5 määritellään sanallisesti. Arviointiasteikossa ovat käytössä myös arvosanat 2 ja 4. Esimerkiksi arvosanan 2 perusteet ovat seuraavat: opiskelija on saavuttanut tason 1, mutta ei yllä tasolle 3.

5.8.1 Asteikolla hyväksytty/hylätty arvioitavat kohdat

Poliisiyksikön tukitoimet, asiakaspalvelu ja lupahallinto, yleiset työelämävalmiudet sekä oppimistehtävät arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Oppimistehtävillä tarkoitetaan tässä oppimispäiväkirjaa, jonka pitäminen on edellytys harjoittelun hyväksymiselle.

5.8.2 Asteikolla 0-5 arvioitavat kohdat

Valvonta- ja hälytystoimintajakso sekä rikostorjunta ja -tutkintajakso arvioidaan asteikolla 0-5. Jaksojen sisältämät arviointikohteet arvioidaan numeroilla. Harjoittelun aikana opiskelijan tulee saavuttaa asetetut osaamistavoitteet osoittaakseen soveltuvuutensa poliisiksi. On huomioitava myös mahdollisuus, että joku opiskelija ei saavuta näitä tavoitteita. Siksi arvioinnissa on määriteltävä myös perusteet, jolloin harjoittelu on hylättävä.

5.8.3 Harjoittelun hylkääminen

Joidenkin ammattikorkeakoulujen harjoittelun arvioinnissa on jokaisen arviointikohteen kriteereissä määritelty erikseen, millä perusteella suoritus on hylätty. Lähdimme tarkastelemaan hylkäyksen perusteita huomioiden poliisin yhteiskunnallisen roolin, kansalaisten oikeusturvanäkökohdat sekä työturvallisuuteen liittyvät seikat. Tulimme siihen tulokseen, että on selkeintä laatia erillinen lista asioista, jolloin harjoittelu on hylättävä. Useissa terveydenhoitoalan AMK-tutkinnoissa menetellään samoin. Kyseessä on niin merkittävät puutteet joko opiskelijan osaamisessa tai asenteissa, että yhdenkin kohdan täytyessä, on harjoittelu hylättävä. Mikäli harjoittelu hylätään, mitään arviointilomakkeen kohtaa ei arvioida numerolla, vaan poliisiyksikön edustaja kirjoittaa yksityiskohtaiset perustelut, miten hylkäykseen johtanut toiminta ilmeni käytännössä. Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelutiimi vahvistaa harjoittelun hylkäämisen. Alla on lista hylkäyksen perusteista.

- toiminta on ohjeiden ja säädösten vastaista (esim. laiminlyö virkavelvollisuuksiaan)
- aiheuttaa toiminnallaan vaaratilanteita
- vaarantaa toiminnallaan työturvallisuutta
- toimii ammattietiikan vastaisesti
- kohtelee ihmisiä epäasiallisesti
- ei suorita annettuja virkatehtäviä
- ei osaa perustella toimenpiteidensä lainmukaisuutta
- käyttäytyy siten, että se vaarantaa luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon
- ei ota vastuuta oppimisestaan

Harjoittelu on hylätty, jos yksikin yllä olevista kriteereistä täyttyy.

Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan *"hylätyn harjoittelun uusiminen ei lähtökohtaisesti ole mahdollista, koska harjoittelun suorittaminen edellyttää poliisilaitoksen tekemää virkanimitystä. Harjoitteluaikaa voidaan kuitenkin jatkaa sairastumisen tai loukkaantumisen tai muun erityisen painavan syyn vuoksi Poliisiammattikorkeakoulun osoittamalla tavalla ja laajuudessa"*. Harjoittelu poikkeaa siis muista opintojaksoista, koska sen uusiminen on mahdollista vain tutkintosäännössä mainituin ehdoin. Edellisen perusteella on erityisen tärkeää, että ohjaaja seuraa huolellisesti opiskelijan osaamisen kehittymistä. Ohjaajan on reagoitava välittömästi opiskelijan ei-toivottuun toimintaan ja ohjattava opiskelijaa toimimaan oikein. Mikäli

opiskelijan toiminnassa ei tapahdu vaadittua muutosta tai ammatillista kehittymistä, on harjoittelun yhdyshenkilön ryhdyttävä asian edellyttämiin toimenpiteisiin.

6. OPPIMISPÄIVÄKIRJA

Tämän kehittämistyön toisena tavoitteena on ollut kehittää harjoittelun toteutuksen seurantavälineeksi oppimispäiväkirjamalli, jonka tarkoituksen on opiskelijan ammatillisen kasvun edistäminen ja harjoittelun arvioinnin monipuolistaminen sekä kehittäminen. Oppimispäiväkirjan avulla opiskelija arvioi harjoittelun osaamistavoitteiden toteutumista sekä ammatillista kasvuaan ja ammattiin sosiaalistumisprosessiaan. Oppimispäiväkirja integroidaan opiskelijan itselleen kokoamaan, koko opiskelun ajalta kertyvään portfolioon.

6.1 Oppimispäiväkirjan muoto

Oppimispäiväkirja on opetusmuoto, jonka avulla kiinnitetään huomiota oppimisprosessiin. Kirjoittaessaan kokemuksistaan ja analysoidessaan oppimistaan opiskelija käy vuoropuhelua itsensä kanssa. Pohtiminen syventää oppimiskokemuksia, kehittää opiskelijaa oppijana ja siten edesauttaa häntä saavuttamaan osaamiselle asetetut tavoitteet.

Oppimispäiväkirjan muotoja on monenlaisia. Vapaamuotoinen oppimiskirja sopii hyvälle kirjoittajille ja niille, jotka ovat tottuneet arvioimaan omaa oppimistaan, mutta se saattaa tuottaa hankaluksia kirjoittamiseen tottumattomille. Jotta oppimispäiväkirja tukisi oppimisprosessia ja osaamistavoitteiden saavuttamista, päädyimme ohjatun oppimispäiväkirjan käyttämiseen. Ohjattu oppimispäiväkirja sopii tilanteisiin, joissa opiskelijat eivät tunne oppimispäiväkirjaa menetelmänä tai opettaja haluaa varmistaa, että tiettyjen asiasisältöjen oppimisprosessi tulee kuvattua päiväkirjassa. Ohjattu päiväkirja sellaisenaan vaikuttaa jäykältä, koska se nimensä mukaisesti edellyttäisi jatkuvaa ohjausta ja sitoisi opettajaa tai ohjaajaa. Toisaalta voisi puhua ohjeistetusta oppimispäiväkirjasta, jossa opiskelijalle annetaan sen täyttämistä helpottavia ja selkeyttäviä ohjeita. Ohjattu päiväkirja on vakiintunut käsite ja se sisältää ajatuksen opiskelijan oppimista tukevasta opettajan toiminnasta (esim. Vehviläinen, Heikkilä, Mikkonen & Nieminen, 2009, 323). Parhaimmillaan ohjatussa oppimispäiväkirjassa reflektio on vahvasti sitoutunut sisältötiedon oppimiseen ja tukee sitä (Murtonen 2013). Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelussa tullaan siis käyttämään ohjattua oppimispäiväkirjaa, jonka käyttö on selkeästi

ohjeistettu. Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelutiimi määrittelee asiasisältöön liittyvät aiheet, joita opiskelija käsittelee.

Oppimispäiväkirjan on syytä olla sellainen, missä kiinnitetään huomiota sekä asiasisältöön (yleiset- ja ammatilliset kompetenssit) että oppimisen reflektointiin. Opiskelijalle kerrotaan ennen harjoitteluun lähtöä teemat, joita hänen tulee käsitellä. Harjoittelun aikana tärkein opiskelumuoto on työskennellä poliisina, joten päiväkirja ei saa kuormittaa liikaa. Opiskelija kirjoittaa päiväkirjaa työvuorolistaan merkityn työajan ulkopuolella, koska opetussuunnitelmassa on varattu päiväkirjan pitämiseen noin 70 tuntia (2,5 opintopistettä).

Oppimispäiväkirjan tehtävillä pitää olla selvä yhteys poliisityön arkeen, mutta yhtäältä niiden pitää olla sellaisia, että opiskelija pystyy aidosti arvioimaan oppimistaan. Ohjatussa oppimispäiväkirjassa opettaja määrittelee asiasisältöön liittyvät teemat, joiden suhteen opiskelija reflektoi oman oppimisensa etenemistä. Myös oppimisen reflektiota ohjataan, eli ohjatun oppimispäiväkirjan ohjeet suuntaavat opiskelijaa reflektoimaan juuri opettajan toivomia oppimisprosesseja. (Murtonen 2013.) Kuvassa 2 on kuvattu eräs yliopistossa käytetty malli. Siitä voi pienillä tarkennuksilla kehitellä poliisin ammatillista kehittymistä edistävään harjoitteluun sopivan ohjeistuksen.

1. Opintojakson oppimistavoitteiden ja osaamistavoitteiden määrittely. Opintojakson alussa on tärkeää, että opiskelijoille syntyy käsitys siitä, minkälaista oppimista ja osaamista opettaja odottaa opiskelijoilta.
2. Ohjatun oppimispäiväkirjan käytännön ohjeistus, esimerkiksi tekstien pituus.
3. Opintojakson sisältöihin liittyvät ohjatut oppimispäiväkirjatehtävät, esimerkiksi:
 - a. Yleiset reflektointiin liittyvät tehtävät, esim. oppimistavoitteiden pohdinta opintojakson alussa tai lopussa.
 - b. Sisältötiedon oppimiseen liittyvät erityiset reflektointitehtävät, esim. miten ymmärtää tietyn käsitteen ennen opintojaksoa ja sen jälkeen.
 - c. Sisältötiedon oppimiseen liittyvät laajemmat reflektointitehtävät, esim. mitä jokin asia tarkoittaa opiskelijan omassa tilanteessa tai miten se liittyy hänen tulevaan ammattiinsa ja asiantuntijuutensa kehittymiseen.
 - d. Opiskelijoiden kokemuksiin, tunteisiin ja tavoitteisiin liittyvä reflektio, esim. millaisia kokemuksia on käsiteltävästä asiasta ja mitä tunteita siihen mahdollisesti liittyy.
4. Arviointi, jonka perusteet on selvitetty opiskelijoille opintojakson alussa.

Kuva 2. Ideoita ohjatun oppimispäiväkirjan käyttöön opetuksessa (kuva on Mari Murtošen 2.10.2013 Yliopistopedagogiikka-verkojulkaisuun kirjoittamasta artikkelista).

Poliisin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluva harjoittelu koostuu neljästä erillisestä jaksosta. Koska kaikki jaksot ovat arvioitavia, päädyimme siihen, että oppimispäiväkirjan

tehtävät kattavat kaikki jaksot. Koska oppimispäiväkirja arvioidaan, se edellyttää opettajalta myös siihen perehtymistä. Oppimispäiväkirja ei kuitenkaan saa kuormittaa liikaa opettajaa eikä ohjaajaa.

6.2 Oppimispäiväkirja itsearvioinnin välineenä

Poliisin koulutukseen kuuluvassa harjoittelussa ei ole aiemmin käytetty oppimispäiväkirjaa, joten se on uusi oppimistehtävä ja arviointimuoto. Oppimispäiväkirjan tarkoitus on kehittää oppijan reflektointitaitoja. Kirjoittamalla ja pohtimalla omia harjoittelun aikaisia kokemuksiaan opiskelijalla on mahdollisuus tunnistaa omaa oppimistaan. Harjoittelun hyväksytyt suorittamien edellyttää, että myös oppimispäiväkirjasta saa hyväksytyt arvosanan.

Poliisin ammatissa ei riitä pelkkä mekaaninen osaaminen, vaan tärkeää on tietää ja osata perustella, miksi joku asia tehdään juuri niin kuin se tehdään. Tärkeää on ymmärtää, että tilanteeseen sopivaan ratkaisuun voi päästä monella eri tavalla. Tämä edellyttää metakognitiivisia taitoja. Arkikielellä voisi ilmaista metakognitiivisten taitojen tarkoittavan sitä, että “oppija ymmärtää, mitä ymmärtää ja ymmärtää, mitä ei ymmärrä”. Tällaisen ajattelun taitoja on mahdollista kehittää esimerkiksi harjoittelun aikana pidettävän oppimispäiväkirjan avulla. Samalla, kun opiskelija kehittää ajatteluaan ja oppimaan oppimisen taitojaan, hän myös arvioi omaa osaamistaan ja oppimistaan. Kirjoittaminen oppimisen työvälineenä sopii tehtäviin, joiden tavoitteena on edistää ymmärtämistä, muuttaa opiskelijoiden käsityksiä ja kehittää heidän ajattelutaitojaan (Schumacher & Gradwohl Nash, 1991). Kokemusten avulla tapahtuvassa oppimisessä on oleellista kokemusten kriittinen reflektointi, jolloin opiskelija kyseenalaistaa omaa ajatteluaan, havaintojaan ja toimintaansa ja tarkastelee omia käsityksiään, uskomuksiaan ja selityksiään kriittisesti eli reflektoi (Mezirov 1981).

Reflektio on yleiskäsite niille kognitiivisille ja affektiivisille toiminnoille, joilla yksilö pyrkii selvittämään kokemuksiaan tavoitteinaan uuden tiedon konstruointi tai uusien näkökulmien löytäminen. Reflektio on välttämätön sekä yksilön että organisaation oppimiselle. Syvälinen oppiminen edellyttää teorian ja käytännön ymmärtämistä. Reflektiivisessä prosessissa pyritään tähän tietoiseen ymmärtämiseen. Metakognition liittyy taito käyttää transferia eli opiskelija osaa soveltaa aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja erilaisissa, muuttuvissa tilanteissa.

Reflektio koostuu neljästä vaiheesta:

1. Tekeminen ja kokeminen
2. Kokemusten reflektointi - mitä opin, mitä tunsin?
3. Uusien oivallusten käsitteellistäminen ja oman teorian parantaminen
4. Uuden teorian testaaminen ja palautteen etsiminen

Harjoittelujaksolla oppiminen perustuu kokemukselliseen yhdessä oppimiseen ja konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppija rakentaa itse tietoa. Oppimisessa on oleellista kokemuksen reflektointi, joka on metakognitiivinen, kokemuksen myötä paraneva taito. Reflektio on oppimisprosessin vaihe, jossa informaatio ja kokemus muutetaan tietämiseksi tai harjoittelun yhteydessä ammatilliseksi osaamiseksi. (Vesterinen 2002.)

6.3 Ohjeistetun oppimispäiväkirjan osat

6.3.1 Poliisiyksikön tukitoiminnot

Tämän jakson aikana opiskelija perehtyy keskeisiin virkaehtosopimusasioihin, harjoitteluyksikkönsä organisaation, toiminta-alueeseen, toimitiloihin ja työvälineisiin sekä työyhteisön sääntöihin ja käytäntöihin. Lisäksi kiinnitetään huomiota työturvallisuuteen liittyviin asioihin. Kyseessä on siis tavanomainen uuden työntekijän perehdyttäminen talon tavoille. Jakso on yhden opintopisteen laajuinen ja sen toteuttaminen vaihtelee yksiköittäin. Pidämme tärkeänä, että opiskelija reflektoi kokemuksiaan tältä jaksolta. Käytännössä jakso toteutunee siten, että yksiköissä järjestetään 1 - 3 päivän mittainen tulokaskoulutus, minkä jälkeen perehdyttäminen jatkuu joidenkin asioiden osalta aina harjoittelun loppuun saakka. Ensimmäisen oppimispäiväkirjatehtävän tarkoituksena on, että opiskelija harjaantuu arvioimaan omaa toimintaansa ja tuntemuksiaan sekä tietysti harjoittelee päiväkirjatekstin kirjoittamista. Esimerkkejä oppimistehtävän ohjeistamisesta:

1. Kuvaile tuntemuksiasi ensimmäisten työpäivien aikana harjoitteluyksikössäsi. Seuraavassa on muutamia kysymyksiä helpottamassa kirjoitustasi, mutta voit myös antautua vapaaseen kerrontaan. Tärkeintä on, että olet rehellinen itsellesi pohtiessasi tuntemuksiasi. Kuinka ensimmäiset päiväsi sujuivat? Minkälaisia asioita ensimmäisten päivien aikana käsiteltiin? Miten sinut otettiin vastaan uudessa työyhteisössä? Nousiko esiin sellaisia asioita, joita ei Poliisiammattikorkeakoululla käsitelty? Jos nousi, niin mitä?

2. Tehtävä suoritetaan Moodlessa. Tekstin pituus 1-2 sivua. Tehtävän viimeinen palautuspäivä on xx.xx. Tämän tehtävä tarkoitus on harjaannuttaa sinua pohtimaan oppimaasi ja samalla myös tunteitasi. Tämän osion teet siis itseäsi varten. Opettaja lukee kirjoituksesi ja hyväksyy sen. Tarpeen vaatiessa hän pyytää täydentämään tekstiä.

3. Älä käytä tekstissä henkilöiden nimiä tai sellaisia tietoja, joiden avulla tapahtuman voi yksilöidä.

6.3.2 Asiakaspalvelu ja lupahallinto

Harjoitteluun tulee uutena toimintona lupahallintojakso, joka on kytketty asiakaspalvelujaksoon. Jakson laajuus on yhteensä 5 opintopistettä. Uuden jakson tarkoituksena on lisätä ja parantaa opiskelijan tietämystä poliisin lupamenettelyistä. Jakso toteutetaan käytännössä siten, että opiskelija työskentelee noin kolme viikkoa asiakaspalvelussa ja/tai ilmoitusten vastaanottotehtävissä. Lupahallinto-osio toteutunee siten, että jokaisessa yksikössä järjestetään koulutus keskeisistä poliisin toimialaan kuuluvista lupa-asioista ja niiden käsittelystä lupamenettelyssä. Koska lupa-asioita voi tulla esiin koko harjoittelun aikana sekä valvonta- että tutkintatehtävissä. Opiskelija velvoitetaan seuraamaan kohdalleen tulevien lupa-asioden käsittelyprosessia. Osaamistavoitteiden toteutumista seurataan mm. oppimispäiväkirjan avulla.

1. Kuvaile joku asiakaspalvelussa ja/tai ilmoitusten vastaanotossa tullut tehtävä. Kerro, miten hoidit tehtävän ja mistä hait tietoa tehtävän hoitoon. Pohdi kirjoituksessasi myös tehtävän hoitoon liittyvää juridiikkaa. Kuvaile myös vuorovaikutusta asiakkaan kanssa. Miten Poliisiammattikorkeakoulun opetus auttoi sinua tehtävän hoidossa? Palauta tehtävä Moodleen viikon kuluessa asiakaspalvelujakson päättymisestä. Tekstin pituus 1-2 sivua.

2. Kuvaile jokin kohdallesi tullut lupa-asia. Kerro, miten hoidit tehtävän ja mistä hait tietoa tehtävän hoitoon. Pohdi kirjoituksessasi myös tehtävän hoitoon liittyvää juridiikkaa. Miten saamasi opetus auttoi sinua tehtävän hoidossa? Tehtävä palautetaan Moodleen kurssikohtaisesti sovittavan aikataulun mukaisesti. Tekstin pituus 1-2 sivua.

3. Älä käytä tekstissä henkilöiden nimiä tai sellaisia tietoja, joiden avulla tapahtuman voi yksilöidä.

6.3.3 Valvonta- ja hälytystoiminta

Opiskelija tekee jakson aikana tavanomaisia poliisin valvonta- ja hälytystehtäviä sekä muita poliisille kuuluvia tehtäviä kokeneen poliisimiehen työparina ja ohjauksessa. Vaikka jakson aikana tehdään myös liikenteeseen liittyviä tehtäviä, sisältyy siihen erillinen, pääsääntöisesti poliisilaitoksen liikennesektorilla suoritettava kolmen viikon mittainen liikennevalvontaan painottuva osio. Opiskelija kirjoittaa päiväkirjatehtävän vaihtoehtoisesti joko valvonta- ja hälytystoimintajaksolta tai liikenteen valvonnasta.

1. Kuvaile jokin hälytystehtävä tai liikenteenvalvontatehtävä, jonka hoitamiseen olet osallistunut. Kuvaile tapahtuma ja kerro partionne toiminta ja tehtävän ratkaisu. Erittele tekstissä oma toimintasi tehtävällä. Kerro ratkaisunne perustelut ja pohdi myös tehtävän hoitoon liittyvää lainsäädäntöä. Miten onnistuit vuorovaikutuksessa tehtävän aikana? Pohdi myös vaihtoehtoisia ratkaisua tehtävälle ja perustele se. Kuvaile myös tuntemuksiasi tehtävän aikana. Millaista palautetta sait ohjaajaltasi? Palauta tehtävä Moodleen annettuun määräaikaan mennessä. Tekstin pituus 2-3 sivua. Luetuta tehtävä ohjaajallasi ennen palauttamista.

2. Älä käytä tekstissä henkilöiden nimiä tai sellaisia tietoja, joiden avulla tapahtuman voi yksilöidä.

6.3.4 Rikostorjunta ja -tutkinta

Jakson aikana opiskelija tekee rikostutkintaa kokeneen rikostutkijan ohjauksessa ja suorittaa keskeisiä tutkintatoimenpiteitä rikosten selvittämiseksi. Jakson aikana opiskelija perehtyy myös tekniseen rikostutkintaan.

1. Kuvaile jokin rikosasia, jossa olet ollut tutkijana. Kerro ja perustele, mitä toimenpiteitä teit esitutkinnassa. Tarkastele toimintaasi lakipykälän valossa. Missä asioissa onnistuit? Minkälaisia ongelmia ilmeni? Kuvaile jokin tutkintaan liittynyt kuulustelutilanne. Arvioi, miten onnistuit vuorovaikutuksessa kuultavien kanssa. Millaista ohjausta ja palautetta sait ohjaajaltasi? Palauta tehtävä Moodleen annettuun määräaikaan mennessä. Tekstin pituus 2-3 sivua. Luetuta tehtävä ohjaajallasi ennen palauttamista.

2. Älä käytä tekstissä henkilöiden nimiä tai sellaisia tietoja, joiden avulla tapahtuman voi yksilöidä.

6.4 Vertaisarviointi

Poliisiammattikorkeakoulussa arviointi on ollut vahvasti opettajien monopoli. Myös harjoittelun arvioinnissa päävastuu on ollut ohjaajilla. Itsearviointia on toki käytetty jonkin verran, mutta vertaisarviointia korkeintaan satunnaisesti, vaikka se toisi tuoretta näkemystä ja monipuolisuutta arviointiin. Oppimispäiväkirjasta on sähköisten järjestelmien ansiosta mahdollisuus rakentaa sellainen, että ainakin osa siitä olisi myös kurssin muiden opiskelijoiden nähtävissä ja kommentoitavissa. Eri puolilla Suomea työskentelevillä opiskelijoilla olisi mahdollisuus oppia myös muiden kokemuksista ja he voisivat vertailla kokemuksiaan ja erilaisia käytäntöjä. Tosin oppimispäiväkirja menettää silloin intiimiytensä ja eikä opiskelija ehkä uskalla avautua mahdollisesti kohtaamistaan vaikeista asioista. Vertaisarvioinnin ja -tuen hyödyntäminen on kuitenkin niin houkutteleva vaihtoehto, että oppimispäiväkirja voidaan rakentaa siten, että siinä on sekä "julkinen" osio, että ainoastaan opiskelijan ja opettajan/ohjaajan väliseen vuoropuheluun tarkoitettu osio.

Kun opiskelijat jakavat keskenään omia kokemuksiaan ja saavat vertaispalautetta sekä keskustelevat keskenään kokemuksistaan, voidaan puhua yhteisöllisestä oppimisesta. Yhteisöllisen oppimisen tilanteissa yksittäiset ryhmän jäsenet ulkoistavat omaa ajatteluaan ja samalla he kehittävät omia ideoitaan ja käsityksiään (mm. Schwartz 1995, 321–354) ja havaitsevat omien ja muiden jäsenten välillä olevia mahdollisia näkemuseroja. Tämä käynnistää kriittisen ajattelun ja omien ajatusten selittämisen muille, jolloin ryhmässä syntyy neuvottelevaa ja kyselevää vuorovaikutusta. Oppimisen tulos on tällöin enemmän kuin erillisten jäsenten tuotosten summa. (Vesterinen, 2002, 49.)

6.5 Oppimispäiväkirjan arviointi

Oppimispäiväkirja on olennainen osa harjoittelua, koska opiskelija reflektoi kriittisesti harjoittelun aikaisia oppimiskokemuksiaan. Harjoittelun hyväksytyt suorittamien edellyttää, että opiskelija on tehnyt vaadittavat oppimispäiväkirjatehtävät. Oppimispäiväkirja arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty. Opiskelijoille annetaan harjoittelun aikana ohjeistetun oppimispäiväkirjan tehtävät. Opiskelija esittää tehtävänsä kulloisenkin jakson ohjaajalle ennen tehtävän lähettämistä Poliisiammattikorkeakoulun opettajalle. Ohjaaja tarkastaa sisällön oikeellisuuden ja antaa siitä suullisen palautteen opiskelijalle.

Vaikka ohjeistetussa oppimispäiväkirjassa tehtävän anto on jokaiselle opiskelijalle lähes identtinen, niin siihen on haasteellista asettaa arviointikriteerejä. Ei ole olemassa selkeitä mallivastauksia, koska jokainen opiskelija peilaa oppimistaan henkilökohtaisten kokemustensa ja tuntemustensa kautta. Hyväksytyksi suoritukseksi ei kuitenkaan riitä, että teksti täyttää sille asetetut pituusvaatimukset. Meillä ei ole vielä kokemuksia oppimispäiväkirjan arvioinnista, mutta olemme ajatelleet, että alussa hyväksytyyn suoritukseen riittää, kun ohjaaja on hyväksynyt tapahtuman kuvauksen oikeellisuuden. Kun vastaava opettaja vielä arvioi, että opiskelija on käsitellyt annettua aihetta riittävän analyyttisesti, voidaan suoritus hyväksyä. Opiskelijat toki haluavat palautetta teksteistään, mutta loppujen lopuksi opiskelija vastaa työnsä laadusta itselleen.

Harjoitteluun lähtevät kurssit jaetaan pienempiin ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä opiskelijoita eri poliisilaitoksilta. Kuhunkin ryhmään tulee noin viisi opiskelijaa ja he jakavat oppimispäiväkirjan tehtäviä keskenään. Näin opiskelijat voivat jakaa kokemuksiaan ja he saavat siitä vertaispalautetta. Jokainen joutuu siis perehtymään opiskelijatovereidensa päiväkirjatehtäviin ja saa mahdollisuuden täydentää osaamistaan myös muiden kokemuksia ruotimalla ja kommentoimalla niitä. (Hyppönen & Lindén 2009.)

Oppimispäiväkirjan tärkein tehtävä on kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa tekemistään sekä reflektoida oppimistaan ja omia tunteitaan. Oppimispäiväkirja on siis tärkeä henkilökohtainen oppimisen väline opiskelijalle. Hän tekee annetut tehtävät kehittääkseen omaa ammatillista kasvuaan. Opettajan rooliksi jää varmistaa, että opiskelija on aidosti pohtinut asioita annetun tehtävän mukaisesti. Jos näyttää siltä, että oppimispäiväkirja ei täytä tätä vaatimusta, opettaja pyytää opiskelijaa täydentämään sitä.

7. POHDINTA

Poliisin koulutusrakennemuutos aiheuttaa muutoksia myös poliisin koulutukseen keskeisenä osana kuuluvaan poliisilaitoksissa suoritettavaan harjoitteluun. Näkyvin muutos on luopuminen kahdesta erillisestä työssäoppimisjaksosta ja siirtyminen yhteen harjoittelujaksoon, josta käytetään nimitystä harjoittelu (*ammatillista osaamista edistävä harjoittelu*). Samalla työssäoppimisaika lyhenee noin 1,5 vuodesta kymmeneen kuukauteen. Poliisin perustutkinnon muuttuminen ammattikorkeakoulututkinnoksi

edellyttää koulutuksen osaamistavoitteiden nostamista kansallisen tutkintojen viitekehyksen (NQF) tasolta neljä tasolle kuusi, mikä tarkoittaa mm. sitä, että myös osaamisen arviointi uudistuu ja arvioinnin kriteerejä kehitetään.

Poliisin perustutkintokoulutuksen työssäoppimisjaksojen toteutusta ja laatua on arvioitu ja seurattu usealla menetelmällä, kuten kirjallisella työharjoittelijan arvioinnilla (ohjaajan suorittama arviointi), työharjoittelun ja opintojen seurantatutkimuksella sekä poliisilaitoksille suunnattujen käyntien yhteydessä opiskelijoille suoritetulla teemahaastattelulla. Lisäksi opiskelijat ovat antaneet kirjallista palautetta sekä ohjatusta työharjoittelusta että kenttätyöjaksosta palattuaan näiden jaksojen jälkeen lähiopintoihin Poliisiammattikorkeakoululle.

Historiaan jäävistä työssäoppimisjaksoista on siis kerätty palautetta ja tietoa useilla eri tavoilla, mm. haastatteluin ja kyselylomakkein. Edellä mainittujen lisäksi keskeinen kirjallisen dokumenttiperheen jäsen on vielä työssäoppimisjaksojen toteutusohjelma, jossa on yksityiskohtaisia ohjeita ja tietoa kyseisten jaksojen toteuttamisesta. Koska tutkinnon uudistus edellyttää edellä mainittujen dokumenttien uudistamista, otimme tämän opinnäytetyön tavoitteeksi kaikkien näiden uudistamisen. Jouduimme kuitenkin melko aikaisessa vaiheessa toteamaan, että tavoite on liian laaja ja työläs saavuttaa, joten olemme keskittyneet tässä työssä harjoittelun arvioinnin uudistamiseen.

Olemme halunneet monipuolistaa osaamisen arviointia siten, että opiskelija osallistuu entistä aktiivisemmin itse oman osaamisensa ja oppimisensa arviointiin. Päädyimme siihen, että ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat opiskelijat tulevat refleктоimaan oppimistaan kirjoittamalla harjoittelun aikana oppimispäiväkirjaa. Tämän opinnäytetyön tavoitteeksi tuli siten kaksi produktia: **harjoittelun osaamisperusteiset arviointikriteerit** (sivutuotoksena uusi arviointilomake) ja **ohjeistettu oppimispäiväkirja-malli**.

Koska tarkoituksemme on ollut kehittää käytössä olevaa arviointia ja luoda myös jotain uutta, voidaan puhua tutkimuksellisesta kehittämistyöstä. Tutkimuksellinen kehittäminen voi saada alkunsa erilaisista lähtökohdista, kuten organisaation kehittämistarpeista tai halusta saada aikaan muutoksia (Ojasalo ym. 2009, 15). Tämän työn lähtökohtina on ollut täyttää Ojasalon ja kumppaneiden esittämät molemmat lähtökohdat. Tämän lisäksi olemme pyrkinneet ratkaisemaan käytännöstä nousseita ongelmia, ja niitä onkin riittänyt jo pelkästään osaamistavoitteiden arviointikriteereiden määrittämisessä. Tutkimukselliselle

kehittämistyölle on ominaista myös käytäntöjen uudistaminen. Koska uusi arviointilomake tulee olemaan harjoittelijoita ohjaavien poliisien keskeinen arvioinnin työkalu ja ensimmäiset arvoinnit niillä tehdään vasta keväällä 2016, emme vielä tätä kirjoittaessamme tiedä, kuinka ohjaajat tulevat sisäistämään uudet arviointikriteerit arvioidessaan harjoittelijoiden osaamista. Nyt on kuitenkin nähtävissä jo yksi selkeä muutos käytäntöihin, sillä osaamisen arvioinnin kriteerit ovat selvästi läpinäkyvämmät kuin käytöstä poistuneessa arvioinnissa. Tavoitteena on, että kaikki ohjaajat ymmärtävät arviointikriteerit samalla tavalla ja myös opiskelijat tietävät entistä selkeämmin, mitä heidän pitää osata saavuttaakseen tietyn osaamistason. Tämä asettaa myös ohjaajille tiukempia vaatimuksia ohjauksen tason ja harjoittelijan ammatillisen kehittymisen sekä osaamisen seurannassa ja arvioinnin tekemisessä. Selvänä seurauksena pitäisi olla ohjauksen laadun paraneminen ja harjoittelujakson tason kohoaminen.

Toinen käytännön muutos tulee olemaan opiskelijoiden aiempaa aktiivisempi rooli oman osaamisensa arvioinnissa. Tämä toteutuu oppimispäiväkirjassa, joka otetaan uudistuksen myötä ensimmäistä kertaa käyttöön poliisin koulutukseen kuuluvassa harjoittelussa. Kriittinen itsereflektointi on tärkeä metakognitiivinen taito, joka ei ainoastaan anna opiskelijalle mahdollisuutta arvioida omaa osaamistaan, vaan edesauttaa oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Meillä ei ole tarkkaa käsitystä siitä, kuinka hyvin uuden ammattikorkeakoulututkinnon opinnot valmentavat opiskelijoita oman oppimisensa arviointiin, joten tulemme punnitsemaan tarkoin opiskelijoiden palautteen oppimispäiväkirjasta ja kehitämme oppimispäiväkirjan sisältöä tarvittaessa.

Vaikka tarkoituksemme oli uudistaa vanhaa ja luoda jotain uutta, olemme uhranneet paljon aikaa ja sivuja menneiden arviointiin. Jälkeenpäin arvioituna tämä osoittautui arvokkaaksi työn lopputuloksen kannalta. Halusimme analysoida perusteellisesti harjoittelussa käytetyn arvioinnin toimivuutta sekä opiskelijoiden antaman palautteen perusteella harjoittelun hyviä ja huonoja puolia kehittääksemme uutta. Pyrimme arvioimaan analyttisesti ja kriittisesti käytössä ollutta työharjoittelua ja omaa toimintaamme sen toteuttamisessa ja kehittämisessä. Objektiivisuuden vaatimuksen täyttäminen osoittautui haasteelliseksi, koska arvioidessamme opiskelijoiden antamaa palautetta harjoittelun toimivuudesta jouduimme samalla arvioimaan omaa onnistumistamme harjoittelun suunnittelusta ja kehittämisestä vastaavana tiiminä.

Tutkimusaineistoon kuuluu harjoittelun alkuvuosista lähtien kerättyä harjoittelijoiden arvosanoista saatua numeerista tietoa yli 5300 opiskelijan arvioinneista. Aikaisemmassa arviointilomakkeessa oli 50 arviointikohtaa ja uudessa arviointikohtien määrä tulee lähes puolittumaan. Faktorianalyysissä perustutkintokoulutuksen ohjatun työharjoittelun arvioinnin havaintomatriisiin kertyneet havaintoyksiköt latautuivat seuraaviksi ryhmiksi: valvonta- ja hälytystoiminnan ammatillisen osaaminen, rikostorjunnan ja -tutkinnan ammatillinen osaaminen, ammattieettisen taidot, tiimityöskentelytaidot ja oman ammattitaidon kehittäminen. Faktorianalyysin tulosten pohjalta ryhdyimme kehittämään uuden arvioinnin arviointikohtia. Hyväksi ja käyttökelpoiseksi havaittu vanha todettiin edelleen relevantiksi työelämän kannalta.

Vaikka tutkimusaineiston keräyksessä on käytetty kvantitatiivisia menetelmiä, on tämän kehittämistyön lähestymiskulma pääsääntöisesti laadullinen. Valtaosa aineistosta koostuu luetusta kirjallisuudesta, tutustumisesta muiden ammattikorkeakoulujen harjoittelun arviointeihin, opiskelijoiden ja ohjaajien sekä yhdyshenkilöiden kanssa eri yhteyksissä käydyistä keskustelusta. Merkittävin anti on ehkä kuitenkin tullut tiimin sisäisestä dialogista, jota olemme käyneet istuessamme työhuoneemme neuvottelupöydän ääressä väitellen arviointikriteerien yksityiskohdista. Emme myöskään häpeä tunnustaa, että olemme hyödyntäneet laajaa kokemusta poliisista toimittuamme aikanaan sekä operatiivisessa toiminnassa että nykyisin työharjoitteluasioissa. Onnistuimme mielestämme melko hyvin hiomaan yhteisen näkemyksen joskus varsin kaukanakin toisistaan olleista mielipiteistä. Keskinäinen debattimme harjaannutti meitä myös perustelemaan valintojamme.

Onnistuimme mielestämme toteuttamaan kehittämistyölle asettamamme tavoitteet eli laatimaan harjoittelun osaamisperusteiset arviointikohtat, arviointikriteerit ja uuden arviointilomakkeen sekä ohjeistetun oppimispäiväkirja-mallin. Koska kumpakaan ei ole vielä testattu käytännössä, on mahdotonta arvioida niiden toimivuutta. Olemme vakuuttuneita siitä, että harjoittelun aikana arvioinnin kohteena olevat sekä yleisiä, että ammatillisia työelämävalmiuksia mittaavat arviointikohtat ovat työelämälähtöisiä, koska ne ovat saaneet poliisilaitosten yhdyshenkilöiden siunauksen. Arviointikriteerit tulemme vielä testaamaan kuluvan syksyn aikana jokaiselle poliisilaitokselle suunnatuilla koulutuspäivillä, joissa opiskelijoina on harjoittelun ohjaajina toimivia poliiseja. Olemme valmiita kuulemaan "kentän" ääntä ja tarvittaessa tekemään perusteltuja lisäyksiä tai tarkennuksia kriteereihin.

LÄHTEET

Biggs, John 1996a: Assessing learning quality: Reconciling institutional, staff and educational demands. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 21(1), 5–15.

Biggs, John 2003: *Teaching for Quality Learning at University*. (2nd edition.) Berkshire: Open University Press.

Brown, George A. & Bull, Joanna & Pendlebury, Malcolm 1997: *Assessing student learning in higher education*. Lontoo: Routledge.

Denzin, Norman K. 1989: *The research art* (3. painos). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Ellonen, Erkki & kump. 2000: *Etiikka ja poliisin työ*. Poliisiammattikorkeakoulu. Helsinki, Oy Edita Ab.

Haartti, Niina 2013: *Hyvän ammattiopettajan ominaisuudet*. Laurea Ammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000: *Tutki ja kirjoita*. Helsinki, Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010: *Tutki ja kirjoita*, Tammi, Helsinki

Huddleston, P. & Unwin, L. 2003. *Teaching and Learning in Further Education*. (2nd edition.) Lontoo: RoutledgeFalmer.

Hyppönen, Olli & Lindén Satu, 2009. Opettajan käsikirja - opintojaksojen rakenteet, Teknillisen korkeakoulun Opetuksen ja opiskelun tuen julkaisuja 4/2009. Luettavissa: <http://lib.tkk.fi/Raportit/2009/isbn9789522480637.pdf>. Luettu 19.3.2015.

Hätönen Heljä, 2010. Työpaikkaohjaaja opiskelijan arvioijana. Luettavissa: <https://top.kao.fi/graf/Tyopaikkaohjaaja-opiskelijan-arvioijana.pdf>. Luettu 21.5.2015.

Karjalainen, A. 2002. *Tentin Teoria*. 2. painos. Oulu: Oulun Yliopistopaino.

KvantiMOTV: Mittaaminen Mittarin luotettavuus
(<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html#opera>)

Mezirow, J. 1981. A critical theory of adult learning and education. *Adult Education*, 32(1), 327.

Murtonen, Mari. 2.10.2013. Ohjattu oppimispäiväkirja reflektion välineenä yliopistopedagogiikan opinnoissa. Luettavissa: <http://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2013/10/02/ohjattu-oppimispaivakirja-reflektion-valineena-yliopistopedagogiikan-opinnoissa/>. Luettu 17.3.2015.

Ohjatun harjoittelun käsikirja - Lahden ammattikorkeakoulu. Luettavissa: (http://www.lamk.fi/sosiaaliaterveys/palvelut/opiskelijapalveluksessasi/Documents/harjoittelun_kasikirja_01092011.pdf). Luettu 16.3.2015.

Ojasalo Katri, Moilanen Teemu ja Ritalahti Jarmo 2009: Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. WSOYpro oy.

Opintosuoritusten arviointiohje opettajalle, Poliisiammattikorkeakoulu. 14.9.2012.

Pekkarinen, E & Grandin, A & Kreuz, J & Levä, K & Suntioinen, S & Mustonen K & Kajaste, M 2012: Poliisiammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 2:2012. Tampere Tammerprint Oy.

Poikela, E. 2003. Opetustyö tieto- ja oppimisympäristönä. Teoksessa E. Poikela & S. Öystilä (toim.) Yliopistopedagogiikkaa kehittämässä. Tampere: Tampere University Press, – 99.

Poliisiammattikorkeakoulun tutkintoääntö (voimassa 1.8.2014 - 31.7.2015).

Poliisi (AMK) - tutkinto (180 op) opetussuunnitelma lukuvuosi 2014–2015, Poliisiammattikorkeakoulu, 2014.

Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistus. Hankeraportti. Poliisiammattikorkeakoulu, 2012. Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Raji, K. (2007). Learning by Developing. Laurea publications A58, Vantaa.
Räisänen, A. & Frisk, T.1996. Oppilas- ja opiskelija-arvioinnin taustaa. Teoksessa A. Räisänen & T. Frisk (toim.) Silta uuteen opiskelija-arviointiin. Helsinki, Opetushallitus arviointi 6/1999.

Schumacher, G. & Gradwohl Nash, J. 1991 Conceptualizing and measuring knowledge change due to writing. Research in the Teaching of English, 25, 67-96.

Schwartz, D. L. 1995. The emergence of abstract representations in dyad problem solving. The Journal of the Learning Sciences 4(3), 321-354.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1.-2. painos. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy. 2002 s 15.

Tynjälä, P. 1997. Developing education students' conceptions of the learning process in different learning environments. Learning and Instruction, 7(3), 377–292.

Töttö, Pertti 2000: Pirullisen positivismin paluu. Laadullisen ja määrällisen tarkastelua. Tampere, Vastapaino.

Töttö, Pertti 2004: Syvällistä ja pinnallista. Teoria, empiria ja kausaalisuus sosiaalitutkimuksessa. Tampere, Vastapaino.

Uusitalo, Hannu 1991: Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Juva, WS Bookwell Oy.

Vehviläinen, S., Heikkilä, A., Mikkonen, J. & Nieminen, J. (2009). Ohjaus yliopistossa. Teoksessa S. Lindblom-Ylänne & Nevgi (toim.), Yliopisto-opettajan käsikirja. Helsinki: WSOY pro.

Vesterinen, M-L. 2002. Ammatillinen harjoiteltu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä and ER-Paino Ky, Lievestuore.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004: Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.–2. painos. Helsinki, Tammi.

Viskari, S. 2003. Pedagogisen rakkauden mahdollisuus. Teoksessa M. Vuorikoski, S.

15.2.2017

POLIISI (AMK)- TUTKINTO**AMMATILLISTA OSAAMISTA EDISTÄVÄN HARJOITTELUN ARVIOINTI****Harjoittelu arvioidaan kokonaisuudessaan asteikolla hyväksytty/hylätty**

Valvonta- ja hälytystoimintajakso sekä rikostorjunta- ja rikostutkimusjakso arvioidaan asteikolla 0-5. Poliisiyksikön tukitoiminnot, Asiakaspalvelu- ja lupahallinto arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Opiskelija:	
Kurssi:	
Poliisilaitos:	
Poliisiasema:	
Harjoittelun alkamis- ja päättymisaika:	

Valvonta- ja hälytystoiminnan osajakson toteutumisaika / ajat:
Jakson ohjaajina ovat toimineet ja arviointiin osallistuneet:
Liikenteenvalvontaosion toteutumisaika:
Osion ohjaajina ovat toimineet ja arviointiin osallistuneet:
Rikostorjunnan- ja tutkinnan osajakson toteutumisaika / ajat:
Jakson ohjaajina ovat toimineet ja arviointiin osallistuneet
Muilla osajaksoilla (asiakaspalvelu ja lupahallinto, poliisiyksikön tukitoiminnot) ohjaajina ovat toimineet ja arviointiin osallistuneet

VALVONTA- JA HÄLYTYSTOIMINTA

1. Työturvallisuus

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Noudattaa työturvallisuudesta annettuja ohjeita ja määräyksiä. Käyttää työtehtävissä henkilökohtaisia suojavälineitä asianmukaisesti. Käyttää muita suojavälineitä tehtäväksiannon mukaisesti. Toiminta ja välineiden käyttö on turvallista itselle ja muille. Huolehtii, että ajoneuvo ja sen varustukseen kuuluvat suojavälineet ovat käyttökunnossa ja -valmiina. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa asioissa.

3

Valitsee kuhunkin tilanteeseen työturvallisimman toimintatavan ja osaa perustella sen. Huolehtii itsenäisesti tilanteenmukaisen työturvallisuusvälineiden käyttämisestä. Työturvallisuuden huomiointi on luonteva osa päivittäistä työskentelyä.

5

Toimii kaikissa tilanteissa työturvallisesti ja kehittää työturvallisia toimintatapoja. Tunnistaa erilaisia työturvallisuutta vaarantavia tekijöitä ja osaa tarvittaessa tehdä niihin perusteltuja parannusehdotuksia. Käyttää suojavälineitä ammattitaitoisesti, kantaa vastuuta niiden toimivuudesta ja käyttövalmiudesta. Valitsee tilanteeseen sopivat välineet tarkoituksenmukaisesti.

2. Valvonta ja ennalta estävä toiminta

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Suorittaa tavanomaista YJT-valvontaa huomioiden myös liikenteen valvonnan. Havainnointi on vielä rajallista. Osallistuu partion jäsenenä tarvittavien toimenpiteiden tekemiseen. Pystyy tukemaan partiokaveriaan voimankäyttötilanteissa. Osaa suorittaa valvontaa tavanomaisissa luvanvaraisissa asioissa ja käynnistää lupamenettelyn. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Suuntaa valvontaa häiriökohteisiin. Puuttuu myös oma-aloitteisesti yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantaviin tekoihin, rikoksiin, rikkomuksiin ja liikennesääntöjen vastaisiin tekoihin. Osaa esittää ja perustella ohjaajalleen toimintavaihtoehtoja tilanteen ratkaisemiseksi. Huomioi tilanteen vaatiessa sidosryhmäyhteistyön mahdollisuuden ja osaa käynnistää asianmukaiset yhteistyön alkutoimenpiteet. Valvoo aktiivisesti myös liikennettä osana YJT-valvontaa. Osaa priorisoida tehtävät tärkeyden ja kiireellisyyden mukaan.

5

Ymmärtää analyysitoiminnan sekä kokemuksen merkityksen ja osaa hyödyntää niitä valvonnan alueellisessa ja ajallisessa suuntaamisessa. Osaa tarvittaessa toimia yhteistyössä sidosryhmien kanssa rikosten ja häiriöiden ennalta ehkäisemiseksi. Työskentely on ennakoivaa ja johdonmukaista. Valvonta on monipuolista ja kattavaa. Huomioi itsenäisesti valvonnassa esiin tulevat luvanvaraiset asiat osaa käynnistää lupamenettelyn. Kykenee tarvittaessa toimimaan partionjohtajana.

3. Hälytystehtävät

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Kykenee toimimaan työparina tavanomaisilla tehtävillä. Osaa huomioida hälytystehtävien merkityksen osana esitutkintaprosessia. Osaa perustella oman toimintansa tavanomaisilla tehtävillä ja ottaa vastuun tekemisistään. Suoriutuu tehtävään liittyvästä viestiliikenteestä ja johtamisjärjestelmien (Poke) käytöstä virallisoheiden mukaisesti. Toimii tilanneorganisaatiossa annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Pystyy tukemaan partiokaveriaan voimankäyttötilanteissa. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3 Suoriutuu tavanomaisista poliisitehtävistä ensipartion periaatteen mukaisesti. Toimii tehtävillä partiossa sovitun työnjaon mukaisesti, mutta kykenee tarvittaessa myös itsenäiseen päätöksentekoon sekä toimintaan. Poliisin viesti- ja johtamisjärjestelmien päivittäinen käyttö tehtävien yhteydessä sujuu itsenäisesti.

5

Kykenee päätöksentekoon ja toimintaan yllättävissä sekä ennakoimattomissa tilanteissa. Esittää tarvittaessa erilaisia toimintavaihtoehtoja ja osaa perustella ne. Viesti- ja johtamisjärjestelmien monipuolinen käyttö on itsenäistä ja sujuvaa myös tilan- neorganisaatioissa sekä monimutkaisissa tilanteissa. Kykenee tarvittaessa toimimaan hälytystehtävällä partiojohtajana ja poikkeustilanteissa tilannejohtajana ja käynnistämään vaadittavat alkutoimenpiteet itsenäisesti.

4. Liikenteenvalvonta

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Suoriutuu tehtäväksiannon mukaisesti tavanomaisesta liikenteenvalvonnasta. Osaa tehdä havaintoja poikkeavista liikennetilanteista. Osaa täyttää yleisimmät liikenteenvalvonnan asiakirjat ja antaa niitä tiedoksi. Osaa suorittaa lupavalvontaa ja käynnistää tavanomaisten luvanvaraisen asioiden lupamenettelyn. Osaa käyttää yleisimpiä liikenteenvalvontavälineitä yksittäisissä valvontatilanteissa. Toiminta on turvallista. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Suuntaa liikenteenvalvontaa liikenneturvallisuuden kannalta oleellisiin asioihin ja puuttuu oma-aloitteisesti tieliikennelainsäädösten vastaisiin tekoihin. Erilaisten toimenpiteiden suorittaminen sujuu turvallisesti. Tekee tilanteeseen liittyvät tavanomaiset toimenpiteet itsenäisesti. Osaa itsenäisesti käyttää poliisin liikenteenvalvontavälineitä. Osaa valita kuhunkin tilanteeseen sopivan lomakkeen ja täyttää sekä antaa sen luontevasti tiedoksi. Osaa käyttää rangaistusvaatimuksen liukumia ja perustella niiden käytön.

5

Ymmärtää poliisin liikenteenvalvonnan tärkeyden osana liikenneturvallisuutta. Soveltaa monipuolisesti eri valvontamuotoja ja seuraamusjärjestelmiä tilanteen edellyttämällä tavalla. Suoriutuu vaativistakin liikenteenvalvontatilanteista pääosin itsenäisesti. Kehittää aktiivisesti itseään ja osaamistaan liikenneturvallisuuden sekä liikenteenvalvonnan eri osa-alueilla. Edistää toiminnallaan aktiivisesti liikenneturvallisuutta. Osaa suunnitella teemavalvontaa.

5. Poliisiauton kuljettaminen

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa tehdä ajoneuvon lähtötarkastuksen. Ajaessa päähuomio keskittyy lähinnä ajoneuvon hallintaan ja varsinaiseen ajosuoritukseen. Ajaminen on turvallista ja liikennesääntöjen mukaista. Ajotapa on pääosin taloudellista. Liikennetilanteiden ennakoimisessa on vielä parannettavaa. Hälytysajo on ohjattuna turvallista sekä tunnuksin varustetulla että siviilimallisella poliisiautolla.

3

Ajoneuvon käsittely ja kuljettaminen on turvallista ja sujuvaa muuttuvissa liikennetilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa. Liikennekäyttäytyminen toimii positiivisena esimerkkinä myös muille tienkäyttäjille. Kykenee tekemään havaintoja muiden tienkäyttäjien toiminnasta liikenteessä. Pystyy seuraamaan radioliikennettä. Ajaa hälytysajoa turvallisesti ja huomioi muut tienkäyttäjät. Huolehtii itsenäisesti ajoneuvon varusteista ja tarvikkeista. Osaa sijoittaa poliisiauton erilaisilla tehtävillä tilanteen edellyttämällä tavalla.

5

Ajoneuvon hallinta ja kuljettaminen liikenteessä on "ammattimaisen" varmaa sekä turvallista. Ajaa esimerkillisesti, sujuvasti ja taloudellisesti liikennesääntöjen edellyttämällä tavalla. Ennakoi liikennetilanteita ja pystyy reagoimaan yllättäviinkin tilanteisiin. Kykenee ajon aikana tekemään lisäksi laajasti havaintoja muiden tienkäyttäjien toiminnasta ja ympäristöstä siten, että oma ajaminen on kuitenkin sujuvaa ja turvallista. Pystyy ajaessaan tarvittaessa tekemään tehtäviin liittyviä oheistoimintoja. Hälytysajo on turvallista ja sujuvaa eri tilanteissa ja olosuhteissa.

6. Toiminta tapahtumapaikalla

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa suorittaa toimeksiannon mukaisesti tarvittavat alustavat puhuttelut ja selvittää tutkinnan kannalta olennaiset seikat. Osaa huomioida tapahtumapaikan olosuhteet. Osaa laatia hankkimiensa tietojen pohjalta tapahtumia vastaavan ilmoituksen ja tutkintamuistion. Tunnistaa suppean tutkinnan käyttömahdollisuuden ja osaa käyttää sitä tarvittaessa. Osaa ottaa talteen tarvittavia tavanomaisia näytteitä. Osaa tarvittaessa eristää paikan ja suojata tapahtuman jäljet. Tunnistaa poliisille kuuluvat asiat ja osaa toimia sen mukaisesti. Osaa erottaa poliisi- ja esitutkinnan piiriin kuuluvat asiat toisistaan. Osaa neuvoa asianosaisia tapahtumaan liittyvissä perusasioissa. Voi tarvita ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Suorittaa tavallisimpien tapausten osalta asian selvittämisen kannalta keskeiset tapahtumapaikan toimenpiteet itsenäisesti. Ilmoituksen tapahtumaselostus on johdonmukaisesti kirjattu ja siitä ilmenee selvästi rikoksen tunnusmerkistö, tekotapa, seuraukset sekä kuka tai ketkä havainnot tekivät, missä ja koska. Osaa huomioida tapahtumapaikan olosuhteiden merkityksen tutkinnassa. Osaa huomioida asianosaisten oikeudet ja velvollisuudet jo alustavassa puhuttelussa. Tekee tarvittaessa tilanteen edellyttämiä tarkentavia kysymyksiä. Osaa taltioida tutkinnan kannalta olennaisia paikkajälkiä ja ottaa talteen tarvittavia näytteitä. Ymmärtää, milloin varsinainen rikospaikkatutkinta siirtyy rikostekniselle yksikölle. Osaa tarvittaessa opastaa asianosaisia monimutkaisissa ja erityistä osaamista vaativissa tilanteissa.

5

Pystyy päättämään tapahtumien todennäköisen kulun keräämiensä tietojen pohjalta. Toiminta on laadukasta ja hyvää muuttuvissa ja vaativissa tilanteissa. Osaa arvioida eri toimintatapojen vaikutuksia ja suunnata tutkintaa sen mukaisesti. Kykenee tarvittaessa toimimaan yksittäisellä tapahtumapaikalla partiojohtajana ja poikkeustilanteissa tilannejohtajana ja käynnistämään vaadittavat alkutoimenpiteet itsenäisesti. Työ on kauttaaltaan huolellista ja laadukasta.

7. Tekninen tutkinta

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa tavanomaiset teknisen tutkinnan menetelmät. Osaa eristää paikan tarvittaessa ja etsiä tapahtuman selvittämisen kannalta olennaisia jälkiä ja suojata ne. Osaa ottaa talteen tavanomaisia DNA-näytteitä. Huomioi kontaminaatiovaaran teknisessä tutkinnassa. Osaa ottaa todistelun kannalta keskeisiä valokuvia. Osaa laatia teknisen paikkatutkinnan pöytäkirjan. Voi tarvita ohjausta teknisen tutkinnan suorittamisessa ja henkilörekisteröinnissä.

3

Osaa etsiä ja ottaa talteen tavanomaisimpia tapahtumapaikkajälkiä ja ottaa tarvittavia näytteitä. Tietää teknisen tutkinnan antamat mahdollisuudet taktisessa tutkinnassa. Osaa ottaa todistelun kannalta keskeisiä valokuvia ja laatia niistä valokuvaliitteen. Osaa tehdä itsenäisesti henkilörekisteröinnin. Tietää ja tunnistaa tilanteet, jolloin varsinainen rikospaikkatutkinta tulee siirtää rikostekniselle yksikölle.

5

Osaa laatia mittakaavapiirroksen. Osaa itsenäisesti suorittaa laadukasta teknistä rikospaikkatutkintaa. Osaa itsenäisesti laatia rikoslaboratorioon lähetettävän näytteen lausuntopyyntön. Osaa laatia tekniseen tutkintaan liittyvät pakkokeinolain edellyttämät pöytäkirjat. Osaa tehdä laadukkaan henkilörekisteröinnin.

8. Pakkokeinot

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Tietää henkilöön ja omaisuuteen kohdistuvien pakkokeinojen käyttötarkoituksen, edellytykset ja menettelytapasäännökset. Osaa ehdottaa ja käyttää edellä mainittuja pakkokeinoja ja tehdä niistä tarvittavat kirjaukset. Tietää vapauteen kohdistuvien pakkokeinojen määräraajat. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa tilanteissa.

3

Pystyy itsenäisesti ratkaisemaan ja perustelemaan pakkokeinojen käytön toimivaltuuksiensa rajoissa.

5

Osaa perustellusti esitellä esitutkintaan liittyvien pakkokeinojen käyttötarpeen. Pakkokeinokirjaukset ovat korkeatasoisia.

9. Tietojärjestelmät

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Käyttää poliisin tietojärjestelmiä virallisoheiden mukaisesti tehtävätietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja hakemiseen. Voi tarvita yksittäisissä tilanteissa vielä ohjausta, mutta tietojärjestelmien tekninen käyttö sujuu itsenäisesti. Noudattaa annettuja tietoturvasääntöjä.

3

Osaa käyttää poliisin tietojärjestelmiä sekä muita työssä tarvittavia tietojärjestelmiä tarkoituksenmukaisesti sekä itsenäisesti eri tehtävissä.

5

Hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia tietojärjestelmiä monipuolisesti päivittäisessä tutkinta-, valvonta- ja hälytystoiminnassa sekä toiminnan suuntaamisessa. Osaa tarvittaessa neuvoa muita.

10. Arvioi viisiportaisella asteikolla harjoittelijan asennetta hälytys- ja valvontajaksoon.

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

11. Yleisten työelämävalmiuksien sanallinen arviointi valvonta- ja hälytystoimintajaksolla Kuvaile miten seuraavat asiat näkyvät opiskelijan toiminnassa:

ammattietiikka

asiakaspalvelutaidot

toimiminen työyhteisön jäsenenä

vuorovaikutustaidot

oma-aloitteisuus

palautteen vastaanottaminen

12. Opiskelijan vahvuudet valvonta- ja hälytystoiminnassa (pakollinen tekstikenttä):

13. Opiskelijan kehittämiskohteet valvonta- ja hälytystoiminnassa (pakollinen tekstikenttä):

RIKOSTORJUNTA JA -TUTKINTA

14. Työturvallisuus

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Noudattaa työturvallisuudesta annettuja ohjeita ja määräyksiä. Käyttää työtehtävissä henkilökohtaisia suojavälineitä asianmukaisesti. Käyttää muita suojavälineitä tehtäväksiannon mukaisesti. Toiminta ja välineiden käyttö on turvallista itselle ja muille. Huolehtii, että ajoneuvo ja sen varustukseen kuuluvat suojavälineet ovat käyttökunnossa ja -valmiina. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Valitsee kuhunkin tilanteeseen työturvallisimman toimintatavan ja osaa perustella sen. Huolehtii itsenäisesti tilanteenmukaisen työturvallisuusvälineiden käyttämisestä. Työturvallisuuden huomiointi on luonteva osa päivittäistä työskentelyä.

5

Toimii kaikissa tilanteissa työturvallisesti ja kehittää työturvallisia toimintatapoja. Tunnistaa erilaisia työturvallisuutta vaarantavia tekijöitä ja osaa tarvittaessa tehdä niihin perusteltuja parannusehdotuksia. Käyttää suojavälineitä ammattitaitoisesti, kantaa vastuuta niiden toimivuudesta ja käyttövalmiudesta. Valitsee tilanteeseen sopivat välineet tarkoituksenmukaisesti.

15. Esitutinnan suorittaminen

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Kykenee laatimaan tavanomaisia esitutkintapöytäkirjoja liitteineen. Osaa päivittää ilmoituksen selostusosan vastaamaan tutkinnan kulkua. Tunnistaa kirjalliseen menettelyyn ja sovitteluun sopivat tapaukset. Käyttää kirjallista menettelyä ja sovittelua tarkoituksenmukaisesti. Osaa suorittaa alustavat toimenpiteet tavanomaisissa lupaharkintaa koskevilla asioilla. Voi tarvita ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Osaa suunnitella tutkintaa ja tutkia tavanomaisia rikoksia. Osaa hyödyntää käytettävissä olevaa tietoa tutkinnassa. Osaa itsenäisesti neuvoa rikosprosessin etenemisen asiakkaalle. Osaa käynnistää tavanomaisten luvanvaraisen asioiden lupamenettelyn. Osaa kuvata rikosprosessin etenemisen asiakkaalle. Osaa tehdä hyvän johdannon, joka helpottaa asiaan perehtymistä. Osaa tehdä itsenäisesti tutkinnan päätöksiä.

5

Osaa soveltaa esitutkinnan aloittamiseen ja päättämiseen liittyviä säännöksiä tulkinvaraisissa tilanteissa. Osaa soveltaa ja käyttää esitutkintalainsäädäntöä päivittäisessä tutkintatyössä itsenäisesti. Suoriutuu tarvittaessa myös vaativampien rikosten tutkinnasta. Huomioi itsenäisesti esitutkinnassa esiin tulevat luvanvaraiset asiat osaa käynnistää lupamenettelyn. Osaa hyödyntää tehostetun rikosprosessin käyttömahdollisuudet. Esitutkimateriaali on virheetöntä ja laadukasta. Osaa laatia laadukkaan johdannon, joka palvelee syyteharkinnan tekemisessä ja toimii mahdollisen asiaesittelyn pohjana rikosprosessissa. Osaa tehdä ja perustella itsenäisesti tutkintaa koskevat päätökset.

16. Kuulusteleminen

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Tietää kuulustelun oikeudet ja velvollisuudet ja osaa selittää ne kuulustavalle. Hallitsee kuulustelun rakenne- ja muotomääräykset ja kirjallinen tuotos on kielellisesti asianmukainen. Tuntee tavanomaisten rikosten tunnusmerkistön huomioiden asian kuulusteluissaan. Voi tarvita ohjausta tavanomaisissa kuulustelutilanteissa.

3

Hallitsee kuulusteluun valmistautumisen ja suoriutuu itsenäisesti kuulusteluista tuottaen hyvälaatuisia kuulustelupöytäkirjoja. Pystyy kuulustelutilanteissa aitoon vuorovaikutukseen.

5

Osaa suunnitella kuulustelun huomioiden käytettävissä olevat tiedot sekä valita käytettävät kuulustelumenetelmät. Osaa tilanteen mukaan vaihtaa kuulustelutaktiikkaa ja käyttää todisteita parhaalla mahdollisella tavalla. Kuulustelupöytäkirjat ovat virheettömiä ja korkealaatuisia. Selviytyy myös haastavista kuulusteluista.

17. Poliisiauton kuljettaminen

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa tehdä ajoneuvon lähtötarkastuksen. Ajaessa päähuomio keskittyy lähinnä ajoneuvon hallintaan ja varsinaiseen ajosuoritukseen. Ajaminen on turvallista ja liikennesääntöjen mukaista. Ajotapa on pääosin taloudellista. Liikennetilanteiden ennakoinnissa on vielä parannettavaa. Hälytysajo on ohjattuna turvallista sekä tunnuksin varustetulla että siviilimallisella poliisiautolla.

3

Ajoneuvon käsittely ja kuljettaminen on turvallista ja sujuvaa muuttuvissa liikennetilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa. Liikennekäyttäytyminen toimii positiivisena esimerkkinä myös muille tienkäyttäjille. Kykenee tekemään havaintoja muiden käyttäjien toiminnasta liikenteessä. Pystyy seuraamaan radioliikennettä. Ajaa hälytysajoa turvallisesti ja huomioi muut tienkäyttäjät. Huolehtii itsenäisesti ajoneuvon varusteista ja tarvikkeista. Osaa sijoittaa poliisiauton erilaisilla tehtävillä tilanteen edellyttämällä tavalla.

5

Ajoneuvon hallinta ja kuljettaminen liikenteessä on "ammattimaisen" varmaa sekä turvallista. Ajaa esimerkillisesti, sujuvasti ja taloudellisesti liikennesääntöjen edellyttämällä tavalla. Ennakoi liikennetilanteita ja pystyy reagoimaan yllättäviinkin tilanteisiin. Kykenee ajon aikana tekemään lisäksi laajasti havaintoja muiden tienkäyttäjien toiminnasta ja ympäristöstä siten, että oma ajaminen on kuitenkin sujuvaa ja turvallista. Pystyy ajaessaan tarvittaessa tekemään tehtäviin liittyviä oheistoimintoja. Hälytysajo on turvallista ja sujuvaa eri tilanteissa ja olosuhteissa.

18. Toiminta tapahtumapaikalla

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa suorittaa toimeksiannon mukaisesti tarvittavat alustavat puhuttelut ja selvittää tutkinnan kannalta olennaiset seikat. Osaa huomioida tapahtumapaikan olosuhteet. Osaa laatia hankkimiansa tietojen pohjalta tapahtumia vastaavan ilmoituksen ja tutkintamuistion. Tunnistaa suppean tutkinnan käyttömahdollisuuden ja osaa käyttää sitä tarvittaessa. Osaa ottaa talteen tarvittavia tavanomaisia näytteitä. Osaa tarvittaessa eristää paikan ja suojata tapahtuman jäljet. Tunnistaa poliisille kuuluvat asiat ja osaa toimia sen mukaisesti. Osaa erottaa poliisi- ja esitutkinnan piiriin kuuluvat asiat toisistaan. Osaa neuvoa asianosaisia tapahtumaan liittyvissä perusasioissa. Voi tarvita ohjausta tavanomaisissa työtehtävissä.

3

Suorittaa tavallisimpien tapausten osalta asian selvittämisen kannalta keskeiset tapahtumapaikan toimenpiteet itsenäisesti. Ilmoituksen tapahtumaselostus on johdonmukaisesti kirjattu ja siitä ilmenee selvästi rikoksen tunnusmerkistö, tekotapa, seuraukset sekä kuka tai ketkä havainnot tekivät, missä ja koska. Osaa huomioida tapahtumapaikan olosuhteiden merkityksen tutkinnassa. Osaa huomioida asianosaisten oikeudet ja velvollisuudet jo alustavassa puhuttelussa. Tekee tarvittaessa tilanteen edellyttämiä tarkentavia kysymyksiä. Osaa taltioida tutkinnan kannalta olennaisia paikkajälkiä ja ottaa talteen tarvittavia näytteitä. Ymmärtää, milloin varsinainen rikospaikkatutkinta siirtyy rikostekniselle yksikölle. Osaa tarvittaessa opastaa asianosaisia monimutkaisissa ja erityistä osaamista vaativissa tilanteissa.

5

Pystyy päättämään tapahtumien todennäköisen kulun keräämiensä tietojen pohjalta. Toiminta on laadukasta ja hyvää muuttuvissa ja vaativissa tilanteissa. Osaa arvioida eri toimintatapojen vaikutuksia ja suunnata tutkintaa sen mukaisesti. Kykenee tarvittaessa toimimaan yksittäisellä tapahtumapaikalla partiojohtajana ja poikkeustilanteissa tilannejohtajana ja käynnistämään vaadittavat alkutoimenpiteet itsenäisesti. Työ on kauttaaltaan huolellista ja laadukasta.

19. Tekninen tutkinta

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Osaa tavanomaiset teknisen tutkinnan menetelmät. Osaa eristää paikan tarvittaessa ja etsiä tapahtuman selvittämisen kannalta olennaisia jälkiä ja suojata ne. Osaa ottaa talteen tavanomaisia DNA-näytteitä. Huomioi kontaminaatiovaaran teknisessä tutkinnassa. Osaa ottaa todistelun kannalta keskeisiä valokuvia. Osaa laatia teknisen paikkatutkinnan pöytäkirjan. Voi tarvita ohjausta teknisen tutkinnan suorittamisessa ja henkilörekisteröinnissä.

3

Osaa etsiä ja ottaa talteen tavanomaisimpia tapahtumapaikkajälkiä ja ottaa tarvittavia näytteitä. Tietää teknisen tutkinnan antamat mahdollisuudet taktisessa tutkinnassa. Osaa ottaa todistelun kannalta keskeisiä valokuvia ja laatia niistä valokuva-liitteen. Osaa tehdä itsenäisesti henkilörekisteröinnin. Tietää ja tunnistaa tilanteet, jolloin varsinainen rikospaikkatutkinta tulee siirtää rikostekniselle yksikölle.

5

Osaa laatia mittakaavapiirroksen. Osaa itsenäisesti suorittaa laadukasta teknistä rikospaikkatutkintaa. Osaa itsenäisesti laatia rikoslaboratorioon lähetettävän näytteen lausuntopyyntö. Osaa laatia tekniseen tutkintaan liittyvät pakkokeinolain edellyttämät pöytäkirjat. Osaa tehdä laadukkaan henkilörekisteröinnin.

20. Pakkokeinot

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Tietää henkilöön ja omaisuuteen kohdistuvien pakkokeinojen käyttötarkoituksen, edellytykset ja menettelytapasäännökset. Osaa ehdottaa ja käyttää edellä mainittuja pakkokeinoja ja tehdä niistä tarvittavat kirjaukset. Tietää vapautteen kohdistuvien pakkokeinojen määraajat. Voi tarvita ajoittain ohjausta tavanomaisissa tilanteissa.

3

Pystyy itsenäisesti ratkaisemaan ja perustelevaan pakkokeinojen käytön toimivaltuuksiensa rajoissa.

5

Osaa perustellusti esitellä esitutkintaan liittyvien pakkokeinojen käyttötarpeen. Pakkokeinokirjaukset ovat korkeatasoisia.

21. Tietojärjestelmät

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

1

Käyttää poliisin tietojärjestelmiä virallisoheiden mukaisesti tehtävätietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja hakemiseen. Voi tarvita yksittäisissä tilanteissa vielä ohjausta, mutta tietojärjestelmien tekninen käyttö sujuu itsenäisesti. Noudattaa annettuja tietoturvasuositusmääräyksiä.

3

Osaa käyttää poliisin tietojärjestelmiä sekä muita työssä tarvittavia tietojärjestelmiä tarkoituksenmukaisesti sekä itsenäisesti eri tehtävissä.

5

Hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia tietojärjestelmiä monipuolisesti päivittäisessä tutkinta-, valvonta- ja hälytystoiminnassa sekä toiminnan suuntaamisessa. Osaa tarvittaessa neuvoa muita.

22. Arvioi viisiportaisella asteikolla harjoittelijan asennetta rikostorjuntajaksoon.

0 Hylätty 1 Tyydyttävä 2 Tyydyttävä 3 Hyvä 4 Hyvä 5 Kiitettävä

23. Yleisten työelämävalmiuksien sanallinen arviointi rikostorjunta- ja tutkintajaksolla
Kuvaile miten seuraavat asiat näkyvät opiskelijan toiminnassa:

ammattietiikka

asiakaspalvelutaidot

toimiminen työyhteisön jäsenenä

vuorovaikutustaidot

oma-aloitteisuus

palautteen vastaanottaminen

24. Vahvuudet rikostorjunnassa ja -tutkinnassa (pakollinen tekstikenttä):

25. Kehittämiskohteet rikostorjunnassa ja -tutkinnassa (pakollinen tekstikenttä):

ASIAKASPALVELU JA LUPAHALLINTO

26. Asiakaspalvelu

Hyväksytty: Tunnistaa poliisille kuuluvat asiat. Osaa laatia tavanomaisten rikosten ja yleisimpien poliisiin tutkittavaksi määrättyjen asioiden ilmoituksia. Osaa palvella ja neuvoa asiakkaita tavanomaisissa asioissa. Voi vielä tarvita ohjausta ja neuvoja.

Hyväksytty

Hylätty: Ei suoriudu asiakaspalveluun sisällyvistä tehtävistä.

Hylätty

27. Asiakaspalvelun kirjallinen palaute:

28. Lupahallinto

Hyväksytty: Tuntee poliisilaitoksen lupaprosessin ja siihen liittyvän hallintomenettelyn.

Hyväksytty

Hylätty: Ei kykene tunnistamaan ja huomioimaan poliisille kuuluvia keskeisiä lupa-asioita.

Hylätty

29. Lupahallinnon kirjallinen palaute:

30. Poliisiyksikön tukitoiminnot

Hyväksytty: - tuntee harjoitteluyksikkönsä organisaation
- tietää kenttäjohtoalueensa ja partionsa toimialueen
- tuntee harjoitteluyksikkönsä toimitilat ja välineistön
- ymmärtää työturvallisuuden merkityksen poliisin toiminnassa
- osaa käyttää työaikajärjestelmää

Hyväksytty

Hylätty: -ei toteutunut

Hylätty

HARJOITTELUN KOKONAISARVIOINTI

Harjoittelu arvioidaan kokonaisuudessaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

Arviointikriteerit:

0 = hylätty

- ei saavuta osaamistavoitteita
- ei kykene itsenäiseen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn, vaan tarvitsee ohjausta rutiiniluontoisissakin asioissa
- toiminta ja tehtävien suoritus on virheellistä ja voi aiheuttaa vaaratilanteita
- toiminta on ammattietiikan vastaista
- ei omaa sellaisia sosiaalisia taitoja mitä poliisityössä tarvitaan
- ei kykene kehittämään omaa osaamistaan annetun palautteen mukaisesti
- laiminlyö poliisimiehelle kuuluvia velvollisuuksia
- ei suorita annettuja tehtäviä

Hylättyä harjoittelua ei arvioida numeroilla, vaan hylkäyksen perusteet tulee kirjata erilliselle liitteelle.

Harjoittelu on hyväksytty

Harjoittelu on hylätty

Paikka ja aika: _____

Yhdyshenkilön allekirjoitus _____

Päivämäärä

Työharjoittelu	Suku- ja etunimet	Ikä
	Harjoittelupaikka	Kurssi
	Poliisipiiri tarvittaessa	

Arviointiperusteet: Valitse vaihtoehto, joka lähinnä vastaa arviotasi ohjauksen tarpeesta. Asteikko: 1=Lähes jatkuvasti 2=Melko usein 3=Silloin tällöin 4=Melko harvoin 5=Erittäin harvoin

Harjoittelija tarvitsee ohjausta seuraavissa asioissa

A Työharjoittelun yleistavoitteiden saavuttaminen	1. Tavanomaisista työtehtävistä suoriutuminen	Valitse vaihtoehto
	2. Poliisieettisesti oikean arvomaailman sisäistäminen	Valitse vaihtoehto
	3. Poliisin työn palveluluonteen ymmärtäminen	Valitse vaihtoehto
	4. Todellisuuteen pohjautuvan kuvan saaminen poliisityöstä ja poliisiin kohdistuvista vaatimuksista	Valitse vaihtoehto
	5. Työyhteisössä toimiminen	Valitse vaihtoehto
B Kenttävalvonta	6. Peruspoliisityö (poliisin perustehtävät = katurauhan ylläpitäminen sekä lähipoliisitoiminta)	Valitse vaihtoehto
	7. Ensimmäisen partion periaate	Valitse vaihtoehto
	8. Hälytystehtävät	Valitse vaihtoehto
	9. Kiinniotettujen (PKL, PolL) ja pidätettyjen käsittely	Valitse vaihtoehto
C Liikennevalvonta	10. Liikennevalvonnan perusasiat (liikenneturvallisuus osana poliisin perustyötä)	Valitse vaihtoehto
	11. Eri valvontamuodot ja tienkäyttäjäryhmät	Valitse vaihtoehto
	12. Liikennevahinkotutkinta	Valitse vaihtoehto
D Tutkintatehtävät	13. Teknisen tutkinnan perusasiat	Valitse vaihtoehto
	14. Pakkokeinojen käyttö	Valitse vaihtoehto
	15. Kuulustelut	Valitse vaihtoehto
	16. Esitutkintapöytäkirja / tutkinnan päättäminen	Valitse vaihtoehto
E Muita asioita	17. Yleisöpalvelu ja ilmoitusten vastaanotto	Valitse vaihtoehto
	18. Rikosilmoituksen vastaanotto ja PATJAn käyttö	Valitse vaihtoehto
	19. Eri rekisterien hyväksikäyttö	Valitse vaihtoehto
	20. Poliisiauton kuljettaminen työharjoittelun aikana	Valitse vaihtoehto
	21. Fyysinen jaksaminen	Valitse vaihtoehto

Arviointiperusteet: Valitse ohjaamaasi harjoittelijaa parhaiten kuvaava asteikon selite.
Asteikko: 1=Heikosti 2=Välttävästi 3=Tavanomaisesti 4=Hyvin 5=Erittäin hyvin

F Vastuuntunto	22. Ymmärtää poliisityön vastuullisuuden	Valitse vaihtoehto
	23. Osoittaa sisäistäneensä ammattietiikan ja vastuullisen vuorovaikutuksen perusteet	Valitse vaihtoehto
	24. Käyttäytyy poliisin arvon mukaisesti myös vapaa-aikana	Valitse vaihtoehto
	25. Suhtautuu vastuullisesti työturvallisuuteen noudattaen työturvallisuusohjeita	Valitse vaihtoehto
G Sitoutuminen	26. Osoittaa työssään oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta	Valitse vaihtoehto
	27. Paneutuu perusteellisesti tekemäänsä tehtävään	Valitse vaihtoehto
	28. Noudattaa oma-aloitteisesti ennalta määrättyjä työaikoja ja työpaikan sääntöjä	Valitse vaihtoehto
H Laatutietoisuus	29. Kohtelee kaikkia asiakkaita asiallisesti hyvään ja tasapuoliseen vuorovaikutukseen pyrkien.	Valitse vaihtoehto
	30. On huolellinen ja täsmällinen	Valitse vaihtoehto
	31. Työn lopputulos on siisti ja selkeä	Valitse vaihtoehto
	32. Huolehtii työtiloista, työvälineistä ja poliisikulkuneuvoista	Valitse vaihtoehto
	33. On kiinnostunut työn kehittamisestä ja tiedonhankinnasta	Valitse vaihtoehto
I Tiimityöskentely	34. Osaa ja haluaa työskennellä ryhmässä	Valitse vaihtoehto
	35. On helposti lähestyttävä ja luonteva ryhmän jäsen	Valitse vaihtoehto
	36. Ottaa luontevasti vastaan neuvoja ja ohjeita	Valitse vaihtoehto
	37. Jaksaa kuunnella ja ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet	Valitse vaihtoehto
J Käyttäytymisen ja stressin-hallinta	38. On tarvittaessa sovitteleva ja joustava	Valitse vaihtoehto
	39. Hallitsee käyttäytymistään ja reaktioitaan myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa	Valitse vaihtoehto
	40. Kohtaa työssä eteen tulevat ongelmat rakentavasti ja liikaa stressaantumatta	Valitse vaihtoehto
	41. Tunnistaa omat heikkoutensa ja haluaa oppia kokemuksistaan	Valitse vaihtoehto
	42. Pystyy keskustelemaan myös hankalista asioista (esim. vaaratilanteiden purku)	Valitse vaihtoehto
K Asenne ja suhtautuminen	43. Suhtautuu myönteisesti poliisityöhön ja poliisiorganisaatioon	Valitse vaihtoehto
	44. Tukee omalla käyttäytymisellään yhteishenkeä ja positiivista työtettä	Valitse vaihtoehto
	45. Ilmaisee rakentavasti kriittisiäkin asioita	Valitse vaihtoehto
	46. Osaa kuunnella ja on puheissaan hienotunteinen sekä muut huomioiva	Valitse vaihtoehto
L Ammatillisuus	47. On kehittynyt ammatillisesti työharjoittelun aikana	Valitse vaihtoehto
	48. Osaa soveltaa tietojaan käytännössä	Valitse vaihtoehto
	49. Ymmärtää asiakokonaisuudet ja siihen liittyvät yksittäiset asiat	Valitse vaihtoehto
	50. On innostunut kehittämään ammattitaitoaan monipuolisesti	Valitse vaihtoehto

Sanallinen arvio harjoittelijasta poliisimiehenä seuraavissa asioissa	
Henkilökohtaiset ominaisuudet	
Kelpoisuus erilaisiin työtehtäviin	
Suhtautuminen työhön	
Aloitteellisuus	
Muuta	Perustelut, jos merkintä kohdassa Ei toteutunut

TYÖHARJOITTELU	☐ HYVÄKSYTTY	☐ HYLÄTTY
----------------	-------------------------------------	----------------------------------

Päiväys _____

Harjoittelijan ohjaajana ovat toimineet / arviointiin osallistuneet:

Työharjoittelun yhdyshenkilö:

TYÖHARJOITTELUN JA KOULUTUKSEN SEURANTATUTKIMUS

Työharjoittelu poliisilaitos:		Kurssi nro:	Pvm:
Sukupuoli:	Ikä:	Nimi:	

Vastaa kysymyksiin oheisen arviointiasteikon mukaisesti

- Arviointiasteikko:**
- 5 Erittäin tyytyväinen
 - 4 Tyytyväinen
 - 3 Ei tyytyväinen eikä tyytymätön
 - 2 Tyytymätön
 - 1 Erittäin tyytymätön

TYÖHARJOITTELU					
TAUSTAKYSYMYKSIÄ	5	4	3	2	1
1 Kokonaistyytyväisyys työharjoitteluun					
2 Yksityisasioiden sujuminen					
3 Työ- ja vapaa-ajan yhteensovittaminen					
4 Läheisten / tuttavien suhtautuminen uuteen ammattisi					
5 Asunnon järjestyminen harjoittelupaikkakunnalta					
6 Työharjoittelun sopivuus peruskoulutuksen osaksi					

HARJOITTELU POLIISILAITOS	5	4	3	2	1
7 Haluaisitko vakinaisen viran työharjoittelupoliisilaitoksesta					
8 Harjoittelupoliisilaitos työharjoittelupaikkana					
9 Henkilökunnan suhtautuminen työharjoitteluun / harjoittelijoihin					
10 Perehdyttäjän asennoituminen ohjaustehtävään					
10a Perehdyttäjän tehtäväkohtaisesti antama ohjaus ja palaute					
11 Osallistuminen työpaikkakoulutukseen					
12 Työvuorojen järjestely; työvuorot / vapaat					
13 Työharjoittelun yhdyshenkilön onnistuminen					

TYÖHARJOITTELUN SISÄLTÄMÄT JAKSOT	5	4	3	2	1
14 Partiointi ja hälytystehtävät					
15 Liikenteenvalvonta laitoksen toteuttamana					
15a Liikenteenvalvonta Liikkuvan poliisin partiossa					
16 Yleisöpalvelu ja ilmoitusten vastaanotto					
17 Rikostutkinta					
18 Osallistumisesi opetus, valistus ja messutoimintaan					
18a Työharjoittelu palvelutoimistossa					

ITSEARVIINTI: ONNISTUMISESI SEURAAVISSA TEHTÄVISSÄ	5	4	3	2	1
19 Toimintasi ajoneuvon pysäytys- ja tarkastustilanteissa					
20 Tapahtumapaikalla suorittamasi asianosaisten puhuttaminen					
21 ATK-laitteiden ja ohjelmien hallinta ja käyttötaitosi					
22 Esitutkintapöytäkirjan laatiminen					
23 Toimintasi kiinniotettujen käsittelytilanteissa					
24 Toimintasi kotietsinnällä					
25 Toimintasi kotihälytystilanteissa					
26 Kuulustelun suorittaminen					
27 Toimintasi järjestyshäiriö tilanteissa					
28 Toimintasi näpistelijän käsittelyssä					
29 Kansalaisten neuvonta ja opastus					
30 Toimintasi pahoinpitelyiden selvittelyssä					
31 Päihtyneen käsittely					
32 Poliisiradion ym. viestilaitteiden käyttötaitosi					
33 Toimintasi rattijuoppoasioiden hoitamisessa					

34 Rikosilmoituksen vastaanotto ja kirjaaminen					
35 Teknisen rikospaikkatutkinnan suorittamistaitosi					
36 Rangaistusvaatimuksen ja rikesakon käyttötaitosi					

37 -----	5	4	3	2	1
38 Toimintasi liikenneonnettomuuspaikalla					
38a Kolaripiiirroksen laatiminen					
39 Työturvallisuusmääräysten noudattaminen					
40 Poliisiauton ajotaitosi					
41 Selviytymisesi traumaattisista tilanteista					
42 Toimintasi VATI- tilanteissa					

PERUSOPINNOT

OPINTOJAKSOT	5	4	3	2	1
43 Jakso 1 Yhteiskunnan toimintaperiaatteet					
44 Jakso 2 Poliisitoiminnan perusteet					
45 Jakso 3 Poliisin asiakaspalvelu ja päivystys					
46 Jakso 4 Kenttä- ja hälytystoiminta					
47 Jakso 5 Rikostutkinnan perusteet					
48 Jakso 6 Esitutkinta					
49 Jakso 7 Valvonta ja ennaltaestävä toiminta					

OPPIAINEET	5	4	3	2	1
50 Ensiapu					
51 Liikenne					
51b Ajoharjoittelu					
52 Liikunta					
53 Kielet (ruotsi ja englanti)					
54 Poliisihallinto					
55 Poliisin tietojärjestelmät					
56 Psykologia					
57 Rikosoikeus					
58 Rikosprosessioikeus					
59 Rikostutkintaoppi					
60 Siviilioikeus					
61 Tietotekniikka					
62 Valtio- ja yhteiskuntaoppi					
63 Poliisin viestijärjestelmät					
64 Voimankäyttö					
65 YPO					
66 Äidinkieli					

OPETETTAVIA ASIAKOKONAISUUKSIA	5	4	3	2	1
67 Ajoneuvon pysäyttäminen ja tarkastaminen					
68 Asiakkaan kohtaaminen					
69 Ensimmäisen partion periaate					
70 Eristäminen, evakuointi					
71 Esitutkintapöytäkirjan rakenne ja laadinta					
72 Jälkihoito					
73 Kenttätutkinta					
74 Kuollut ja kadonnut henkilö					
75 Kuulustelunormit ja kuulustelun suorittaminen					
76 Kuulustelupsykologia					
77 Käytännön harjoittelun riittävyys					
78 Poliisipäivystys- ja asiakaspalvelutoiminta					
79 Poliisitutkinta					
80 Sanaton viestintä					
81 Suppea tutkinta					
82 Taktinen ja tekninen rikos- ja onnettomuuspaikkatutkinta					

83 Toimintamallit					
84 Tutkintatehtävät					

TYÖHARJOITTELUN PALAUTEKYSELY

Kurssi nro _____ Vastaus pvm _____

Sukupuoli 1 Mies 2 Nainen Ikä _____

Työharjoittelupoliisilaitos ja Helsingin kohdalla myös piiri: _____

Arvioi tyytyväisyyttäsi ja onnistumistasi seuraavissa työharjoitteluun liittyvissä asioissa.
Vastaa ympyröimällä mielestäsi oikea vaihtoehto.

KENTTÄVALVONTA JA HÄLYTYSTEHTÄVÄT	Erittäin tyytymätön	Tyytymätön	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
1 Kenttä- ja hälytystehtävien määrä harjoitteluajana	1	2	3	4	5
2 Yleinen kokemus näistä tehtävistä	1	2	3	4	5
3 Tyytyväisyys ohjaukseen	1	2	3	4	5
4 Onnistumiseni jakson työtehtävissä	1	2	3	4	5
5 Työvuoron / työryhmän suhtautuminen	1	2	3	4	5

LIIKENTEENVALVONTA	Erittäin tyytymätön	Tyytymätön	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
6 Liikenteenvalvontatehtävien määrä harjoitteluajana	1	2	3	4	5
7 Yleinen kokemus näistä tehtävistä	1	2	3	4	5
8 Tyytyväisyys ohjaukseen	1	2	3	4	5
9 Onnistumiseni jakson työtehtävissä	1	2	3	4	5
10 Työvuoron / työryhmän suhtautuminen	1	2	3	4	5

TUTKINTATEHTÄVÄT	Erittäin tyytymätön	Tyytymätön	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
11 Tutkintatehtävien määrä harjoitteluajana	1	2	3	4	5
12 Yleinen kokemus näistä tehtävistä	1	2	3	4	5
13 Tyytyväisyys ohjaukseen	1	2	3	4	5
14 Onnistumiseni jakson työtehtävissä	1	2	3	4	5
15 Työvuoron / työryhmän suhtautuminen	1	2	3	4	5

